

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ПОЖАРНА БЕЗОПАСНОСТ И ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО” - МВР
РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ „ПОЖАРНА БЕЗОПАСНОСТ И ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО” –ШУМЕН

Рег. № ....., екз. № ...
..... 20..... г.

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР НА РДПБЗН - ШУМЕН
КОМИСАР ИВАН ИВАНОВ

.....2018 г.

П Л А Н

За действие на Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ –
Шумен при кризи, извънредни ситуации и за защита при бедствия

ШУМЕН
2018 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

№	Наименование	№ на страница
1	Използвани съкращения	
2	План, относно Действие на Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – Шумен при кризи, извънредни ситуации и за защита при бедствия - Част първа.	
3	Част втора - Действие при възникване на радиационна авария, радиационно замърсяване и инциденти с източници на йонизиращи лъчения.	
4	Част трета - Действие при промишлени аварии и катастрофи с изпускане на токсични вещества.	
5	Част четвърта - Действие при силни /разрушителни/ земетресения.	
6	Част пета - Действие при големи /сложни/ пожари.	
7	Част шеста - Действие при наводнения с опасност от жертви и материални щети	
8	Част седма - Действие при големи катастрофи /автомобилни, железопътни, авиационни и др./:	
9	Част осма - Действие при обилни снеговалежи, снежни бури и заледявания	
10	Част девета - План за противодействие на тероризма на регионална дирекция „пожарна безопасност и защита на населението“ – шумен	
11	Част десета - Действие при масово навлизане в страната на чужди граждани /бежански потоци/, търсещи закрила или при повишен миграционен натиск.	
12	Част единадесета - Действие при групово нарушаване на обществения ред /масови безредици, протести, граждански неподчинение и други прояви, съпроводени с насилие, включително въоръжено/.	
13	Част дванадесета - Действие при други възможни кризисни, бедствени и извънредни ситуации /спасителни операции по море, свлачища, мъгла, силни ветрове, гръмотевични бури, градушки, невзривени боеприпаси, икономически кризи и т.н./.	

СЪГЛАСУВАТЕЛЕН ЛИСТ

№ по ред	Дата на извършеното съгласуване	Съгласувал, име, фамилия и длъжност	Подпис
1	2	3	4

РЕГИСТРАЦИЯ НА ИЗВЪРШЕНИТЕ ИЗМЕНЕНИЯ В ПЛАНА

№ по ред	Дата на извършеното изменение	Вид на изменението	Име и фамилия, длъжност и подпис на извършил изменението

РЕГИСТРАЦИЯ НА ПРОВЕРКИТЕ НА ПЛАНА

№ по ред	Дата на извършената проверка	Име, фамилия и длъжност на извършилия проверката	Подпис	Забележки
1	2	3	4	5

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

МВР	- Министерство на вътрешните работи
ГДПБЗН	- Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“
ОЩ-ГДПБЗН	- Оперативен щаб на ГДПБЗН
СДВР	- Столична дирекция на вътрешните работи
ОДМВР	- Областна дирекция на МВР
РДПБЗН	- Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“
ОДЦ- МВР	- Оперативен дежурен център на МВР
ВОЩ	- Временен оперативен щаб
ОГ	- Оперативна група
НОЩ	- Национален оперативен щаб
ОД	- Оперативен дежурен
ОЦ	- Оперативен център
РО	- Ръководител на операцията
ЕЕНСП 112	- Единен европейски номер за спешни повиквания 112
МОЛ	- Материално отговорно лице;
РМ	- Ръководител на място;
ОДЦ/ОДЧ	- Оперативен дежурен център/Оперативна дежурна част;
ДСОГ	- Дежурна следствено-оперативна група;
АСД	- Аварийно-спасителна дейност;
ДПК	- Държавен противопожарен контрол;
ЛС	- Личен състав;
ТДНС	- Териториална дирекция „Национална сигурност“;
СЯГ	- Свежо ядрено гориво;
ПТВ	- Пожаро-техническовъоръжение;
ПОВ	- Промислени отровни вещества;
БОВ	- Бойни отровни вещества;
КИП	- Кислородно изолиращ противогаз;
ПА	- Пожарни автомобили;
ПД	- Превантивна дейност;
ОВТ	- Опасни вещества и товари;
ВДА	- Въздушен дихателен апарат;
БАК	- Бедствия аварии и катастрофи;
ПДП	- Първа долекарска помощ;
РС	- Районна служба;
ЛЗТ	- Лесно запалими течности;
ГТ	- Горими течности;
ВС	- Въздухо плавателни средства;
ПБЗН	- Пожарна безопасност и защита на населението;
ЕСС	- Единна спасителна система;
ОЦ	- Оперативен център;
НССПЕЕН	- Национална система за спешни повиквания с единен европейски номер;
НАВР	- Неотложно аварийно-възстановителни работи;
НОЦ	- Национален оперативен център;
МТСП	- Министерство на труда и социалната политика;
НН	- Ниско налягане;
ОХВ	- Опасни химически вещества;
РЗИ	- Регионална здравна инспекция;
ТК	- Транспортен контейнер;
ТОЕ	- Топлоотделящ елемент;

АСД	- Автомобил за спасителна дейност;
АХД	- Автомобил за химическа дейност;
ОА	- Оперативен автомобил;
ЯХБЗ	- Ядрена, химическа и биологическа защита;
ПРНО	- пост за радиационно наблюдение и оповестяване
ПРУ	- Противорадиационно укритие
ИСЗ	- Индивидуални средства за защита;
МШК	- Медведев-Шпонхоиер-Карник;

ЧАСТ ПЪРВА

1. Общи положения.

1.1. Основания за разработване на плана:

1.1.1. чл. 50 от Правила за организацията на дейността на Министерството на вътрешните работи при кризи, бедствия и извънредни ситуации утвърдени с МЗ № 11977-мп-4/15.11.2016 г.;

1.1.2. Заповед № 1983з-103/12.02.2018 г. на За Директор ГДПБЗН;

1.2. Цел на плана:

1.2.1. подготовка на служителите за изпълнение на функционалните им задължения по плановете за управление и действие при извънредни ситуации и защита при бедствия;

1.2.2. подготовка на органите за управление за изпълнение на мероприятията от изготвения план;

1.2.3. повишаване професионалната и специална подготовка на служителите за изпълнение на оперативни задачи, съгласно изготвения план;

1.2.4. създаване на оптимална организация и готовност на ЛС и материално-техническите средства на РДПБЗН – Шумен за оценка на обстановката и организирано провеждане на спасителни мероприятия;

1.2.5. повишаване готовността на органите за управление и силите за реагиране за овладяване на основните рискови и заплахи, свързани със ситуации с кризисен характер;

1.2.6. повишаване готовността на органите за управление и силите за реагиране за предотвратяване, овладяване на извънредни ситуации и преодоляване на последиците от тях;

1.2.7. осигуряване на реални разчети на силите и средствата от Регионалната дирекция за участие в мероприятия при възникване на извънредни ситуации и защита при бедствия;

1.2.8. осигуряване надеждна защита на ЛС, силите и средствата от РДПБЗН, участващи в спасителни и др. мероприятия в случаи на извънредни ситуации и защита при бедствия;

1.2.9. организиране и поддържане на взаимодействие между РДПБЗН, ОДМВР-Шумен, ТДНС, МО и др. ведомства от областта.

2. Оценка на риска от възникване на кризи, бедствия и извънредни ситуации на територията на Регионална дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението” - Шумен.

Най-характерни бедствия, извънредни ситуации и инциденти с кризисен характер са големи крупни и сложни пожари, земетресения, наводнения, промишлени аварии и катастрофи с изпускане на токсични вещества, радиационно замърсяване и инциденти с източници на йонизиращи лъчения, големи автомобилни, железопътни и авиационни катастрофи, свлачища, ураганни ветрови, снежни бури, снегонавявания и обледенявания, огромни горски и полски пожари. В обектите, работещи с взриво и пожароопасни материали и опасни химически вещества са възможни аварии със значителни последици.

Шуменска област е разположена в североизточната част на Р България на площ 3389 кв. км и има население около 196 000 жители. На север граничи с област Силистра, на запад - с област Търговище и област Разград, на юг – с област Сливен и Бургас и на изток – с област Варна и област Добрич. В областта има 10 общини. 64 % от населението живее в 5 града и 36 % - в селата.

Характеристиката и последствията от най-типичните бедствия, аварии и катастрофи се заключава в следното:

2.1.ЗЕМЕТРЕСЕНИЯ

Територията на областта е разположена в Средиземнотрансазиатския сеизмичен пояс и се характеризира със значителна сеизмична активност. Най-пряко въздействие на сеизмичните процеси върху територията на областта има Североизточният сеизмичен район, който обхваща две зони – Шабленска и Горнооряховска. Графикът на повторемост за областта е 0,36.

Очакваната степен на проявление е VII-ма по скалата на Медведев – Шпонхойер – Карник, при което част от комунално-енергийните съоръжения, жилищните и промишлени сгради получават разрушения и повреди. При такава сила на земетресение се предвиждат около 1 % медицински загуби от населението, което представлява 1 960 души. В областта 74 % от населението живее в сгради до 2 етаж, което представлява 77 % от сградния фонд.

В резултат на земетресението, част от сградния фонд /паянтови и полупаянтови сгради/ може да бъде частично разрушен.

При голяма степен на интензивност на земетресенията разпределителните ел.проводи се изключват от въведените релейни защиты.

По разпределителните ел.проводи средно напрежение ще има скъсани превръзки и фазови проводници. По въздушните мрежи ниско напрежение ще има масово скъсани проводници. По кабелните мрежи средно и ниско напрежение е възможно разтегляне и скъсвания, само при разместване на земни пластове. По трафопостовите е възможно частично разрушаване, счупване на изолатори, изгаряне и счупване на предпазители. Възможно е възникване на пожари вследствие на скъсани ел.проводни мрежи. Времето за възстановяване е относително – определя се от степента на разрушения и повреди, от състоянието на личния състав и медицинските загуби.

Осигуряване на електроподаването:

Използват се оцелелите мощности на обектите /предвидени са резервни захранвания на по-голяма част от мрежите НН, като и на част от трафопостовите/, възстановените ел.мрежи и подвижни и стационарни агрегати. Целта е осигуряване на

непрекъснат спасителен процес /пробиване на отвори, осветление, рязане на метални конструкции и много други дейности свързани с използването на ел.енергия/. Осъществява се от аварийните групи от съответните технически райони, като при недостиг на сили и техника има възможност за преместване от другите незасегнати технически райони на ЕОН. При голямомащабни бедствия може да се търси съдействие от другите оператори.

Съоръженията на “В и К” ООД в момента на тяхното проектиране и изграждане са съобразени с действащите правилници и норми за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони.

При очаквано земетресение от седма степен по скалата на Медведев – Шпонхоер, Карник се предвиждат поражения, разрушения и повреди по водоизточници, мрежи, съоръжения и сгради, както следва:

2.2. ВОДОИЗТОЧНИЦИ

1. Стена на язовир “Тича”.

- Не се очаква получаване на деформации, причиняващи скъсването на стената и предизвикване на последващо катастрофално наводнение.

2. Каптажи. Възможни са:

- прекъсване притока на вода в каптажа, поради разместване на земните пластове;

3. Дренажи. Възможни са:

- спиране на притока на вода в дренажа, поради прекъсване на дренажната система;

- разместване на дренажната система, събирателните шахти и връзките между тях;

4. Шахови кладенци. Възможни са:

- прекъсване или намаляване притока на вода в събирателната шахта на кладенеца;

5. Тръбни кладенци. Възможни са:

- прекъсване притока на вода, поради промяна на динамичното водно ниво, вследствие разместване на водоносния пласт и спадане на водното ниво;

2.3. МАГИСТРАЛНИ И НАПОРНИ ВОДОПРОВОДИ

1. Магистрален водопровод от язовир “Тича”.

Възможни са прекъсване или скъсване на същия, вследствие срутища и свлачища в района на преминаване на водопровода през предпланинските райони на Балкана по поречието на река Камчия.

2.4. В и К – СЪОРЪЖЕНИЯ

1. Черпателни и напорни водоеми. При изградените през 70-те години съоръжения, поради занижени критерии за оразмеряване на земетръс, са възможни:

- напукване на външните стени с последващо изтичане на вода или филтрация;

- прекъсване на тръбните системи между водна и суха камера.

2. Водонапорни кули. Възможни са:

- слягане на земната основа и наклоняване на кулата в напречна посока;

- прекъсване на напорния и хранителния водопровод.

3. Помпени станции. Възможни са:

- сериозни конструктивни повреди, затрудняващи обслужването;

- скъсване на надземни и подземни проводи НН, водещи до спиране на експлоатацията на помпената станция .

2.5. НАВОДНЕНИЕ

На територията на Шуменска област наводнения могат да възникнат при:

- обилни валежи и рязко стопяване на сняг;
- частично или пълно разрушаване на стени на язовири и хвостохранилища.

Годишната сума на валежите в областта е 583 л/кв. м.

Разпределението на валежите по дни е както следва:

- брой дни дъжд – 84;
- брой дни дъжд и сняг – 5;
- брой дни сняг – 25;
- брой дни снежна покривка – 95.

При разрушаване стената на яз.”Тича” от наводнение ще бъдат засегнати общините Шумен, Велики Преслав и Смядово. Ще бъде прекъснато ел.захранването и водоснабдяването в селищата Хан Крум, Мараш, Салманово, Ивански, Кълново, Янково, Бял бряг и Жълъд, както и прекъснати пътните комуникации в района.

Времето за пристигане на водите от язовирите до застрашените селища е от 5 мин. до 12 часа.

В заливната зона от яз.”Тича” попадат около 1500 души, за които е организирано извеждане от заливните зони и настаняване в обществени и други сгради.

При разрушаване стените на микроязовирите на територията на областта в заливните зони могат да попаднат около 8300 души, които се извеждат временно по високите места на селищата и в околни такива, а при необходимост се настаняват в обществени сгради и др.

Значителни щети ще бъдат нанесени на стопанската дейност и бита на населението от засегнатите райони.

За защита на населените места са изградени:

- 3 бр. ретензионни язовири /за Нови пазар и Каспичан/;
- корекции на речни корита на р.Камчия, р.Врана, р.Провадийска, р.Драгоевска и част от притоците и деретата, зауствани в тях.

2.6. СНЕЖНИ БУРИ И ОБЛЕДЯВАНИЯ

Честотата на проявление на снежни бури и създаване на сложна обстановка по републиканската и общинска пътна мрежа е 2 години, а в определени периоди и ежегодно. Снеговалежите обикновено са съпроводени с бурни, а в определени моменти и ураганни ветрове, което създава сложна обстановка.

Нарушава се електро и водозахранването на голяма част от населените места /особено в северната част на областта/. Затруднява се медицинското обслужване на населението и снабдяването му със стоки от първа необходимост. По пътищата се образуват преспи с височина 2-3 метра и дължина 100-150 метра. Достъпът до редица населени места на практика става невъзможен без използването на верижни машини.

Непроходими в резултат на обилния снеговалеж и навяванията стават пътните участъци:

Местн.”Кочаджика”, кв.Мътница - р-н Калугерица, с.Загориче - с.Браничево, с.Изгрев - с.Венец, с.Иваново - с.Конево, с.Памукчи - с.Тръница, „Ришки проход”, с.Тодор Икономово – с.Вълнари – с.Никола Козлево, с.Вехтово – с.Друмево, с.Пет могили – с.Никола Козлево, с.Кюлевча – с.Косово, с.Борци – с.Ясенково, с.Пристое – гр.Каолиново, с.Избул –

с.Златна нива, с.Царев брод – главен път I-2 и общинската пътна мрежа в общините: Венец, Каолиново, Хитрино, Никола Козлево, Нови пазар и част от останалите общини.

Обледявания се образуват по въздушните електропроводни мрежи в общините: Хитрино, Венец, Каолиново, Никола Козлево, Нови пазар, което причинява скъсване на проводници и пречупване на носещи стълбове, водещо до нарушаване на нормалното електрозахранване на населените места, животновъдните ферми и други.

При зимни условия след прекъсване на ел.захранването и нарушаване проходимостта на пътищата най-тежка се очертава обстановката в северните общини на областта, където се очакват съществени загуби в промишлеността и животновъдството.

Съобщителните кабели в областта са подземни и няма да бъдат засегнати при такава обстановка.

2.7. ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ВЪЗНИКВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВЕНА АВАРИЯ ПРЕДСТАВЛЯВА ПРЕМИНАВАЩИЯ ПРЕЗ ОБЛАСТТА ГАЗОПРОВОД РУСИЯ – Р БЪЛГАРИЯ

Газопровода Русия – България преминава през общините Нови пазар, Шумен и Хитрино на територията на Шуменска област.

Налягането в тръбите с ф 720 мм е РН-55 атмосфери, като през дадено сечение преминава 7 млн.н.м³/24 ч. Изградени са 2 бр. газоразпределителни станции в гр.Нови пазар и гр.Шумен.

Газът метан е пожаро- и взривоопасен. Самовъзпламенява се при 53,7 Со, а концентрационната граница на взриваемост е 5-15 обемни процента.

Гасенето на пожара се осъществява чрез химическа пяна.

При разкъсване на тръбопроводите се затварят охранителните кранове, а изпразването на останалото количество газ до компресорната станция става чрез свещни кранове.

Охранителната зона около газопровода е 300 м, а около газоразпределителната станция – 800 м.

Разрушенията при авария се ограничават в района на аварията и не оказват въздействие на населените места поради отдалечеността на трасето.

На територията на общини Шумен, Нови пазар и Каспичан голям брой обекти за производствени нужди използват природна газ.

Газопреносните системи са развърнати, както следва:

ГРС “Нови пазар” захранва „Газоснабдяване Нови пазар” АД гр.Нови пазар и “Рока” АД гр.Каспичан.

На територията на гр. Нови пазар е в експлоатация битово газоснабдяване. Дължината на газоразпределителната система в града е 23 км с налягане 4 бара. Захранват се и обществени сгради, училища, детски градини и промишлени обекти.

ГРС “Шумен” захранва “Алкомет” АД, ТЕЦ – Шумен, “Хан Омуртаг” АД. С отклонение от газопровода за ТЕЦ – Шумен се захранват “Фикосота – синтез” АД, “Дъ Бейкърс”, “Успех ССБ” – ЕООД, клон Шумен, „Лавена” АД, „Черноморска технологична компания” АД /изгражда битово газоснабдяване на гр. Шумен и захранва промишлени и общински обекти/.

Възможни аварии по газопреносната мрежа са:

- пробив /пора, спукване/ в тръбата на неголям участък;

- разкъсване на тръбата на по-голям участък;
- пробив в тръбата на някое отклонение;
- повреда в оборудването.

Изградената автоматика и постоянното наблюдение позволява своевременното локализиране и ликвидиране на аварията.

2.8. ГОРСКИ И ПОЛСКИ ПОЖАРИ

Горският фонд в Шуменска област възлиза на 105 275 ха, в т.ч. иглолистни – 11 289 ха; широколистни – 93 986 ха.

На територията на областта има: общо – 2 262 305 дка земеделски площи, в т.ч.: ниви – 1 632 313 дка; мери и пасища – 229 956 дка; естествени ливади – 14 551 дка; трайни насаждения – 97 450 дка, изоставени – 288 035 дка.

Насажденията са разположени предимно в пресечени местности, до които водят черни, тесни и с големи наклони пътища. Липсва противопожарно водоснабдяване, естествени и изкуствени водоеми или водоизточници, което до голяма степен затруднява пожарогасенето.

Основни причини за възникването на горски пожари са природни бедствия /гръмотевични бури с мълнии/, човешка небрежност или умисъл.

Характерно за горските пожари е бързото им нарастване на големи площи със завихряне и прехвърляне на искри и въглени на големи разстояния и образуване на нови огнища, което създава реална опасност за живота на екипите, потушаващи пожари и животните. От продуктите на горене силно се замърсява околната среда.

Сериозна опасност представляват и полските пожари. Най-често те са предизвикани при нерегламентирано палене на стърнища. Неосигуряване на наблюдение и неизораване на предпазни ивици създава предпоставка за прехвърляне на огъня в горски фонд и превръщането на пожара в горски. Раздробяването на земеделските имоти и безразборното палене на стърнища рязко повишава броя на полските пожари /средно 70-120 на година/. Около 25% от тях преминават в горски.

2.9. ПРОМИШЛЕНИ АВАРИИ

На територията на областта функционират не голям брой предприятия, използващи /съхраняващи/ опасни химически вещества, синтетични материали, багрила, гориво-смазочни материали, препарати и др., които при земетресение, аварии, пожари и други ситуации създават огнища на замърсяване /поражение/ от различни видове силно токсични продукти, по-характерни от които са: цианиди, азотни, серни и въглеродни окиси, фосген, стирол и други.

Независимо от превантивните мерки, при грубо нарушаване на технологичния режим, земетресение, пожари и други причини е възможна производствена авария в обектите от националното стопанство, в резултат от което на замърсяване с опасни химически вещества са изложени работниците и служителите от тези обекти и населението от прилежащите райони.

Обектите, работещи с ОХВ с най-големи потенциални опасности са съсредоточени в гр.Шумен. Тези обекти са:

- "Ваком"ООД - Съхранява 12 т амоняк в охладителната си система.
- "Карлсберг България" АД, Пивоварна Шумен - Съхранява 12 т амоняк в охладителната си система.
- ЕТ „Н.Неделчев” площадка гр.Велики Преслав – Съхранява около 200-300 кг. амоняк.
- „Винекс Преслав” АД - Съхранява около 700 кг. амоняк.

- „В и К” ООД – съхранява 10,8 т. хлор в складовата си база

Следва да се посочи, че това са максималните количества амоняк и хлор, които се използват в тези обекти от националното стопанство.

На територията на областта са разположени и обекти работещи със суровини и материали, които при възникване на промишлена авария, съпроводена с пожар могат да образуват токсични вещества. Тези обекти са:

- “Максам България” ЕАД гр.Смядово, съхраняващо суровини за производство на взривни вещества;

- "Алкомет" АД, съхраняваща минерални масла 60 т. и употребяваща в производствения процес природен газ;

Прогноза за разпространението на сформирания при авария облак с токсични вещества /без този от амоняк и хлор/ не може да се направи поради липса на методика.

Промислени аварии могат да възникнат и в други фирми /обекти/, но те не създават потенциална опасност за персонала и прилежащи райони.

2.10. РАДИАЦИОННА АВАРИЯ В АЕЦ “КОЗЛОДУЙ” ИЛИ ТРАНСГРАНИЧЕН ПРЕНОС

При авария в атомната електроцентрала “Козлодуй” или трансграничен пренос на радиоактивни вещества и наличие на съответни метеорологични условия е възможно радиоактивния облак да обхване цялата територия на областта. Ще се замърсят откритите водоизточници, въздуха, почвата, селскостопанските растения, сградите и съоръженията. В зависимост от вида на основните радиоактивни изотопи в радиоактивния облак замърсяването ще има продължителност от няколко седмици, месеци до година.

2.11. СВЛАЧИЩА

Свлачищата в областта са предимно пасивни. Наблюдава се активиране в някои участъци, вследствие на преовлажняване.

Някои свлечения по стръмни склонове представляват вторични прояви на земетресения. Много често те приличат на разломи, проявени върху земната повърхност. Това са резултати от земетръсни процеси близо до склоновете, които са покрити с меки изветрели скали и почви.

На територията на Шуменска област са регистрирани 13 броя свлачища.

Активирането на свлачищата и сформирание на свлачищни процеси е възможно при възникване на сеизмична активност или преовлажняване на слоевете от снеговалеж или дъжд.

При така създадена ситуация най-вероятно върху участъците от пътната мрежа в района на свлачището ще се срутят скални и земни маси. Възможно е пропадане на участъци от пътното платно.

Ще се наложи създаване на временна организация на движението в участъка до затихване на свлачищния процес и възстановяване на пътното платно. Най-сложна обстановка ще се създаде при активизиране на свлачищата по пътя Шумен – Смядово – Карнобат, Шумен – Върбица и Шумен – Провадия.

2.12. ХВОСТОХРАНИЛИЩА

На територията на областта има изградени 2 броя хвостохранилища, в които се извършва утаяване на обработени промишлени води, съдържащи механични примеси.

Пробиви в стените могат да причинят заливане на населени места и замърсяване на площи и на водоизточници.

2.13. ЖЕЛЕЗОПЪТНИ И ТРАНСПОРТНИ КАТАСТРОФИ

Структура на изградената ЖП мрежа на територията на областта е следната:

А. Основни ЖП линии

1. **Варна – Горна Оряховица – София** /сп. Могила – гара Надарево/ №2 дължина 60 км, двойна линия, електрифицирана.

2. **Варна – Русе** /г. Каспичан – г. Самуил/ №9 , дължина 42 км, единична, електрифицирана.

3. **Шумен – Комунари** /г. Шумен – сп. Желъд/ №227 дължина 40 км, единична, електрифицирана.

Б. По-големи гари:

1. По линия № 2

Хан Крум – 7 коловоза; Шумен – 8 коловоза; Мътница – 8 коловоза; Мадара – 5 коловоза; Каспичан – 16 коловоза.

2. По линия № 9

Плиска – 6 коловоза; Велино – 3 коловоза; Хитрино – 4 коловоза; Висока поляна – 3 коловоза.

3. По линия № 227

Смядово – 5 коловоза /+3 на химически завод/

В. Класове ЖП линии

1. Главни – ЖП линии № 2 и № 9

2. Второстепенни – ЖП линии № 227.

Г. Възможни райони за възникване на ЖП катастрофи:

- в районите на гореизброените ЖП гари;

- в отклоненията на линиите;

- на изградените надлези, подлези, мостове, прелези, пресичане и съединяване на ЖП линии.

Превозваните с влакови композиции ОХВ, силно действащи отровни вещества, горива и др. могат при възникване на инцидент /катастрофи, дерайлиране и др./ да създадат сложна обстановка, особено ако инцидента е в населено място или в близост до него.

Възможно е сформирание на огнище на химическо замърсяване, което да обхване сравнително голяма площ, разлив на горива с последващо възникване на пожар.

При катастрофа с пътническа ЖП композиция е възможно регистриране на голям брой жертви и ранени пътници.

Провеждането на спасителните и ликвидационни мероприятия ще бъдат силно затруднени при възникване на инцидента в трудно достъпни места. Теглото и габаритите на ЖП вагоните ще наложи използването на тежка инженерна техника и специализиран ЖП транспорт /авариен противопожарен влак/

През територията на областта преминават и важни пътни артерии::

- Автомагистрала “Хемус”;

- главен път I-2 – Русе – Варна;

- главен път I-4 – Търговище – Белокопитово;

- главен път I-7 – Силистра - Ямбол;

- главен път II-73 – Шумен – Карнобат.

Интензивността на движение на товарни автомобили и автоцистерни по посочените пътища е сравнително висока. Съществува реален риск от катастрофа на превозно средство, транспортиращо ОХВ или други отровни вещества, при което ще се създаде огнище на химическо замърсяване. Допълнително ситуацията може да се усложни при неспазване изискванията на **ADR** за превоз на опасни товари /непопълване или неточно попълване на съпровождащите товара документи/. При такава обстановка началото на СНАВР ще се забави до определяне вида и свойствата на превозвания товар.

2.14. НЕВЗРИВЕНИ БОЕПРИПАСИ И РАЗЛИВ НА ЖИВАК

На територията на областта има неустановени по количество и местоположение невзривени авиационни и артилерийски боеприпаси. Голяма част от тях са запазили бойните си възможности и представляват смъртоносна опасност за живота на населението. При попадане на такива боеприпаси в технологичния процес на металургични предприятия, работещи със скрап са възможни големи производствени аварии, свързани с човешки жертви и материални загуби.

Увеличава се тенденцията на разпиляването на живак, пестициди и други химикали при тяхното неправилно използване и транспортиране.

2.15. ТЕРОРИСТИЧНИ ДЕЙСТВИЯ

Терористичната дейност е свързана със силовото налагане и популяризиране на определени идеи, постигане на политически или икономически цели, дестабилизиране на обществото и икономиката, освобождаване на съмишленици, достъп до средствата за масово осведомяване и други. Предполагаемите, най-вероятни обекти на терористични актове на територията на област Шумен в съответствие със способите, целите и последствията от тях са:

- фирми, използващи /съхраняващи/ ОХВ, ГСМ и взривоопасни суровини;
- сгради с масово пребиваване на хора;
- потенциално-опасни язовири, кладенци и съоръженията към тях;
- пътно-транспортни и железопътни съоръжения и мостове;
- газопроводи, електропроводи и водопроводи и техните съоръжения;
- складове с боеприпаси, хербициди, военна техника и въоръжения;
- радио-телевизионни станции и ретранслатори;
- автомобилен и ЖП превоз на радиоактивни, токсични, взриво и пожароопасни

вещества.

В съответствие с прогнозата на възможните терористични действия, последствията, които могат да бъдат предмет на провеждане на НАВР са групирани както следва:

- последствия след използване на взривни устройства, предизвикващи разрушение и пожари в обекти, съхраняващи взриво- и пожароопасни материали;
- последиствие след разпространение на отровни, радиоактивни или биологични вещества ;
- последиствие след аварии и разрушения на потенциално-опасни язовири, хидротехнически съоръжения, енергийно-комуникационни и транспортни мрежи.

3. Ръководство и управление на действията:

Осъществява се от Директор РДПБЗН, като същият се подпомага от началник на сектор „ПГ и СД” и началник на сектор „ПКД”.

Директор РДПБЗН създава в своя помощ оперативна група в състав:

а/ Началник на група „ОЦ”;

б/ началник сектор „Административен“

в/ старши експерт УС;

г/ главен счетоводител;

д/ други служители от сектор „Административен“;

е/ началници на всички РСПБЗН;

4. Взаимодействие и координация:

Взаимодействието и координацията се осъществяват в съответствие с предварително разработен и утвърден план на щаба за координация на НАВР на територията на областта.

Директор РДПБЗН поддържа връзка за взаимодействие и координация с ръководители на структури от единната спасителна система – ЕСС, други организации и служби, имащи отношение при преодоляване на последиците от бедствия, извънредни ситуации и събития с кризисен характер.

Директор РДПБЗН и ръководителите на структурни звена с цел взаимодействие, поддържат помежду си непрекъсната връзка.

Основната координация се осъществява от Оперативен център – ОЦ при РДПБЗН.

Основните функции и задачи на служителите от ОЦ са;

- Получава и обработва информация за оперативната обстановка на територията на областта, извършва предупреждение и оповестяване при бедствия, пожари и извънредни ситуации.

- Управлява и контролира дейността на подчинените структури при сигнали, получени в средата на Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112 (НССПЕЕН).

- Координира провеждането на операции при пожари, бедствия, извънредни ситуации и неотложни аварийно-възстановителни работи (НАВР) на територията на областта от силите на ЕСС.

- Организира обмена на информация с Националния оперативен център (НОЦ) на ГДПБЗН, подчинените структури, други звена за оперативно дежурство в МВР, дежурни на органите на изпълнителната власт и компетентните съставни части на ЕСС в процеса на управление при бедствия, пожари и извънредни ситуации.

- При промяна на оперативната обстановка информират ръководството на РДПБЗН по установения ред и НОЦ на ГДПБЗН.

- Организируют управлението, осъществяват непрекъснато взаимодействие и поддържат постоянна връзка със силите за реагиране в РДПБЗН.

- Оперативния дежурен участва в ликвидирането на сложни пожари, бедствия, аварии и катастрофи, извънредни ситуации и провеждането на НАВР на територията на областта до непосредственото поемане на ръководството от органите за управление.

- Организируют взаимодействието и координацията с регионалните и областни структури на министерства, ведомства, неправителствени организации.

- Организирано включването на допълнителни сили и средства на основните и др. съставни части на ЕСС, по искане на ръководителя на място, на кмета на община или на областния управител.

При възникване на радиационна обстановка взаимодействие се осъществява и с ШУ "Епископ Константин Преславски", отдел Радиационна защита" в РЗИ гр.Варна и Агенция по ядрено регулиране.

При възникване на биологическа обстановка взаимодействие се осъществява с РЗИ и ОД по безопасност на храните.

Взаимодействието се изразява в:

- осъществяване на координация между организациите, имащи отношение към създадената обстановка;

- изясняване на обстановката, набелязване на задачи за изпълнение и разпределянето им между отделните ведомства;

- осигуряване безопасността на участващите сили и средства;

- логистика на провежданите дейности.

5. Мерки за защита при кризи, бедствия и извънредни ситуации:

5.1. Мерки за защита на служителите:

Служителите на ПБЗН в зависимост от конкретната обстановка действат с едно от следните защитни облекла:

- пожарникарско облекло;

- топлозащитно облекло;

- противохимическо облекло.

За защита се ползват още и пожарникарски каска, ботуши, ръкавици, колан, както и въздушен дихателен апарат.

Личният състав може да работи след задължително преминаване на извънреден инструктаж в съответствие с изискванията на Наредба № РД 07-2/16.12.2009 г. за условията и реда на провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на МТСП.

Не се допускат до работа в зоните на пожара, кризисното събитие и аварийно-спасителните дейности служители, които не са снабдени или не ползват изискваните се лични предпазни средства.

Съответните длъжностни лица от ГДПБЗН, съобразно длъжностните си задължения трябва да вземат всички необходими мерки, както за осигуряване на безопасни условия на труд, така и за осъществяване на контрол за спазване на изискванията за безопасна работа с цел всяка опасност за живота, здравето и трудоспособността на служителите да бъде предотвратена или сведена до минимум.

Непосредствена отговорност за спазване на правилата за безопасна работа носи началникът, който пряко ръководи действията на служителите.

Началниците на структурни звена са длъжни:

- да осигуряват провеждането на необходимото обучение;

- да вземат всички необходими мерки за предотвратяване на нещастни случаи;

- да информират своевременно служителите за възможни рискове и за всички мерки, имащи отношение към тяхното предотвратяване.

При своите действия, служителите от РДПБЗН са длъжни:

- да ползват служебно осигурените им лични предпазни средства, съобразно характера на извършваната работа;
- да се явяват на работа в състояние, което позволява да изпълняват възложените им задачи;
- да спазват служебната дисциплина и нормативно установения ред;
- да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които могат да пострадат от техните действия или бездействия;
- да работят само с исправна противопожарна и аварийно-спасителна техника и при констатиране на неизправност да сигнализират прекия си началник;
- да изпълняват работи и дейности, за които имат необходимата правоспособност и са инструктирани;
- да ползват пожаро-техническото въоръжение само по предназначение.

При ликвидиране на произшествието се спазват всички изисквания на Правила Рег. № Из - 1775/05.08.2010 г. за безопасност и здраве при работа на органите за ПБС.

5.2. Мерки за защита на обекти от критичната инфраструктура, включително и собственост или стопанисвани от МВР.

Обекти за защита на територията на Област Шумен са сградите на ОДМВР, РУ – Шумен, Нови пазар, Велики Преслав, Каолиново, ПУ – Смядово и Върбица, сграда на сектор „Пътна полиция“, МТСО, Складова база – Царев брод, Учебен център - МВР, РСПБЗН – Шумен, Нови пазар, Велики Преслав, Каолиново, УПБЗН – Смядово и Върбица, Складови бази – Царев брод, кв. Кирково гр. В. Преслав и Нови Пазар.

При възникване на извънредна ситуация и бедствие, дежурният диспечер в ОЦ на РДПБЗН незабавно уведомява оперативен дежурен в ОДЧ на ОДМВР – Шумен и дежурен в НОЦ на ГДПБЗН.

Своевременно се въвеждат всички налични и възможни сили и средства за ликвидиране на събитието /произшествието/, спасяване на хората и последиците от него.

При ликвидиране на произшествието, ръководителя на място /РМ/ въвежда основните сили и средства, както следва:

- за спасяване на хората;
- в направлението, където понататъшното разпространение на произшествието може да доведе до най-големи загуби;
- за действие в района на обекта, когато няма опасност от разпространение към съседни обекти;
- за действие от страна на застрашените обекти, когато произшествието е обхванало обект, който не представлява особена ценност и създава опасност за тях;
- за ограничаване на произшествието в производства с общо опасни вещества и материали.

5.3 Мерки за защита на населението

- оповестяване на населението от областта и даване на указания относно провеждане на защитни мероприятия;
- извеждане и настаняване на населението в безопасни райони;
- организиране изхранване на бедстващото население;
- предприемане на мерки за недопускане възникване огнища на епидемии;
- налагане на ограничения за движение;
- организиране загробване на загинали животни;

- локализиране на аварии по електропреносната мрежа, съоръжения на „ВиК”, пътни съоръжения, съоръжения на БТК и др;
- привеждане в готовност определените за действие сили и средства;
- определяне на обходни маршрути за движение на аварийни екипи, техника, храни и стоки от първа необходимост;
- ограничаване пребиваването на открито;
- повишаване на личната и обществена хигиена;
- осигуряване защита на кожата, лицето и дихателните органи при действия на открито;
- контрол на степента на замърсеност на хранителни продукти, сгради, съоръжения и терени с ОХВ и радиоактивни продукти;
- контрол на храни и фуражи;
- локализиране района на пожара за недопускане запалване на прилежащи жилищни и обществени сгради;
- евакуация на населението, застрашено от пожар;
- изграждане /надграждане на защитни диги.

6. Ред за въвеждане на плана в действие:

Съгласно чл.55 от Правила за организацията на дейността на Министерството на вътрешните работи при кризи, бедствия и извънредни ситуации утвърдени с МЗ № 11977-мп-4/15.11.2016 г. планът се въвежда в действие с писмена заповед на Директор на РДПБЗН или определения със заповед за заместване служител.

7. Поддържане на готовност за действие при възникване на кризи, бедствия и извънредни ситуации:

Поддържа се непрекъсната 24 часова готовност на всички структурни звена на РДПБЗН – Шумен.

7.1. Оповестяване и информиране:

Оповестяване чрез длъжностните лица на група ОЦ до всички структури и ръководителите им за действие при крупни пожари, бедствия и извънредни ситуации, както и в съответствие с настоящият план.

7.2. Привеждане в готовност за действие:

- самостоятелно – по решение на съответния ръководител, по искане на областния управител или кмета на община или при обявяване на бедствено положение;
- по решение на висшестоящ орган.

7.3. Процедура за действие на **оперативен щаб** и процедура за действие на информационно-аналитична група.

- съгласно утвърдени Функционални задължения на длъжностните лица от нещатния **оперативен щаб** на РДПБЗН – Шумен;

- съгласно т. VII и т. IX от Функционални задължения на длъжностните лица от нещатния **оперативен щаб** на РДПБЗН – Шумен;

7.4. Актуализация на плана:

Извършва се при указания, промяна на обстановката, промяна на нормативната уредба и други особени обстоятелства.

7.5. Усвояване на плана:

Дейността се извършва чрез обучения и тренировки със служителите имащи отношение към изпълнението на плана.

7.6. Връзка с други планове:

- План за взаимодействие между Железопътната секция – Шумен и регионалните, Областните и Общински структури на държавните органи и стопанските организации при организиране и провеждане на СНАВР, при ликвидиране на последствията от възникнали природни Бедствия, производствени Аварии, Катастрофи (БАК) и терористични актове.

- Инструкция № М-3 от 18 юли 2011 г. за взаимодействие между МО и МВР.

ЧАСТ ВТОРА

Действие при възникване на радиационна авария, радиационно замърсяване и инциденти с източници на йонизиращи лъчения.

1. Конкретни изводи от оценката на риска

Радиоактивното замърсяване, вследствие авария в АЕЦ зависи от вида на ядрения реактор, от продължителността му на експлоатация до възникване на аварията, а също от природо-климатичните и географски особености на областта.

Причини за възникване на авария в АЕЦ “Козлодуй” могат да бъдат: нарушаване на технологичния процес; излизане от строя на една от защитните системи; стихийно бедствие или външна авария.

Когато в резултат на значителна грешка или друга причина възникне аварийна ситуация, единствено подобие с ядрен взрив може да се търси във възникването на огнище на радиоактивно замърсяване, при това със значителни различия във формирането на радиоактивния облак и изменението на активността с течение на времето.

Формираният радиоактивен облак при авария в АЕЦ “Козлодуй” се издига на сравнително малка височина и високия среден вятър поема малка част от изхвърлената активност. Изхвърлянето на активност може да продължи няколко денонощия при различни метеорологични условия, поради което конфигурацията на зоните на радиоактивно замърсяване ще бъде неравномерна, а прогнозирането им ще бъде силно затруднено.

При авария в реакторите използвани в АЕЦ “Козлодуй” /ВВЕР-1000/ изхвърлената активност не достига голяма височина, но степента на повърхностната замърсеност ще има по-високи стойности. В зависимост от времето за експлоатация на реакторите в активната им зона се натрупват изотопи с по-голям период на полуразпадане, което обуславя по-продължителното действие на радиоактивното замърсяване. Поради по-ниските температури, при които се извършва изхвърлянето при авария, може да се очаква да се появят по-едри аерозолни частици, наречени поради значителната си активност “горещи частици”. Значителна част от радиоактивните аерозоли с по-малки размери се утаяват върху земната повърхност и полепват по растенията. При авария в АЕЦ може да се наблюдава изразено предпочитание към изхвърлянето на лесно летливи изотопи, например – **йод**.

Въведената в експлоатация през м.юли 1996 г. в Румъния АЕЦ „черна вода” е с реактор тип „Канду”. Топлоотделящите елементи се състоят от таблетки от необогатен уран. Характерно за този тип реактор е, че като забавител се използва тежка вода под налягане, а като топлоносител се използва обикновена или тежка вода под налягане.

Възможни аварии с реактор тип „Канду”:

- разгерметизиране на активната зона и изхвърляне на ядрено гориво в околната среда;

- изтичане на топлоносителя и/или забавителя.

От посочените особености на радиоактивното замърсяване при авария в АЕЦ “Козлодуй” или трансграничен пренос става ясно, че се създава сложна радиационна обстановка, свързана с радиоактивното замърсяване на въздуха, растителността, почвата, водата, храните от животински и растителен произход на значително големи площи.

Основната част от активността в началния период се дължи на **ЙОД-131** и другите му изотопи / $T_{1/2} = 8,06$ денонощия/, а в следващия по-дълъг период от време – на **ЦЕЗИЙ – 137** / $T_{1/2} = 30$ години/ и **ЦЕЗИЙ – 134** / $T_{1/2} = 2,1$ години/.

Прилежащата зона до АЕЦ “Козлодуй” в която радиоактивното замърсяване е най-голямо, може да има радиус 30-50 км и повече.

Шуменска област попада извън зоната за неотложни защитни мерки при авария в АЕЦ "Козлодуй" или трансграничен пренос, поради което ще има достатъчно време за привеждане в действие Плана за защита на населението и националното стопанство при радиоактивно замърсяване от АЕЦ. При авария в АЕЦ "Козлодуй" или трансграничен пренос може да се замърси цялата площ на областта. Предвид особеностите на радиоактивното замърсяване, повишение на фона може да се очаква в населените места, горите, полска висока растителност /житни и технически култури, овощни градини/, а също и в районите, където е валил дъжд. В тези райони нивото на радиация чувствително ще надвиши средно годишните фоновы стойности.

Основните изотопи, определящи радиоактивното замърсяване при авария в АЕЦ и техния период на полуразпадане са следните: йод 131 - 8 дни; барий - 12 дни; цирконий - 65 дни; цезий - 134 - 2 год.; стронций-90 - 28 год.; цезий-137 - 30 год.

Основен изотоп, определящ радиоактивното замърсяване при авария в реактор тип „Канду” е тритият. Тритият е мек бета лъчител с енергия – 18.61 keV и с период на полуразпадане 12.3 год. Максималният среден пробег във въздуха на бета частици е 0.7 мм, а в кожата – 1 микрометър.

Начините на облъчване на населението вследствие на изхвърлянето на радиоактивни вещества в атмосферата могат да бъдат следните:

-външно облъчване при преминаването на радиационния облак и от отложените радиоизотопи върху почвата, сградите и други обекти в околната среда. Това облъчване ще намалява с времето, поради радиоактивното разпадане, отмиването и просмукването в дълбочина на земната повърхност;

-вътрешно облъчване от вдишване на радиоизотопи от облака;

-вътрешно облъчване от консумирането на радиоактивно замърсени хранителни продукти и вода.

Радиационната обстановка и степента на радиационния риск за населението се обуславят от следните по-важни фактори: количеството /активността/ и радиоизотопния състав на изхвърлените в околната среда радиоактивни вещества, метеорологичните условия, разстоянието до населените пунктове.

Радиационните дози, получени от населението вследствие на авария в АЕЦ, се определят от външното и вътрешно облъчване.

Очаква се въздействието на различните начини на облъчване, според техния принос за една година след аварията, да бъде както следва:

- доза от външно бета и гама облъчване при преминаване на радиоактивния облак - от 1 до 10 микросиверта;

- доза от вдишване на различни радионуклиди с изключение на плутония - от 10 до 160 микросиверта;

- доза от вдишване на плутония – от 5 до 50 микросиверта;

- доза от вдишване на горещи частици – от 0 до 10 милисиверта;

-доза от гама радиацията от земната повърхност и различните местни предмети /главно цезий-134 и цезий-137/ - от 1 до 60 милисиверта;

- вътрешно облъчване от употреба на храна, замърсена с радиоактивни вещества - от 1 до 10 милисиверта.

През територията на Шуменска област преминава ЖП линията Варна – София в участъка с. Могила – с. Кочово. Транспортната схема за превоз на свежо ядрено гориво /СЯГ/ до АЕЦ “Козлодуй”, включва и ЖП превоз по горепосочената ЖП линия със специален влак, който се състои от:

- 3 бр. специализирани товарни вагони, тип R, серия 391, натоварени с 21 бр. контейнери ТК-С4 със СЯГ;

- 2 бр. съпровождащи пътнически вагони;

- локомотив.

По време на транспорта са възможни инциденти и аварии, които не водят до нарушаване на нормите за радиационно замърсяване. Такива аварии се класифицират като нерадиационни, но имат значение за безопасността на товара и при определени условия могат да станат причина за нарушаване на целостта на транспортния контейнер /ТК/ и касетите със СЯГ. Такива аварии са: пожар в специализираните товарни ЖП вагони или в друга част от специалния влак; опит за насилствено проникване в транспортното средство; удар в спрял или движещ се насрещен ЖП състав; обръщане на ЖП вагон при несъобразена скорост; дерайлиране при уширяване на трасето и прегряване на релсовия път; падане на контактната мрежа.

Радиационна авария е ситуация, която възниква при транспортирането и обработката на товара вследствие на механически, термични или други въздействия върху ТК, съпроводена с увеличаване на нивото на излъчване от ТК и /или с радиоактивно замърсяване извън пределите на системата за херметизиране на ТК, което може да доведе до радиационно въздействие върху хората или околната среда.

Радиационните аварии са свързани с нарушаване на херметичността на обвивката на топлоотделящия елемент /ТОЕ/.

Хипотетично взривяване на специалния влак не дава основание еднозначно да се определи дали ще възникне радиационна авария и нейния вид.

При възникване на радиационна авария, ядрените събития са разделени на три типа, в зависимост от разпространение на замърсяването:

-локална радиационна авария – нивото на йонизиращо лъчение е повишено само в зоната, непосредствено около ТК в ЖП вагоните;

-местна радиационна авария – радиоактивното замърсяване обхваща ЖП вагоните и части от ЖП трасето в мястото на аварията;

-обща радиационна авария – радиоактивното замърсяване с последствия за персонала, населението и околната среда и възможност за трансграничен пренос;

Създадената обстановка при радиационна авария се обуславя и характеризира от свойствата на превозвания товар.

Основни свойства: Уранов двуокис с металоидни композити. Намира се във вид на таблетки с черен или тъмнокафяв цвят. При нормални условия е устойчиво съединение, неразтворимо във вода, разтваря се в силни киселини. Температура на топене – над 2000 градуса С. Не е горим и взривоопасен.

Вид на опасността: При продължително въздействие на огън или висока температура могат да изгубят херметичността си и да се разрушат, при което да се замърсят хората, транспортните средства и местността с радиоактивни продукти. Най-голяма е опасността от попадане на урановите продукти вътре в организма във вид на аерозоли чрез дихателните органи, чрез стомашно-чревния тракт или през увредени участъци от кожата.

При разрушаване на опаковките и попадане на съдържанието във вода, може да възникне самоподдържаща се верижна реакция, съпроводена с взрив и отделяне на голямо количество топлина, изхвърляне на вещество /продукти на делене, нереагирал ядрен материал, облъчване и замърсяване на хората в радиус до 50 м.

Радиационната авария при превоз на СЯГ води до замърсяване с изотопи на горивото U-238 и U-235, които излъчват алфа-частици съответно с енергии 4,21 MeV и 4,52 MeV и имат период на полуразпад съответно $4,51 \times 10^9$ год. и $8,91 \times 10^8$ год.

Максимална активност на 1 ТК – $1,10^{-1}$ Ci.

Най-тежка ситуация на територията на областта при превоз на СЯГ ще възникне при обща радиационна авария.

Авариите с радиоактивни източници обхващат широк диапазон, като включват намерени радиоактивни източници или материал, замърсени площи или предмети, загубени или липсващи източници, източници без защита, аварии в лаборатории, промишлени или изследователски обекти, както и аварии с транспортни средства при пътно-транспортни произшествия.

На територията на Шуменска област се използват и съхраняват радиоактивни източници в 5 обекта: „Алкомет” АД, Онкодиспансер, „Карлсберг България” АД, ШУ „Епископ Константин Преславски, ХЗ „П.Волов”

Радиоактивните материали, под формата на **закрити радиоактивни източници** се използват в широк диапазон в промишлеността, медицината, изследователската и преподавателската дейност. Тези източници се използват в радиографията, установки за стерилизация, при радиотерапия и в нуклеарната медицина, в промишлеността при сонди, нивомери, дебеломери, плътномер и влагомери, антистатични устройства, осветителни тръби. Тези източници имат широк обхват от активности.

Аварийни ситуации възникват, когато има пропуск в контрола на радиационната безопасност на мястото на използване на източника (например оставен извън защитния контейнер гама-терапевтичен източник или контейнер с източник, открит на обществено място). Най-голямата опасност за сериозни увреждания за хората при тези източници идва от незащитен източник с висока активност. Последствията може да бъдат много сериозни, в някои случаи дори смърт, ако с източника е имало контакт лице незапознато с опасността от радиацията или което не знае, че източникът е радиоактивен. Излагането в близост на лъчение от незащитен високоактивен източник или облъчването от радиотерапия в медицината и установки за стерилизация, може да доведе до летална експозиция на цялото тяло за няколко минути. Аварии с такива източници могат да предизвикат и замърсяване, ако източникът е бил повреден.

Освен опасността от външно облъчване, повредените източници от всякакъв вид и големина могат да доведат и до замърсяване на населението и/или околната среда. В резултат на пожар или разпръскване от вентилацията, може да се предизвика и замърсяване на въздушни маси с аерозоли. Последствията могат да включват сериозни кожни изгаряния от

бета-лъчението и вътрешно замърсяване, което потенциално да доведе до сериозни здравни последици.

Замърсяването с **алфа-лъчители**, като например **плутоний и америций** е специален случай при категоризирането на аварията. Аварии от този тип могат да възникнат например при транспорт на радиоактивен материал, при захранване с плутоний сърдечни стимулатори, или при незаконен трафик на радиоактивни материали. Плутоният е много опасен при инхалиране и е труден за детектиране със стандартно използваната апаратура за детектиране. При действия в аварийни ситуации, включващи наличие на източник на плутоний трябва да се вземат и допълнителни предпазни мерки.

Изгубени, откраднати или поставени на погрешно място източници са специален случай при аварията с радиоактивен материал. Опасността за населението ще зависи от общата активност на източниците. Трябва да се отчита фактът, че източникът може да бъде притежаван от хора, които не познават неговата природа и опасността от него и които могат бораейки с него да го разрушат и да разпръснат радиоактивно замърсяване. В някои случаи хората могат да бъдат изложени на много високи стойности на мощност на дозата или да бъдат замърсени. В такъв случай приоритетно трябва да е откриването на източника с всички разумни възможни средства. Това може да включва полицейско разследване, мониторинг на болници и клиници и търсене с помощта на радиометрична апаратура.

Издирването на изгубени източници с апаратура за радиационен мониторинг е ефективно за високо енергетичните гама-източници, т.е. източниците използвани в медицинската радиотерапия. Ефективността на търсенето ще зависи от чувствителността на радиометричната апаратура, общата активност на източника и защитата му.

Уредите, създаващи йонизиращо лъчение, основно **рентгенови лъчи** или **ускорителите на частици** също широко се използват в промишлеността, медицината и научните изследвания. Мощността на дозата, създавана от тях е много по – висока от тази, създавана от всички други радиоактивни източници, които се използват. От друга страна, радиационното излъчване от тези устройства се прекратява когато те са изключени от електрическо напрежение или напълно разредени – следователно аварии могат да възникнат при погрешно включване или чрез активираните части на ускорителите или облъчваните мишени. Внимание трябва да се отдели на факта, че някои устройства като генераторите на електронни снопове могат да излъчват радиоактивно лъчение, наречено “тъмно лъчение” и кратко време след изключване на електрическото напрежение.

Класификация на аварията

По описание на организацията на аварийно реагиране, ядрените събития са разделени на три типа, в зависимост от зоната на разпространение на замърсяването:

- локална радиационна авария – нивото на йонизиращото лъчение е повишено само в зоната, непосредствено около нея в пределите на трюма или ж.п.вагоните или в мястото на претоварване;

- местна радиационна авария – радиоактивното замърсяване обхваща плавателното средство, площадката за претоварване и принадлежащите ѝ ж.п.коловози, ж.п.вагоните и частта от ж.п.трасето в мястото на аварията;

- обща радиационна авария – радиоактивно замърсяване с последици за персонала, населението и околната среда и възможност за трансграничен пренос;

2.Цел и задачи:

2.1. Цел на предприетите действия за овладяване на кризи, бедствия и извънредни ситуации:

Бързо овладяване на зоната на поражение, локализиране на огнището и намаляване мащабите на облъчените хора чрез бърза евакуация.

2.2. Конкретни задачи на структурите при кризи, бедствия и извънредни ситуации:
Основна задача е ликвидирането на огъня, който може да достигне незасегнат ядрен продукт.

3.Сили и средства, необходими за изпълнение на задачите:

Структурните подразделения на РДПБЗН – Шумен, дислоцирани в 4 РСПБЗН, 2 УПБЗН. В звената дежурят общо 8 екипа с приблизително 21 души личен състав и общо 25 бр. ПА, АСД, АХД, ОА, инженерна техника, бронирана техника и други транспортни МПС.

4. Ред за оповестяване и информирание:

Оповестяване чрез длъжностните лица на група ОЦ до всички структури и ръководителите им за действие при крупни пожари, бедствия и извънредни ситуации, както и в съответствие с настоящият план.

5. Ръководство и управление на действията:

Осъществява се от Директор РДПБЗН, като същият се подпомага от началник на сектор “ПГ и СД” и началник на сектор “ПКД”.

Директор РДПБЗН създава в своя помощ оперативна група в състав:

а/ Началник на група „ОЦ”;

б/ началник сектор „Административен“

в/ старши експерт УС;

г/ главен счетоводител;

д/ други служители от сектор „Административен“;

е/ началници на всички РСПБЗН;

Ръководството на дейностите по ЯХБЗ в РДПБЗН се осъществява от началника на структурата, подпомаган от инспектора по радиационна, химическа и биологическа защита.Ръководството включва точна оценка на заплахата, оценка на риска, набелязване на превантивни мерки, гъвкавост при управлението, степенуване на задачите и отдаване на ясни и конкретни задачи за изпълнение от подчинените звена.

6. Осигуряване на управлението при действията – комуникационно-информационно, материално-техническо, медицинско, психологическо и финансово осигуряване:

Действията се осигуряват от съответните длъжностни лица от членове на Щаба към Директор РДПБЗН. Медицинско обслужване се извършва от Медицинска служба при ОДМВР, а въпроси с психологическо естество – от психолога при ОДМВР – Шумен.

7. Стандартни оперативни процедури за действията на органите за управление и силите за реагиране при кризи, бедствия и извънредни ситуации.

При ликвидиране последиците от такива ситуация органите на ПБЗН изпълняват разпорежданията на ръководителя по аварийните работи. Служителите следва да бъдат защитени със защитни облекла – изолиращ противохимически тип. При възникнал пожар или катастрофа или авария се престапва незабавно към неговото локализиране или ликвидиране. Основната цел е ликвидирането на огъня, който може да достигне незасегнат ядрен продукт.

Пристъпва се към евакуиране и извеждане на транспортните средства, натоварени с ядрен продукт извън зоната на пожара, на безопасно разстояние.

Охлаждат се контейнерите с ядрен материал чрез оросяване с водни струи. Водните струи се подават от разстояние, не по-малко от 16 м.

По възможност се действат от наветрената страна.

При възникване на ситуация в ж.п. електрифициран участък, действията да се предприемат след снемане на напрежението, вкл. и в съседните коловози. Задължително се заземява контактната мрежа от съответното оторизирано лице.

При възникване на ситуация на ж.п. гара, приоритетно е организирането на евакуацията на хората от опасната зона.

Гасителни действия се предприемат след изключване на напрежението на всички коловози. Това става само след потвърждение от съответното длъжностно лице, че напрежението е изключено.

След приключване на действията, целият ЛС и техника преминават задължително през района за дезактивация.

Използваното защитно облекло се предава за съхранение в организирания за целта, специален пункт.

При извършване на аварийно-спасителни действия при обща радиационна авария РМ е необходимо да извърши следното:

- уточни задачите на екипите за ПГ и СД, съгласно плановете за взаимодействие с др. служби и ведомства;
- уточни сборните райони, от които ще бъдат въвеждани силите и средствата за извършване на АС действия в зони с радиоактивно замърсяване;
- организира и ръководи за действие екипите за ПГ и СД в района на произшествието;
- осигури непрекъснатата връзка с екипите, работещи в района на замърсената среда;
- осигури въвеждането на силите и средствата за ПГ и СД;
- организира подмяна на състава;
- организира реда и начина за подаване на допълнителни съоръжения и гасителни средства;
- организира превантивни мероприятия за недопускане на вторични пожари, аварии и експлозии в района на произшествието.

РСРБЗН - Шумен има възможност да провежда радиационно и химическо разузнаване, разполагайки със специализиран автомобил.

От състава на РСРБЗН - Шумен може да се провежда радиационно и химическо разузнаване при инцидент с опасни химически вещества.

Задачите на екипите са следните:

- организиране на разузнаване в района на инцидента / огнището на поражение/ и обозначаване на границите;
- организиране на разузнаване по маршрутите за движение и районите за разполагане;
- провеждане на радиационен и химически контрол на личния състав, техниката и материалните активи;
- изпълнение на допълнително възникнали задачи съобразно обстановката и по решение на ръководството.

РДПБЗН не разполага със сили и средства за провеждане на биологическо наблюдение и разузнаване. При необходимост ще се разчита на РЗИ и ОД по безопасност на храните за предоставяне на информация за обстановката и необходимите мероприятия за осигуряване защитата на служителите от РДПБЗН.

Редът за използване на екипите се определя от директора на РДПБЗН съобразно обстановката и по предложение на инспектора по радиационна, химическа и биологическа защита.

Осигуряване на технически средства за ЯХБЗ

Осигуряването на технически средства за ЯХБЗ се осъществява централизирано по изготвени заявки, съобразно нуждите за организиране на дейността в това направление.

РДПБЗН е оборудвано с технически средства както следва:

1. Специализиран автомобил за радиационно и химическо разузнаване и защита, окомплектован с:

- прибори за радиационно разузнаване: преносим уред за радиационен контрол на фотонно лъчение- HDS - 100 GN; преносим уред за радиационен контрол за измерване замърсеност на повърхности с алфа- и бета- радиоактивни вещества Micro Cont II с широкоплощен детектор RGZ 190; индивидуален електронен дозиметър ДКГ – РМ 1621А;

- прибори за химическо разузнаване: „Дрегер” и „Хигитест”;

- средства за деконтаминация;

- защитни облекла тип „Дрегер” с въздушно-дихателни апарати.

2. Рентгенометри - радиометри РР-51М- 125 110 бр. резерв.

3. Индивидуални средства за защита

4. Система за ранно оповестяване и сиренно – оповестителна система.

8. Защита при съответните кризи, бедствия и извънредни ситуации.

8.1. Защита на служителите.

Служителите на ПБЗН в зависимост от конкретната обстановка действат с противохимическо облекло.

За защита се ползват още и пожарникарски каска, ботуши, ръкавици, колан, както и въздушен дихателен апарат.

Личният състав може да работи след задължително преминаване на встъпителен периодичен извънреден инструктаж в съответствие с изискванията на Наредба № РД 07-2/16.12.2009 г. за условията и реда на провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на МТСП.

Съответните длъжностни лица от ГДПБЗН, съобразно длъжностните си задължения трябва да вземат всички необходими мерки, както за осигуряване на безопасни условия на труд, така и за осъществяване на контрол за спазване на изискванията за безопасна работа с цел всяка опасност за живота, здравето и трудоспособността на служителите да бъде предотвратена или сведена до минимум.

Началниците на структурни звена са длъжни:

- да вземат всички необходими мерки за предотвратяване на нещастни случаи;

- да информират своевременно служителите за възможни рискове и за всички мерки, имащи отношение към тяхното предотвратяване.

При своите действия, служителите от РДПБЗН са длъжни:

- да ползват служебно осигурените им лични предпазни средства, съобразно характера на извършваната работа;

- да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които могат да пострадат от техните действия или бездействия;

А. При ликвидиране на произшествието се спазват следните мерки за безопасност:

1. При участие в ликвидиране на произшествията от авария или гасене на пожар в обект, в който се използват източници на йонизиращо лъчение се допуска при степен на радиоактивно замърсяване на територията помещенията и оборудването, не по-голям от 2800 Bq/sm и мощност на еквивалентната доза 1 mSv/h.

2. Помещенията и участъците от територията, в които мощността на еквивалентната доза и радиоактивното замърсяване са над посочените стойности се обозначават и ограждат, като се установява режим на строг контрол. При превишаване на тези стойности се извършва дезактивация.

Б/ ЛС извършващ спасителни и гасителни действия в условия на йонизиращо лъчение предварително се известява за сложността на обстановката от РМ.

В/ Осигуряването на защитата на ЛС в зависимост от мащабите на аварията, степента на радиация и сложността на обстановката се извършва чрез:

1. Контрол на индивидуалните дози на облъчване с индивидуален дозиметър с пряко отчитане на дозите;

2. Контрол на радиационната обстановка и времето за работа, съгласно разчетите на дозите на облъчване на ЛС с оглед на неговата замяна;

3. Записване на данните за получените дози на облъчване за всеки служител в дневник за дозиметричен контрол. Сумарните дози на облъчване периодично се нанасят в индивидуални картони.

Г/1 – В зоните на повишена радиоактивност се допускат минимален бр. служители за изпълнение на поставените задачи;

2. Предвидения резерв от служители и техника трябва да бъде изнесен на безопасно място.

3. За подаване на гасителни вещества приоритетно се използват средства с дистанционно управление.

Д/1. След работа в участък, замърсен с радиоактивни вещества, ЛС, пожарната техника и пожаротехническото въоръжение /ПТВ/ се подлагат на дезактивация и специална обработка.

2. Служителите, получили дози на облъчване над 250 mSv се подлагат на обстойно медицинско изследване.

3. Вещите, които не могат да се дезактивират се третират, като радиоактивни отпадъци.

Общите правила за безопасност включват:

1. спазване на мерките за безопасни условия на труд при работа в среда с йонизиращи лъчения;

2. работа на екипите със съответните защитни облекла и оборудване;

3. разчет на дозите, получени от работещите по НАВР;

4. подмяна на екипите при достигане на пределната доза съгласно таблиците за контрол на дозата на аварийните работници - приложение № 1;

5. недопускане извършване на продължителни аварийни дейности в зони с мощност на дозата, по-висока от 1 mSv/h;

6. недопускане консумиране на храна, вода, напитки и пушене в замърсената зона;

7. докладване на ръководителя на място при усложняване на обстановката

При ликвидиране на произшествието се спазват всички изисквания на Правила Рег. № Из - 1775/05.08.2010 г. за безопасност и здраве при работа на органите за ПБС.

8.2.Защита на обекти от критичната инфраструктура, включително и собственост или стопанисване от МВР.

- Съгласно посочените в разработената част мерки за защита.

8.3.Защита на населението.

-оповестяване на населението от областта и даване на указания относно провеждане на защитни мероприятия;

-организиране на учестено измерване на радиационния фон от постове за радиационно наблюдение и оповестяване;

-създаване на постоянни връзки с областната лаборатория за гама-спектрометричен анализ на катедра "Физика" при ШУ "К.Преславски" и лаборатория по "Радиохимия" на Хим. Факултет на СУ "Св.Климент Охридски";

-организиране набиране на проби от води,почви, храни и фуражи и контрол за съдържание на радионуклиди ;

-контрол на храни и фуражи от внос. Известяване на митническите власти;

-осигуряване на препарати за йодна профилактика /с предимство за детските градини и училищата;

-осигуряване на материали за херметизация на складове, ферми, водоизточници, болнични и детски заведения, учреждения и др;

-отдаване на разпореждане за прекратяване на пасбищното хранене на животните;

- подготовка и приспособяване на избени помещения като ПРУ;

- ограничаване пребиваването на открито;

- повишаване на личната и обществена хигиена;

- осигуряване защита на кожата, лицето и дихателните органи при действия на открито;

- спазване на правила за приготвяне на храна и ползване на питейна вода;

-ограничаване ползването на листникови зеленчуци при храненето;

-ползването на раздадени йодни препарати за профилактика да става по изрични указания на медицинските органи;

-ограничаване движението на личните превозни средства;

-херметизация на местните водоизточници;

-преустановяване на къпането и миенето в открити водоеми и плувни басейни;

-прекратяване поливането на насажденията от открити водоизточници;

-производствените помещения на предприятията от хранително-вкусовата промишленост да се херметизират и се въведе непрекъснат радиационен контрол на постъпващите суровини и готовата продукция;

-по-често измиване или оросяване с вода на улиците и тротоарите;

-спиране продажбата на хранителни продукти и зеленчуци на открити места и непреминали радиационен контрол

-в обектите, експлоатиращи източници на йонизиращи лъчения се спазват изискванията на Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения.

ЧАСТ ТРЕТА

Действие при промишлени аварии и катастрофи с изпускане на токсични вещества.

1. Конкретни изводи от оценката на риска, за тази част на плана.

На територията на областта функционират неголям брой предприятия, използващи /съхраняващи/ опасни вещества, синтетични материали, гориво-смазочни материали, суровини и др., които при авария, пожар или друго стихийно бедствие създават огнища на замърсяване /поражение/ от различни видове силно токсични продукти, по-характерни от които са цианиди, азотни, серни и въглеродни окиси, хлор, фосген, стирол и други. Независимо от превантивните мерки, при грубо нарушаване на технологичния режим, земетресение, пожари и други причини е възможна производствена авария в обектите от националното стопанство, в резултат от което на заразяване с токсични вещества са изложени работниците и служителите от тези обекти и населението от прилежащите райони. Обектите, работещи с ОВ с най-големи потенциални опасности са съсредоточени в гр. Шумен. Тези обекти са:

-“Ваком МП”ООД - Съхранява 12 т амоняк в охладителната си система. При авария създава огнище с дълбочина на разпространение на първичния облак 0,64 км и площ 0,23 км² и попадащо население – 380. Очаквани медицински загуби 83 души и безвъзвратни загуби 41 души. Възможни райони на заразяване при преобладаващия приземен вятър 300 гр. изотермия и t = 20 гр. С са територията на обекта, "Тропик" АД и “Родопа Шумен 1882” ЕООД.

-“Карлсберг България” АД, Пивоварна Шумен - Съхранява 12 т амоняк в охладителната си система. При авария създава огнище с дълбочина на разпространение на първичния облак 0,64 км и площ 0,23 км² и попадащо население /работници и служители/ 120 души. Очаквани медицински загуби 50 души и безвъзвратни загуби 7 души. Възможни райони на заразяване при преобладаващия приземен вятър 300 гр. изотермия и t = 20 гр. С са територията на обекта и прилежащи къщи.

В охладителната система на дружеството се използват и 27 т етанол, които при авария с разлив ще създадат огнище на химическо замърсяване.

-ЕТ „Николай Неделчев”, база гр. Велики Преслав – Съхранява около 200-300 кг. амоняк в охладителната система. При авария възможен район на замърсяване – площадката на обекта, „Цитрон” ООД, „АДА” ООД, РС ПБЗ.

-„Винекс – Преслав” АД, гр. Велики Преслав - Съхранява около 700 кг. амоняк в охладителната система. При авария възможен район на замърсяване – площадката на обекта. Очаквани медицински загуби – 12 души и безвъзвратни загуби – 2 души.

Следва да се посочи, че това са максималните количества амоняк, които се използват в тези обекти от националното стопанство.

На територията на областта са разположени и обекти работещи със суровини и материали, които при възникване на промишлена авария, съпроводена с пожар могат да образуват токсични вещества. Тези обекти са:

-„Максам България” АД, завод гр. Смядово, съхраняващо суровини за производство на взривни вещества и готова продукция в следните максимални количества: 70 % сярна киселина – 800 т, концентрирана азотна киселина – 55 т, динитротолуол – 15 т, нитроглицерин – 1,2 т, динамит – 40 т;

-„Херти” ООД, съхраняващо- лакове-40т., разредители- бт.;

Други потенциално опасни обекти, в които може да възникнат промишлени аварии с отделяне на токсични вещества са:

- „Алкомет” АД, съхраняваща минерални масла 60 т и употребяващо в производствения процес природен газ;

- „ВиК” ООД – хлор с максимално количество – 11,6 т, съхраняван във варели с вместимост 800 кг и 400 кг и бутилки с вместимост 40 кг;

- „Крис ойл 97” ООД, съхранява хексан- 10т.

Показаните количества суровини са максималните капацитетни възможности на обектите.

Промишлени аварии могат да възникнат и в други фирми /обекти/, но те не създават потенциална опасност за персонала и прилежащи райони. Потенциален риск създава и изградената газопреносна мрежа на територията на областта. В гр.Шумен са газифицирани следните промишлени обекти и обществени сгради:

- ПП „Успех”; „Хан Омуртаг” АД; „Алкомет” АД; „Фикосота” АД; „Пълначна станция за метан на „Ал и Ко”, Пълначна станция за метан на „Евробул”

- „Черноморска технологична компания” АД, която снабдява с природен газ: „Карлсберг България” АД, пивоварна Шумен, „Лавена” АД, малки промишлени обекти, обществени сгради /Общинска администрация, учебни заведения, ДГ, детски ясли, Младежки дом/ и жилищни сгради.

В гр.Нови пазар са газифицирани:

-дружества от стъklarската промишленост;

-„Газоснабдяване – Нови пазар” АД, което снабдява битови абонати, обществени сгради и промишлени обекти. Изградената мрежа е с дължина около 25 км.

В гр.Каспичан са газифицирани:

-„Рока” АД;

-„Черноморска технологична кампания”, която снабдява битови абонати, обществени сгради и промишлени обекти.

При възникване на авария в някои от горепосочените обекти ще се създаде огнище на химическо замърсяване в района на обекта и евентуално в прилежащи обекти. Зоната на химическото замърсяване няма да обхване съседни населени места и общини на територията на областта.

Авариите с отделяне на опасни химически вещества (ОХВ) включват:

1. отделяне на ОХВ в резултат на изтичане или разлив;
2. разрушаване целостта на магистралните продуктопроводи за течни или газообразни химически вещества;
3. пожари, взривове и разрушения, свързани с отделяне на ОХВ;
4. нарушаване на технологичния процес с отделяне на опасни химически вещества;
5. аварии при транспорт на ОХВ.

При неспазване на изискванията за експлоатация на машини, апарати и съоръжения, работещи в химическата промишленост могат да възникнат крупни производствени аварии с заразяване на околната среда с промишлени отровни вещества, които са в състояние да предизвикват големи поражения на хора, животни и растения. Източник на аварии могат да бъдат и хладилни установки с амоняк, водопроводни и очистителни съоръжения, които използват хлор, вагони, превозващи опасни вещества по ж.п.мрежата, ж.п.

гари с временен престой на вагони с цистерни с промишлени отровни вещества,/ПОВ/ складови бази със запаси от промишлени отровни вещества.

Аварии могат и да възникнат и при нарушаване на технологичния процес, както и при остаряване на технологичните апарати, в резултат на изтичане или разливи и при разрушаване на магистрални тръбопроводи.

Видове ПОВ и тяхната класификация:

Основните ПОВ в нашата страна, които представляват опасност при авария са, амоняк, хлор, серен двуокис, серен триокис, сероводород, серовъглерод, хлороводород, формалдехид, винилхлорид, акролейн, етиленов окис, пропиленов окис, акрилонитрил, нитробензол, ацетон, етилен, пропилен и др.

Много органични хим. суровини и продукти, като лекарства, текстилни материали, масла и др. не са токсични, но при горене изгарят непълно /деструктират/, в резултат, на което се получават силно токсични газове, които заразяват околната среда и поразяват хората. Такива са въглеродният окис, сероводородът, циановодородът, фосгенът, азотните окиси и др.

Като ПОВ могат да се проявят и много безвредни газове, като азот, водород, въглероден двуокис, хелий и др., когато са в големи количества и особено в затворени помещения, където не само се получава задушаване от недостиг на кислород /кислороден глад/, но се проявява и тяхната макар и слаба токсичност.

Класифициране на ПОВ:

Първа група – вещества с отровно или разяждащо действие върху кожата и лигавиците към, която група спадат концентрираните киселини и основи.

Втора група – вещества, дразнещи дихателните органи, като хлор, амоняк, серен двуокис, серен триокис, фосген, които предизвикват ларингити, трахеити, бронхити, пневмония и оток на белите дробове.

Трета група - вещества, отравящи кръвта, като бензол, тулол, ксилол, арсеноводород, въгл. окис, аминокислотни и нитропроизводни на бензола и др.

Четвърта група – вещества действащи на нервната система, като бензол, сероводород, серовъглерод, метилов алкохол, анилин, нитробензол и др.

Пета група – вещества, които инактивират дихателни ферменти и предизвикват кислороден глад, като циановодород и сероводород.

ПОВ се характеризират и по степен на токсичност в следните четири групи:

Първа степен на токсичност – това са извънредно опасните токсични промишлени вещества с пределно допустима концентрация от стохиядни и милиони от милиграм на литър – към тях спадат БОВ.

Втора степен на токсичност - това са опасно токсични вещества с пределно допустима концентрация от порядъка на хилядни и десетохилядни от милиграм на литър – към тях спадат серен триокис, серовъглерод, акролейн, формалдехид, нитробензол, етилов окис, анилин и др.

Трета степен на токсичност - това са силно токсични вещества с пределно допустима концентрация от порядъка на стотни от милиграм на литър – към тях спадат серен двуокис, ацетонитрил, различните видове спирт и др.

Четвърта степен на токсичност - това са умерено токсични вещества с пределно допустима концентрация от порядъка на и десети от милиграм на литър – към тях спадат ацетон, метан, етилов спирт и др.

2.Цел и задачи

2.1.Цел на предприетите действия за овладяване на кризи, бедствия и извънредни ситуации.

Бързо овладяване на зоната на поражение, локализиране на огнището и намаляване мащабите на заразяване на хората чрез бърза евакуация.

Най-важни общоопасни вещества, характеристиките им и стратегия и начини за овладяване на възникнали произшествия с тях.

А/ Течен хлор – втечен газ. Транспортира се в течно състояние под налягане. При атмосферно налягане и температура над -34 градуса C / се изпарява интензивно, като парите му са от жълто-зелени до светложълти, в зависимост от концентрацията. Пределно допустимата концентрация /ПДК/ е 1 мг/куб.м. Силно токсично силно опасно вещество от II клас на опасност. Обеззаразяването и обезгазяването може да се извърши с вода /до 150 т. на 1 т. хлор/ или основен разтвор – натриева основа 10% до 10 т. на 1 т. хлор. Не е пожаро и взривоопасен. Силно задушлив, сълзотворен газ с кихавично действие. По-тежък от въздуха, относителното тегло 2.5 . Защитни средства са противогаз – войскови и кислородно изолиращ прибор.

Б/ Солна киселина – прозрачно жълто зелена течност с относително тегло 1.15 кг. на литър. Представлява $30-35\%$ разтвор на хлороводород във вода с остра задушлива миризма. Попаднала върху кожата действа силно разрушаващо. Парите са дразнещи, силно задушливи. Има силно корозионно действие. Разлята солната киселина образува бял облак с вид на мъгла със силно дразнещо очите и дишането действие. Парите на облака са по-тежки от въздуха. Не е пожаро и взривоопасен. Неутрализирането може да стане с обилно количество вода или алкални разтвори и засипване с варовик $/CaCO_3/$ или вар $/CaOH_2/$. Защита – противогаз – войскови, КИП, защитни очила, гумени ботуши, ръкавици.

В/ Натриева основа /сода каустик/ - Прозрачна безцветна течност. Силна основа. При попадане върху кожата предизвиква изгаряния. Особено опасно е да попадне в очите. При разливане не отделя опасни за човека изпарения. Не е пожаро и взривоопасно. Неутрализира се със слаби киселини или обилно измиван с вода. Защита – очила, гумени ботуши, ръкавици.

Г/ Дихлоретан – прозрачна безцветна течност. Не се неутрализира. Защита – противогаз и КИП.

Д/ Амоняк – безцветна течност, втечен газ. Изложена на въздуха бързо се изпарява и образува облак от газообразен амоняк с остра миризма и силно кихавично действие. Амонякът е дразнеща основа на горните дихателни пътища и очите. Течният амоняк силно изгаря кожата. Попаднал в очите предизвиква ослепяване. Неутрализирането се извършва с вода 2 т на 1 т амоняк. Защита – противогаз, КИП, очила, ръкавици.

Е/ Сярна киселина – слабо оцветена, почти безцветна течност. Много силна киселина, тежко подвижна, поглъща жадно водата, като по този начин овъглява някои органични съединения. При попадане върху кожата предизвиква тежки изгаряния и увреждания по цялото тяло. При разливане отделя серен двуокис със силно кихавично, дразнещо очите и дихателните пътища действие. Не пожаро и не взривоопасна. Неутрализация – вода, основни разтвори и вещества. Защита – противогаз, КИП, очила, гумени ръкавици.

Ж/ Амониев метаванадат – сол на ванадия – отрова. Предизвиква изменение в кръвообращението, дихателните органи, нервната система, обмяна на веществата, възпаления и алергични заболявания на кожата. При остри отравяния се препоръчва витамин С. Защита – ръкавици, противогаз, филтри, противо-прашни маски.

З/ Азотна киселина – безцветна течност – силно дими във въздуха. Отделя азотни окиси, които образуват мъгла. В контакт с метали отделя кафяви окиси със силни задушливо

действие. Предизвиква силни изгаряния. Димът, съдържащ азотни окиси, силно дразни дихателните пътища, разрушава зъбите и роговиците на очите.

И/ Фосфорна киселина – тъмно зелена оцветена течност с консистенция на сироп. Много коварна със забавено действие. Предизвиква забавено изгаряне върху кожата. Парите ѝ имат дразнещо действие и поражават дихателните пътища. Неутрализация – варовик, негасена вар, калцирана сода. Защита – противогази, ръкавици.

К/ Силикофлуороводородна киселина – безцветна течност със силно вредно физиологично действие. Предизвиква изгаряне на кожата. Парите силно дразнят дихателните пътища. Неутрализация и защита, като т. И.

2.2. Конкретни задачи на структурите при кризи, бедствия и извънредни ситуации:

Основна цел е овладяване и неутрализиране на произшествието, недопускане големи разливи, загазоване на големи пространства, както и образуване на големи газови облаци.

3. Сили и средства, необходими за изпълнение на задачите:

Структурните подразделения на РДПБЗН – Шумен, дислоцирани в 4 РСПБЗН, 2 УПБЗН. В звената дежурят общо 8 екипа с приблизително 21 души личен състав и общо 25 бр. ПА, АСД, АХД, ОА, инженерна техника, бронирана техника и други транспортни МПС.

4. Ред за оповестяване и информирание:

Оповестяване чрез длъжностните лица на група ОЦ до всички структури и ръководителите им за действие при крупни пожари, бедствия и извънредни ситуации, както и в съответствие с настоящият план.

5. Ръководство и управление на действията:

Осъществява се от Директор РДПБЗН, като същият се подпомага от началник на сектор “ПГ и СД” и началник на сектор “ПКД”.

Директор РДПБЗН създава в своя помощ оперативна група в състав:

а/ Началник на група „ОЦ”;

б/ началник сектор „Административен“

в/ старши експерт УС;

г/ главен счетоводител;

д/ други служители от сектор „Административен“;

е/ началници на всички РСПБЗН;

6. Осигуряване на управление при действията – комуникационно-информационно, материално-техническо, медицинско, психологическо и финансово осигуряване:

Действията се осигуряват от съответните длъжностни лица от членове на Щаба към Директор РДПБЗН. Медицинско обслужване се извършва от Медицинска служба при ОДМВР, а въпроси с психологическо естество – от психолога при ОДМВР – Шумен.

7. Стандартни оперативни процедури за действията на органите за управление и силите за реагиране при кризи, бедствия и извънредни ситуации.

При аварии с изтичане на взривоопасни и токсични пари и газове, лесно запалими и горими течности РМ е необходимо да извърши следното:

а/ разположи техниката в надветрената страна и на безопасно разстояние от аварията;

б/ изясни границите на загазованата или залята зона;

в/ изясни посоката на разпространяване на газовия облак;

г/ уточни интензивността на изтичане количеството на изтеклите пари, газове или течности;

д/ разузнае за наличието на открити огнеизточници или електрически съоръжения в близост да загазованата или залята зона и вземе мерки за изключването им;

е/ организира прокарването на временни пътища и проходи към обектите при необходимост;

ж/ организира спасяването и евакуацията на пострадали;

з/ организира ограничаване на зоната на заливане, спиране или забавяне разпространението на газовия облак;

и/ вземе мерки за спиране изтичането на газа, парите или течността;

к/ вземе мерки за ограничаване, неутрализиране и отстраняване въздействието на вредните и опасни вещества;

л/ организира ограничаването и ликвидирането на възникнали запалвания и пожари;

м/ организира ограничаването и ликвидирането на аварии в комунално-енергийните системи;

н/ организира превантивни мероприятия за недопускане на вторични пожари и експлозии в района на аварията;

В мястото на намеса ръководителят на място:

1. организира оценка на замърсяването с опасни вещества и материали чрез:

а) установяване на източника/източниците на химическото замърсяване;

б) определяне вида на опасните химически вещества и материали;

в) използване на данни за метеорологичната обстановка;

г) определяне границите на зоната на химическото замърсяване;

д) определяне направлението на разпространение на газовете и парите на опасните вещества;

е) установяване на пътищата за обхождане и/или евакуация;

2. определя вида на ИСЗ на екипите от ЕСС;

3. организира временно извеждане и оказване на първа помощ;

4. въвежда строг санитарно-хигиенен и охранителен режим.

За отстраняване на последиците от възникнали аварии и инциденти с отделяне на ОХВ се извършват:

1. действия по ликвидиране на последиците чрез отстраняване на причините и деконтаминация;

2. неутрализиране на разливи от киселини или основи с използване на деконтаминиращи вещества и разтвори;

3. ликвидиране на последствията от инциденти с живак, пестициди и неизвестни по произход вещества;

4. локализиране на разливи на петролни продукти;

5. поставяне на бонови заграждения във водоеми, замърсени с петролни продукти, и ограничаване на екологичното замърсяване.

Действия при локални произшествия с опасни вещества и товари

При локални произшествия с опасни вещества и товари (ОВТ), РМ е необходимо да:

1. организира отцепването на района на опасната зона в зависимост от разпространението, посоката на вятъра и терена;
2. определи вида, свойствата и количеството на ОВТ, както и въздействието им върху околната среда;
3. вземе мерки за спиране изтичането и разпространението на ОВ;
4. ограничи проникването на ОВ в почвата, водите и атмосферата;
5. ограничи проникването на ОВ в съседни сгради и в канализацията;
6. организира евакуирането на хора и животни от опасната зона;
7. осигури замерване и определяне границите на опасността чрез компетентни органи;
8. организира провеждането на гасителни действия при възникване на пожар;
9. осигури осветяването мястото на аварията с наличните осветителни прибори;
10. следи за носенето на необходимите защитни средства, съобразно вредното въздействие до отпадане на опасността (ВДА, защитно облекло и др.);
11. организира пункт за дезактивация и дезинфекция на замърсеното оборудване и защитно облекло в рамките на отцепената зона;
12. изпраща лицата, работили и/или попаднали в опасната зона на медицински преглед;
13. оповестява органи, ведомства, организации и компетентни лица, имащи отношение към провеждането на аварийно-спасителни действия.

8. Защита при съответните кризи, бедствия и извънредни ситуации.

8.1. Защита на служителите.

Служителите на ПБЗН в зависимост от конкретната обстановка действат с противохимическо облекло.

За защита се ползват още и пожарникарски каска, ботуши, ръкавици, колан, както и въздушен дихателен апарат.

Личният състав може да работи след задължително преминаване на встъпителен периодичен извънреден инструктаж в съответствие с изискванията на Наредба № РД 07-2/16.12.2009 г. за условията и реда на провеждането на периодично обучени и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на МТСП.

Съответните длъжностни лица от ГДПБЗН, съобразно длъжностните си задължения трябва да вземат всички необходими мерки, както за осигуряване на безопасни условия на труд, така и за осъществяване на контрол за спазване на изискванията за безопасна работа с цел всяка опасност за живота, здравето и трудоспособността на служителите да бъде предотвратена или сведена до минимум.

Началниците на структурни звена са длъжни:

- да вземат всички необходими мерки за предотвратяване на нещастни случаи;
- да информират своевременно служителите за възможни рискове и за всички мерки, имащи отношение към тяхното предотвратяване.

При своите действия, служителите от РДПБЗН са длъжни:

- да ползват служебно осигурените им лични предпазни средства, съобразно характера на извършваната работа;
- да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които могат да пострадат от техните действия или бездействия;

При ликвидиране на произшествието се спазват всички изисквания на Правила Рег. № Из - 1775/05.08.2010 г. за безопасност и здраве при работа на органите за ПБС.

При ликвидиране на произшествието се спазват следните мерки за безопасност:

а/ установява се вида и количеството на опасните вещества, които изтичат в следствие аварията;

б/ събират се данни и информация за опасните вещества и тяхното неутрализиране;

в/ вземат се мерки за защита на ЛС, застрашените и пострадали хора при опасност от изкипяване;

г/ районът се отцепва със съдействието на ОДМВР, определя се основно направление и възлови точки при провеждане на операцията за ограничаване на аварията, съобразено с релефа и метеорологичната обстановка;

д/ при аварии в съдове с помощта на специалисти от обекта се организира изпускане на веществото в съседен или специално доставен резервоар, а при наличие на горене се оставя да гори на факел, с цел намаляване налягането в съда и избягване загазоването на района;

е/ нефтопродукти с пламна температура над 28 градуса С от нагрят резервоар не се източват, поради опасност от образуване на взривоопасна концентрация;

ж/ при гасене на факелното горене се пристъпва само след намаляване на налягането в апаратите, съдовете или газопровода, продуктопровода;

з/ при изтичане на газ с опасност от загазоване се увеличава зоната на отцепление и се използва всяка възможност за прикритие;

и/ след приключване на операцията, дихателната защита се носи да излизане от опасната зона и извършване на 00дегазация на техниката, оборудването и облеклото;

к/ всички служители при напускане на мястото на инцидента трябва да се подложат на тестове за установяване степента на токсично въздействие от вредни за организма вещества.

8.2.Защита на обекти от критичната инфраструктура, включително и собственост или стопанисване от МВР.

Съгласно посочените в разработената част мерки за защита.

8.3.Защита на населението.

-оценка на създадената обстановка след провеждане на разузнаване;
-оповестяване персонала на дружеството, съседни обекти и население;
-привеждане в готовност на спасителните и аварийни екипи на дружеството;
-оповестяване на организациите имащи отношение към създадената ситуация;
-извеждане на персонала и населението извън създадената /очакваната/ зона на химическо замърсяване;

-оказване медицинска помощ на пострадали;

-извършване анализ на въздух, вода, почва и хранителни продукти за определяне степента им на замърсеност с ОХВ;

-провеждане на санитарно-хигиенни мероприятия в производствените, административните и жилищни помещения;

-осигуряване на аварийно електро- и водозахранване /при необходимост/;

-изземване на хранителни продукти, за които след анализ е установено, че са негодни за консумация;

-провеждане на дегазация на замърсени с ОХВ участъци;

- спазване мерките за безопасност при провеждане на СНАВР;
- отцепване на района с химическо замърсяване и организиране на контролно - пропускателни пунктове.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

Действие при силни /разрушителни/ земетресения.

1. Конкретни изводи от оценката на риска:

Територията на областта е разположена в Средиземнотрансазиатския сеизмичен пояс, който се характеризира със значителна сеизмична активност. Най-пряко въздействие върху сеизмичните процеси на територията на областта има Североизточния сеизмичен район, който обхваща две зони – Шабленска и Горнооряховска. Графикът на повторяемост за областта е 0,36.

Очакваната степен на проявление на сеизмична активност е VII-ма по скалата на Медведев – Шпонхойер – Карник, при което част от комунално-енергийните съоръжения, жилищни, обществени и промишлени сгради ще получат повреди и частични разрушения. При такава интензивност на земетресение се предвиждат около 1% медицински загуби сред населението на областта, което представлява 1966 души.

В областта 74 % от населението живее в сгради до 2 етажа, представляващи 77,7 % от сградния фонд, а останалите 26 % от населението живее в сгради под 2 етажа, представляващи 22,3 % от сградния фонд.

Разпределението по общини е:

- ЗА ОБЩИНА ШУМЕН:

30.2 % от населението живее в сгради до 2 етажа, представляващи 41,5 % от сградния фонд, а останалите 69 % - в сгради над 2 етажа, представляващи 58,5 % от сградния фонд на общината.

Очакваните медицински загуби на общината ще бъдат около 1019 човека.

- ЗА ОБЩИНА ВЕНЕЦ:

100 % от населението живее в сгради до 2 етажа, представляващи 100 % от сградния фонд. Очакваните медицински загуби ще бъдат около 70 човека.

- ЗА ОБЩИНА ВЪРБИЦА:

99,42 % от населението живее в сгради до 2 етажа, което е 96 % от сградния фонд, а останалите 0,48 % - в сгради над 2 етажа, представляващи 4 % от сградния фонд на общината.

Очакваните медицински загуби ще бъдат около 106 човека.

- ЗА ОБЩИНА ХИТРИНО:

100 % от населението живее в сгради до 2 етажа, което е 100 % от сградния фонд на общината.

Очакваните медицински загуби ще бъдат около 66 човека.

- ЗА ОБЩИНА КАОЛИНОВО:

83,3 % от населението живее в сгради до 2 етажа, което е 99,4 % от сградния фонд, а останалите 16,7 % от населението живее в сгради над 2 етажа, което е 0,6 % от сградния фонд на общината.

Очакваните медицински загуби ще бъдат около 125 човека.

- ЗА ОБЩИНА КАСПИЧАН:

85 % от населението живее в сгради до 2 етажа, което е 98,4 %, а останалите 15 % - са в сгради над 2 етажа, което е 1,6 % от сградния фонд на общината.

Очакваните медицински загуби ще бъдат около 92 човека.

- ЗА ОБЩИНА НИКОЛА КОЗЛЕВО:

99 % от населението живее в сгради до 2 етажа, което е 99,8 % от жилищния фонд, а останалите - 1 % са в сгради над 2 етажа, което е 0,2 % от сградния фонд на общината.

Очакваните медицински загуби ще бъдат около 66 човека.

- ЗА ОБЩИНА НОВИ ПАЗАР:

69 % от населението живее в сгради до 2 етажа, което е 80 % от жилищния фонд, а останалите 31 % са в сгради над 2 етажа, което е 20 % от сградния фонд на общината.

Очакваните медицински загуби ще бъдат около 189 човека.

- ЗА ОБЩИНА ВЕЛИКИ ПРЕСЛАВ:

83 % от населението живее в сгради до 2 етажа, което е 99,1 % от жилищния фонд, а останалите 17 % в сгради над 2 етажа, което е 0,9 % от сградния фонд на общината.

Очакваните загуби ще бъдат около 156 човека.

- ЗА ОБЩИНА СМЯДОВО:

97 % от населението живее в сгради до 2 етажа, което е 99,2 % от сградния фонд, а останалите 3 % са в сгради над 2 етажа, което е 0,8 % от сградния фонд на общината.

Очакваните медицински загуби ще бъдат около 76 човека.

Данните за населението са по настоящ адрес.

Възможните въздействия върху съоръжения са:

1. Електропреносна и електроразпределителна мрежа

При висока степен на интензивност на земетресението разпределителните ел.проводи се изключват от въведените релейни защиты.

По разпределителните ел.проводи „средно напрежение“ ще има скъсани превръзки и фазови проводници. По въздушните линии „ниско напрежение“ ще има масово скъсани проводници. По кабелните мрежи средно и ниско напрежение е възможно разтегляне и скъсване само при разместване на земни пластове. По трафопостовете е възможно частично разрушаване, счупване на изолатори, изгаряне и счупване на предпазители. Възможно е възникване на пожари вследствие на скъсани ел.проводни мрежи. Всичко това ще наруши електроподаването към населените места, обществени и промишлени сгради и ще предизвика затруднения в административния и стопански процес.

При прогнозирането на въздействието на земетресение върху съоръженията на “Енерго про” АД в област Шумен следва да се има предвид, че при проектирането на сградите и фундаментите до 1976 г. не е залагана като строителна норма сеизмичната устойчивост, и това са:

-70 % от въздушните електропроводи средно напрежение – 1100 км или приблизително 12 150 стълба;

-64 % от кабелните линии средно напрежение – 146 км;

-57 % от трафопостовете – 452 бр.;

-70 % от въздушните мрежи ниско напрежение – 1200 км или приблизително 36 800 стълба;

-3 % от кабелните мрежи ниско напрежение.

При сравняването конструктивните чертежи на съоръженията изпълнявани преди въвеждане на строителните норми за сеизмична устойчивост с тези проектирани след 1976 г. особени разлики не се отчитат и от това следва заключението, че и по-старите сгради и ел.проводи ще са устойчиви на земетресение с интензивност VII-VIII степен по скалата на МШК.

Въпреки тези изводи при едно евентуално земетресение количественото измерение на очакваните щети, ще е както следва:

- *Въздушни електропроводи средно напрежение* – очакват се между 15 и 20 повалени стълба, като от тях максимум 10 % ще са стоманорешетъчни, а останалите стоманобетонни. По електропроводите освен съборените стълбове се очакват и множество скъсани превръзки и в по-малка степен скъсани проводници, броят на тези аварии няма да надвишава общо 80 – 100 повреди.

- *Кабелни електропроводи средно напрежение* – тук повредите ще са предимно от разместване на земните пластове, което може да доведе до скъсване на кабели. Очакваните поражения са минимални, поради принципа на полагане при което е заложено 10 %-но увеличение на дължината на кабела в сравнение с тази на изкопа. Очакваните повреди са основно **в гр.Шумен и не повече от 5-6 бр.**, като в останалите населени места с кабели средно напрежение **максимум 2 повреди /тези населени места са: гр.Велики Преслав, гр.Смядово, гр.Нови пазар, гр.Каспичан и с. Хитрино/;**

- *Трафопостове* – при земетресение не се очакват проблеми по мачтовите. Зиданите трафопостове от градски тип също са сравнително устойчиви на трусове. Най-уязвими са тухлените трафопостове по селата и извън регулация, които са с височина 10 – 11 м и размери 3/3 м. Очакваната бройка е не повече от 10 – 12 трафопоста за цялата област, като разрушенията в по-голямата си част ще са частични, но възпрепятстващи нормалната работа на съоръженията;

- *Въздушни мрежи ниско напрежение* - Прогноза: Между 40 и 50 паднали стълба или наклонени до степен да не могат да изпълняват функциите си. Скъсаните проводници, особено в селата с разпределителна мрежа, на която не е извършван основен ремонт ще са доста голям брой. **Повредите като количество ще са над 300 – 350 бр.;**

- *Кабелни мрежи ниско напрежение* – не се очакват значими повреди по тези съоръжения.

2.Водоснабдяване

2.1.Язовир „Тича” – осигурява питейното водоснабдяване на гр.Шумен, гр.Велики Преслав, гр.Търговище и околни села.

При VII-ма степен на сеизмична активност не се очаква получаване на деформации и нарушаване водоснабдяването на населените места.

2.2.Каптажи

Възможни са:

- прекъсване притока на вода в каптажа поради разместване на земните пластове;
- намаляване дебита на каптажа поради увреждане конструкцията на съоръжението /водовземна шахта и суха камера/ или излизане на каптажа от строя;

2.3.Дренажи

Възможни са:

- спиране притока на вода в дренажа поради прекъсване на дренажната система;
- разместване на дренажната система, събирателните шахти и връзките между тях;

2.4.Шахтови кладенци

Възможни са:

- прекъсване или намаляване притока на събирателната шахта на кладенеца;
- увреждане конструкцията на надземната част на шахтовия кладенец, което нарушава нормалната експлоатация и достъпа до водовземното съоръжения;

2.5. Тръбни кладенци

- прекъсване притока на вода, поради промяна на динамичното водно ниво, вследствие разместване на водоносния пласт и спадане на водното ниво;
- нарушаване целостта на обсадната колона или нарушаване връзките между тръбите.

2.6. Магистрални и напорни водопроводи

- Магистрален водопровод от яз. "Тича"

Възможни са прекъсване и скъсване на водопровода, вследствие на срутища и свлачища в района на преминаването му през предпланинските райони на Стара планина по поречието на р. Камчия, въздушните преминавания на водопровода над р. Камчия и местата на укрепване на съоръжения на водопровода в коритото на р. Камчия.

- Външни напорни и гравитачни водопроводи. Селищни водопроводни мрежи.

Възможни са масово прекъсване на връзките на водопроводите, изградени от азбестоциментови тръби и единични случаи на прекъсване на водопроводи, изградени от заварени стоманени и РЕ-НД тръби.

- ВиК съоръжения

А. Черпателни и напорни водоеми. При изградените през 70-те години съоръжения, поради занижени критерии за оразмеряване в сеизмично отношение са възможни:

- напукване на външните стени с последващо изтичане на вода или филтрация;
- замърсяване на акумулираните водни количества вследствие на инфилтрация;
- прекъсване на тръбните системи между водна и суха камера.

- Б. Водонапорни кули

Възможни поражения са:

- слягане на земната основа и наклоняване на кулата в напречна посока;
- прекъсване на напорния и хранителния водопровод;

- В. Помпени станции

Възможни поражения са:

- сериозни конструктивни повреди, затрудняващи обслужването;
- повреди по покривните конструкции – разместване и падане на цигли, разрушаване на комини;
- при панелните сгради – огъване на стените и наклоняване в напречна посока;
- при масивни сгради – разместване на зидове и напукване на същите, огъване на стените по цялата дължина на сградата;
- разместване и наклоняване на крановия път;
- разместване на помпени агрегати, вследствие скъсване на анкерните болтове.

- Г. Ел. съоръжения

Възможни поражения са:

- излизане от строя на трафопостове;
- скъсване на надземни и подземни проводни НН, водещо до спиране експлоатацията на помпената станция.

3. Газопреносна и газоразпределителна мрежи

През Шуменска област на територията на общини Нови пазар, Каспичан, Шумен и Хитрино преминава магистрален газопровод /МГ/, собственост на „Булгартрансгаз“ ЕАД с дължина около 56 км. Налягането в тръбите с условен диаметър ДУ700 мм е РН-55 атмосфери като през дадено сечение преминава 7 млн. н.м³ /24 ч. природен газ.

От магистралния газопровод са изградени газопроводни отклонения, както следва:
-газопроводно отклонение „Нови пазар” с условен диаметър, ДУ 150 мм с дължина около 7 км от МГ до ГРС „Нови пазар”;

-газопроводно отклонение „Шумен” с условен диаметър ДУ 200 мм с дължина около 11,8 км от с.Велино до ГРС „Шумен”.

От ГРС „Нови пазар” са изградени две отклонения, които захранват ГРП „Китка” – Нови пазар и ГРП „Рока” – Каспичан. Изградени са газопреносни мрежи за битово газоснабдяване на гр.Нови пазар с дължина около 25 км и гр.Каспичан с дължина около 3 км. Освен битови абонати с газ в двете населени места се снабдяват и редица обекти и обществени сгради.

От ГРС „Шумен” са изградени 3 отклонения, които захранват ГРП „Алкомет”, ГРП „Хан Омуртаг” и ГРП „ТЕЦ”. С отклонения от ГРП „ТЕЦ” се захранват редица обекти, включително „Черноморска технологична компания”, която изгражда битовото газоснабдяване на гр.Шумен /изградена е мрежа с дължина около 45 км/. Освен абонати от бита са захранени редица обекти и обществени сгради.

На територията на областта са изградени 39 бр. газстанции за зареждане на АГУ.

Метанът, който е основен компонент на природния газ е пожаро- и взривоопасен. Самовъзпламенява се при температура 53,7о С, а концентрационната граница на взриваемост е 5-15 обемни процента.

При разкъсване на тръбопроводите се затварят охранителните кранове, а изпразването на останалото количество газ в тях става чрез свещни кранове.

Изградената автоматика предполага при възникване на авария опасната зона да се ограничи в района на аварията.

При възникване на земетресение е възможно разрушаване на въздушни газопроводи, изградени основно в обекти. Подземно разположените газопроводи могат да получат разкъсвания само при разместване.

4.Пътна инфраструктура

При прогнозираната степен на сеизмична активност по пътната инфраструктура не се очаква възникването на сериозни поражения. Възможно е нарушаване целостта на асфалтови настилки, а в единични случаи нарушаване целостта на пътни съоръжения /мостове, водостоци, отводнителни елементи и др./, което няма да създаде сериозни затруднения в организацията на движение. В отделни участъци от пътната мрежа в планински и полупланински райони е възможно възникване на локални срутища.

5.Съоръжения на БТК

При земетресение от VII степен по скалата на МШК не се очакват поражения по съоръженията на БТК.

2. Цел и задачи:

2.1. Цел на предприетите действия за овладяване на кризи, бедствия и извънредни ситуации:

Да се установи мащаба на възникналите разрушения и необходимостта от евакуация на затрупаните от отломки граждани.

2.2. Конкретни задачи на структурните при кризи, бедствия и извънредни ситуации:

Незабавно извеждане на цялата пожарна техника и ЛС извън сградата. Това се явява основно задължение, за да не останат пожарните автомобили затрупани в гаражните клетки и по този начин населеното място и жителите му останат без защита.

Основни цели са:

- установяване местата на хора затрупани от срутени сгради;
- определяне на методи за спасяване на хората;
- търсене на възможности за снабдяване на затрупаните с храна и вода;
- бързо овладяване на зоните на поражение и локализиране на огнищата;

Оценка на обстановката и поради възникналите едновременно многобройни пожари, вземане на приоритетно решения при избора за гасене.

3. Сили и средства, необходими за изпълнение на задачите:

Структурните подразделения на РДПБЗН – Шумен, дислоцирани в 4 РСПБЗН, 2 УПБЗН. В звената дежурят общо 8 екипа с приблизително 21 души личен състав и общо 25 бр. ПА, АСД, АХД, ОА, инженерна техника, бронирана техника и други транспортни МПС.

4. Ред за оповестяване и информирание:

Оповестяване чрез длъжностните лица на група ОЦ до всички структури и ръководителите им за действие при крупни пожари, бедствия и извънредни ситуации, както и в съответствие с настоящият план

5. Ръководство и управление на действията:

Осъществява се от Директор РДПБЗН, като същият се подпомага от началник на сектор “ПГ и СД” и началник на сектор “ПКД”.

Директор РДПБЗН създава в своя помощ оперативна група в състав:

- а/ Началник на група „ОЦ“;
- б/ началник сектор „Административен“
- в/ старши експерт УС;
- г/ главен счетоводител;
- д/ други служители от сектор „Административен“;
- е/ началници на всички РСПБЗН;

6. Осигуряване на управление при действията – комуникационно-информационно, материално-техническо, медицинско, психологическо и финансово осигуряване:

Действията се осигуряват от съответните длъжностни лица от членове на Щаба към Директор РДПБЗН. Медицинско обслужване се извършва от Медицинска служба при ОДМВР, а въпроси с психологическо естество – от психолога при ОДМВР – Шумен.

7. Стандартни оперативни процедури за действията на органите за управление и силите за реагиране при извънредни ситуации

Преди провеждането на НАВР при земетресение се извършва разузнаване за определяне на:

1. маршрутите за придвижване до зоната на поражение, състоянието на пътищата и пътните съоръжения;
2. степента и характера на разрушенията;
3. сградите, застрашени от разрушаване, кои-то не подлежат на укрепване;
4. местата за устройване на странични и магистрални проходи;
5. участъците с активизирани свлачища и срутища;
6. местата и обектите, в които незабавно трябва да започнат НАВР;

7. степента на разрушение на елементите от мрежите и съоръженията от техническата инфраструктура и вторичните поражения, които са предизвикани от тях;
  8. възможността за използване на различните видове средства за комуникация;
  9. възможността за използване на механизирани средства;
  10. местата, удобни за развърщане на пунктове за управление;
  11. огнищата на пожари;
  12. наличието на замърсяване с радиоактивни източници, ОХВ и причинители на биологично заразяване;
  13. наличието на концентрации на взривоопасни и запалими газове във въздуха над допустимите стойности;
  14. състоянието на хидротехнически съоръжения - язовири, диги, хвостохранилища и др.;
  15. състоянието на жп мрежа, летища и пристанища;
  16. местата, удобни за развърщане на временни пунктове за съсредоточаване и сортиране на пострадали;
  17. подходящи места за развърщане на полеви болници;
  18. подходящи места за съхранение на загиналите;
  19. подходящи места за вертолетни площадки;
  20. подходящи места за устройване на палаткови лагери, раздаване на храна, вода, медикаменти и други;
  21. подходящи места за развърщане на пропускателни пунктове от и към зоната на поражение;
  22. състоянието на епидемиологичната обстановка;
  23. състоянието на обекти, които могат да предизвикат екологично замърсяване на околната среда;
  24. състоянието на социални заведения за пребиваване на хора с психични увреждания, зрастни, деца, лишени от родителски грижи, места за лишаване от свобода;
  25. състоянието на обекти от критичната инфраструктура и стратегически обекти.
- По данните от проведеното разузнаване РМ извършва оценка на обстановката, поставя задачи на екипите, **определя реда за провеждане на НАВР и следи за спазването на безопасните условия на труд.**

При провеждането на **НАВР РМ предприема следното:**

1. уведомява чрез ОЦ електроразпределителното дружество за изключване на ел. захранването в района;
2. уведомява чрез ОЦ операторите за прекъсване на водоподаването и продуктопроводите за течни или газообразни вещества;
3. организира извършването на неотложни укрепителни работи в полуразрушени сгради и съоръжения;
4. организира осигуряването на достъп на механизирани средства и техника до засегнатите райони;
5. организира извършването на гасителни действия на възникнали пожари;
6. организира извършването на аварийно отводняване на застрашени участъци;
7. организира отдимяването на задимени помещения;

8. организира предприемането на превантивни мерки за недопускане на вторични вредни последствия;

9. организира при необходимост разредоточаването на вещи и ценности;

10. съдейства за организиране на палаткови лагери за пострадалото население;

11. съдейства на други аварийно-възстановителни екипи от ЕСС;

12. организира разчистването на разрушения;

13. организира оказването на съдействие при извършване на НАВР във водностопански обекти съгласно аварийните планове.

А/ Действия след земетресения. При извършване на АСД след земетресение, РМ е необходимо да извърши разузнаване за:

а/ наличието на пътища за преминаване на техниката към места, засегнати от земетресението;

б/ състоянието на повредените сгради и съоръжения /стени, стълбищни клетки, площадки и др./;

в/ местонахождението и състоянието на пострадали хора, намиращи се под развалини в частично разрушени сгради, съоръжения и др.;

г/ мястото и характерът на аварията в комунално-енергийните системи на обектите, състоянието на ревизионни шахти и изключващи устройства;

д/ обемът и последователността на извършените мероприятия, възможностите за използването на механизирани средства;

Б/ Назначи отговорници на отделните екипи за ПГ и СД за извършване на спасителни действия;

В/ Разпредели екипите и определи участъци за действие по картата на населеното място;

Г/ Въведе силите и средствата за извършване на АС и евакуационни действия;

Д/ Организира транспортирането на пострадали до болнични заведения или полеви мед. пунктове;

Е/ Извърши гасителни действия при възникнали пожари;

Ж/ Осъществи помощни операции за направа на проходи;

З/ Извърши аварийно отводняване на застрашени участъци;

И/ Извърши отдимяване на задимени помещения;

К/ Осигури осветяване с наличните осветителни прибори;

Л/ Извърши превантивни мероприятия за недопускане на вторични вредни последствия;

М/ Организира изваждането на ценни вещи и такива от първа необходимост;

Н/ Събира информация за състоянието на обектите, в които аварията са свързани с изтичането на /ПОВ/;

П/ Организира снабдяването с вода и храна на спасителните екипи;

Р/ Осигури помещение /лагери/ и завивки за нощуване на спасителните екипи;

С/ Осигури надеждна връзка с отделните екипи и щаба, ръководещ действията по преодоляване на последствията от земетресението;

Т/ Обобщава своевременно информация за хода на спасителните действия от екипите, като я предава в централния оперативен щаб на спасителните операции.

Ф/ При спасителни действия ръководителят на екип е необходимо да :

- ръководи разчистването на разрушените конструкции и спасяване на пострадалите под тях, евакуацията на хората от горните етажи на повредените или горящи сгради и съоръжения;

- организира локализирането и отстраняването на аварията в комунално-енергийните и технологичните системи;

- разпорежи укрепването или повалянето на опасни конструкции, сгради и съоръжения, при които съществува потенциална опасност от срутване;

- организира оказването на ПМП на пострадалите и транспортирането им до болнични заведения или изградени временни мед. пунктове;

- следи за стриктно изпълнение на мерките по безопасност и здраве.

8.Защита при съответните кризи, бедствия и извънредни ситуации.

8.1.Защита на служителите.

Служителите на ПБЗН в зависимост от конкретната обстановка действат с противопожарно защитно облекло.

За защита се ползват още и пожарникарски каска, ботуши, ръкавици, колан, както и въздушен дихателен апарат.

Личният състав може да работи след задължително преминаване на встъпителен периодичен извънреден инструктаж в съответствие с изискванията на Наредба № РД 07-2/16.12.2009 г. за условията и реда на провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на МТСП.

Съответните длъжностни лица от ГДПБЗН, съобразно длъжностните си задължения трябва да вземат всички необходими мерки, както за осигуряване на безопасни условия на труд, така и за осъществяване на контрол за спазване на изискванията за безопасна работа с цел всяка опасност за живота, здравето и трудоспособността на служителите да бъде предотвратена или сведена до минимум.

Началниците на структурни звена са длъжни:

- да вземат всички необходими мерки за предотвратяване на нещастни случаи;
- да информират своевременно служителите за възможни рискове и за всички мерки, имащи отношение към тяхното предотвратяване.

При своите действия, служителите от РДПБЗН са длъжни:

- да ползват служебно осигурените им лични предпазни средства, съобразно характера на извършваната работа;

- да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които могат да пострадат от техните действия или бездействия;

При ликвидиране на произшествието се спазват всички изисквания на Правила Рег. № Из - 1775/05.08.2010 г. за безопасност и здраве при работа на органите за ПБС.

При ликвидиране на произшествието се спазват следните мерки за безопасност:

А/ При участие в спасителни действия при земетресения се допускат само добре екипирани и оборудвани за съответната оперативна намеса служители;

Б/ За спасяване на затрупани хора и животни, изтегляне на затрупани превозни средства се използват само технически изправни уреди, съоръжения и др. техника;

8.2.Защита на обекти от критичната инфраструктура, включително и собственост или стопанисвани от МВР.

Съгласно посочените в разработената част мерки за защита.

8.3. Защита на населението

- извеждане и настаняване на населението в безопасни райони;
- организиране изхранване на бедстващото население;
- предприемане на мерки за недопускане възникване огнища на епидемии;
- организиране загробване на загинали животни.
- локализиране на аварии по електропреносната мрежа, съоръжения на „ВиК”, пътни съоръжения, съоръжения на БТК и др.
  - възстановяване на електро- и водоподаването;
  - определяне на обходни маршрути за движение на аварийните екипи, техника, храни и стоки от първа необходимост.

ЧАСТ ПЕТА

Действие при големи /сложни/ пожари.

Големи и сложни пожари са възможни в гори; високи сгради; сгради с масово пребиваване на хора; болница; детска градина /ясла/; училища; театри; промишлени сгради; текстилни предприятия; обекти на химическата промишленост; със взривни вещества; в нефтодобивната промишленост; при употреба на газ и др.

1. Конкретни изводи от оценката на риска

Горският фонд в Шуменска област възлиза на 105 275 ха, в това число – иглолистни – 11 289 ха; широколистни – 93 986 ха.

Горите в областта са разположени в 4 Държавни лесничейства /Върбица, Нови пазар, Смядово и Шумен/ и 2 Държавни дивечовъдни станции /"Паламара" с.Венец и „Преслав” гр.Велики Преслав/.

На територията на областта има обработваема земя – 2 262 305 дка, в т.ч.: ниви – 1 632 313 дка ; мери и пасища – 229 956 дка; естествени ливади – 14 551 дка; трайни насаждения – 97 450 дка и изоставени 288 035 дка.

Горите са разположени предимно в пресечени местности, до които водят черни, тесни и с големи наклони пътища. Липсва противопожарно водоснабдяване, естествени и изкуствени водоеми или водоизточници, което в голяма степен затруднява пожарогасенето.

Основни причини за възникване на горски пожари са природни бедствия /гръмотевични бури с мълнии/, човешка небрежност или умисъл.

Характерно за горските пожари е бързото им нарастване на големи площи със завихряне и прехвърляне на искри на големи разстояния и образуване на нови огнища, което създава реална опасност за живота на екипите, потушаващи пожара и животните.

Най-вероятни райони за възникване на горски пожари са насажденията от I клас на пожарна опасност. Това са предимно иглолистни култури и широколистни насаждения, растящи върху много сухи и сухи почви. В Шуменска област горите от I клас на пожарна опасност възлизат на 28 287 ха.

За ограничаване на мащабите на възникнали пожари на територията на областта в горския фонд са изградени следните съоръжения:

-минерализовани ивици – 208,550 км;

-междукултурни прегради /проходи /черни пътища/ с широчина – 5-10м./ - 43,880 км;

-бариерни прегради /просеки/ шосета и трасета на далекопроводи високо напрежение /с широчина – 20-30 м/ - 14,150 км.

Честотата на проявление на горските пожари е ежегодна.

Последиците от възникване на горски пожари могат да се групират в две направления:

-материални загуби – изразяват се в изгаряне на дървесина на определена стойност и разходите свързани с последващи залесявания;

-екологични щети:

-постъпване в атмосферата на CO₂ и други газове, отделяни при горенето;

-нарушаване естествените местообитавания на птиците и дивите животни в района на пожара;

-изгаряне на мъртвата горска постилка и плодородния повърхностен хумусен слой на почвата;

-увеличаване обема на повърхностния воден отток и започване на ерозионни процеси на наклонените терени.

Сериозна опасност представляват и полските пожари. Най-често те се предизвикват при нерегламентираното палене на стърнища. Неосигуряване на наблюдение и неизораване на предпазни ивици създава предпоставка за прехвърляне на огъня в горски фонд и превръщането на пожара в горски. Раздробяването на земеделските имоти и безразборното палене на стърнища рязко повишава броя на полските пожари /средно 70-120 на година/. Около 25% от тях преминават в горски.

Честотата на проявлението им е ежегодно.

В района на област Шумен по статистически данни горските пожари възникват главно от запалени земеделски територии, граничещи с горския фонд /стърнища, пасища, пустеещи земи и т.н./.

Освен големи и сложни пожари в горите са възможни да възникнат големи и сложни пожари в обекти мащабни по обем и със сложност на технологията. При тези обекти РМ следва да познава и прилага в пълен обем Правилата за действия на РМ при характерни произшествия рег №Из – 2219/28.09.2010 г.

2. Цел и задачи:

2.1. Цел на предприетите действия за овладяване на кризи, бедствия и извънредни ситуации:

Целенасочено и последователно въвеждане на сили и средства с цел постепенно локализиране и ликвидиране на големите и сложни пожари.

2.2. Конкретни задачи на структурите при кризи, бедствия и извънредни ситуации:

А/ Определяне на основното и най-важно направление и разпространение на огъня.

Б/ Въвеждане на основните сили и средства, както следва:

а/ за спасяване на хората.

б/в направлението, където по-нататъшното разпространение на произшествието може да доведе до най-големи загуби.

в/ за действие в района на обекта, когато няма опасност от разпространение към съседни обекти.

г/ за ограничаване на произшествието в производства с общо опасни вещества и материали.

В/ Оценка на обстановката и поради възникналите едновременно многобройни пожари, вземане на приоритетно решения при избора за гасене.

3. Сили и средства, необходими за изпълнение на задачите:

Структурните подразделения на РДПБЗН – Шумен, дислоцирани в 4 РСПБЗН, 2 УПБЗН. В звената дежурят общо 8 екипа с приблизително 21 души личен състав и общо 25 бр. ПА, АСД, АХД, ОА, инженерна техника, бронирана техника и други транспортни МПС.

4. Ред за оповестяване и информизиране:

Оповестяване чрез длъжностните лица на група ОЦ до всички структури и ръководителите им за действие при крупни пожари, бедствия и извънредни ситуации, както и в съответствие с настоящият план.

5. Ръководство и управление на действията:

Осъществява се от Директор РДПБЗН, като същият се подпомага от началник на сектор “ПГ и СД” и началник на сектор “ПКД”.

Директор РДПБЗН създава в своя помощ оперативна група в състав:

а/ Началник на група „ОЦ”;

б/ началник сектор „Административен“

в/ старши експерт УС;

г/ главен счетоводител;

д/ други служители от сектор „Административен“;

е/ началници на всички РСПБЗН;

6. Осигуряване на управление при действията – комуникационно-информационно, материално-техническо, медицинско, психологическо и финансово осигуряване:

Действията се осигуряват от съответните длъжностни лица от членове на Щаба към Директор РДПБЗН. Медицинско обслужване се извършва от Медицинска служба при ОДМВР, а въпроси с психологическо естество – от психолога при ОДМВР – Шумен.

7. Стандартни оперативни процедури за действията на органите за управление и силите за реагиране при кризи, бедствия и извънредни ситуации на РДПБЗН.

Основни действия на ПГ и СД при ликвидиране на големи и сложни пожари:

При осъществяването им, служителите на РДПБЗН спазват и осъществяват указанията за осъществяване на ПГ и СД в Р България, а именно:

А/ Разузнаване;

Б/ Спасяване и евакуация на хора и животни;

В/ Разгръщане на силите и средствата;

Г/ Ограничаване и ликвидиране на пожарите;

Д/ Разглобяване и разкъртване на конструкции;

Е/ Изключване на ел.захранването;

Ж/ Евакуация на имущество.

ГАСЕНЕ НА ГОРСКИ ПОЖАР

При горски пожари е възможно:

1. бързо разпространение на пожара върху големи площи;

2. разпространение на пожара по короните на дърветата или по повърхността на земята;

3. прехвърляне на искри и въглени на големи разстояния.

При гасене на горски пожар, РМ е необходимо да:

1. извърши разузнаване с помощта на лица, които добре познават местността;

2. определи вида, скоростта на разпространение и размерите на пожара, релефът на местността, очакваното развитие на пожара в периода на гасенето и възможността за разпространението му в населени места, сечища, насаждения и др.;

3. уточни местата, където може да се увеличи скоростта на разпространение на горенето (участъци с хвойна, изсъхнала трева, иглолистна гора, временни складове за дървен материал и др.);

4. уточни местата, които способстват за спиране на горенето без намеса на хора и местата за организиране на защитни линии (пътища, просеки, потоци, поляни, падини, оголени места и др.);

5. уточни пътищата и подстъпите за придвижване на механизирани средства за пожарогасене;

6. уточни кои естествени водоизточници могат да бъдат използвани при пожарогасенето;

7. определи местата на опорните линии за запалване на насрещен огън;

8. извърши разузнаване и наблюдение на разпространението на горенето чрез обхождане мястото на пожара, използване на топографска карта, вертолет, самолет и др.;

9. съсредоточава и въвежда в действие основните сили в зависимост от обстановката откъм:

а) населението пункт;

б) сечищата;

в) горския масив.

10. разпорежи гасенето на наземен пожар с метли-тупалки, затрупване с инертни материали (пръст), обгаряне на растителността около защитната полоса и създаване на заградителни пояси чрез изораване;

11. разпорежи ограничаването на върхов пожар чрез направа на просека перпендикулярно на разпространението на горенето и чрез запалване на насрещен огън;

12. организира едновременно гасене по целия периметър на пожара или на най-опасните участъци по фланговете;

13. организира създаването на просеки и раздели на малки участъци в обхванатата от пожара площ и последователното ликвидиране на горенето в тях;

14. организира ликвидиране на горенето в дълбочина с последователно предвижване по фланговете и фронта на пожара, като скоростта на гасене трябва да бъде по-голяма от скоростта, с която се разпространява пожарът;

15. организира гасене по фронта на пожара с последователно ликвидиране на горенето по фланговете и в дълбочина;

16. организира гасене по фланговете с постепенно обхващане фронта на пожара;

17. изисква съсредоточаване на необходимите сили и средства на мястото на пожара, като използва населението, работници от дървообработващите предприятия, горските стопанства и войскове подразделения;

18. разпредели работата по групи, като определи и резерв;

19. организира прехрана, медицинска помощ, подмяна и почивка на участниците в пожарогасенето;

20. използва нощта за активно ограничаване и ликвидиране на пожара, съобразявайки се с интензивността на горене.

8. Защита при съответните кризи, бедствия и извънредни ситуации.

8.1. Защита на служителите.

Служителите на ПБЗН в зависимост от конкретната обстановка действат с противопожарно защитно облекло.

За защита се ползват още и пожарникарски каска, ботуши, ръкавици, колан, както и въздушен дихателен апарат.

Личният състав може да работи след задължително преминаване на встъпителен периодичен извънреден инструктаж в съответствие с изискванията на Наредба № РД 07-2/16.12.2009 г. за условията и реда на провеждането на периодично обучение и инструктаж на

работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на МТСП.

Съответните длъжностни лица от ГДПБЗН, съобразно длъжностните си задължения трябва да вземат всички необходими мерки, както за осигуряване на безопасни условия на труд, така и за осъществяване на контрол за спазване на изискванията за безопасна работа с цел всяка опасност за живота, здравето и трудоспособността на служителите да бъде предотвратена или сведена до минимум.

Началниците на структурни звена са длъжни:

- да вземат всички необходими мерки за предотвратяване на нещастни случаи;
- да информират своевременно служителите за възможни рискове и за всички мерки, имащи отношение към тяхното предотвратяване.

При своите действия, служителите от РДПБЗН са длъжни:

- да ползват служебно осигурените им лични предпазни средства, съобразно характера на извършваната работа;
- да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които могат да пострадат от техните действия или бездействия;

При ликвидиране на произшествието се спазват всички изисквания на Правила Рег. № Из - 1775/05.08.2010 г. за безопасност и здраве при работа на органите за ПБС.

8.2. Защита на обекти от критичната инфраструктура, включително и собственост или стопанисване от МВР.

Съгласно посочените в разработената част мерки за защита.

8.3. Защита на населението

- локализиране района на пожара за недопускане запалване на прилежащи жилищни и обществени сгради;
- изключване на електропреносната мрежа, преминаваща през района на пожара /при необходимост/;
- направа просеки и изораване на ивици за предотвратяване разпространението на пожара;
- привеждане в готовност определените за действие сили и средства;
- евакуация на населението, застрашено от пожар.

ЧАСТ ШЕСТА

Действие при наводнения с опасност от жертви и материални щети

1. Конкретни изводи от оценката на риска

Наводнението е временно заливане от вода на значителна част от сушата в резултат от действието на природни сили или разрушени хидротехнически съоръжения /язовирни стени, диги и други/.

Наводненията се отличават от другите видове бедствия по това, че в значителна степен се поддават на прогнозиране. Това дава възможност в много случаи предварително да се определят времето, характерът и очакваните размери на наводнението.

В зависимост от причините, които ги предизвикват, наводненията може условно да се разделят на две групи:

- към първата група се отнасят наводненията, предизвикани от падането на обилни дъждове или от интензивно топене на снегове.

- втората група са наводненията при разрушаване на хидротехнически съоръжения /язовирни стени, диги и др./.

На територията на Шуменска област наводнения могат да се получат при:

- проливни дъждове или интензивно снеготопене;
- пропукване /скъсване/ стените на хидротехнически съоръжения;
- комбинация от двата фактора.

На територията на Шуменска област потенциално опасни са следните язовири:

- язовир "Тича" - обем 311 800 000 куб.м.- внезапно скъсване на язовирната стена ще предизвика наводнение и ще бъдат засегнати част от общините Велики Преслав и Смядово, при което ще бъде прекъснато ел.захранването и водоснабдяването в населените места Хан Крум, Мараш, Салманово, Радко Димитриево, Ивански, Кълново, Смядово, Янково и Бял бряг, както и прекъснати част от пътните комуникации.

- язовир "Лозево" - обем 1 975 000 куб.м. - застрашен е пътя София – Варна, кв.Макак на гр.Шумен, с.Мадара и ЖП линия София - Варна.

- язовир "Качица" - обем 1 200 000 куб.м. - застрашен е гр.Смядово.

- язовир "Кюлевча" - обем 1 198 000 куб.м. - застрашени са с.Мадара, пътя Шумен-Марково, ж.п.линията Шумен-Варна.

- язовир "Александрово" – обем 1 000 000 куб.м. - застрашени са с.Веселиново, пътя Шумен-Карнобат.

- язовир "Янково" - обем 935 000 куб.м. - застрашено от заливане е с.Янково и път Шумен - Айтос.

- язовир "Маломир" - обем 440 000 куб.м. - застрашено от заливане е път Върбица – Риш и единични сгради в с.Маломир.

- язовир "Дибич" - обем 371 000 куб.м. - застрашено от заливане е с.Дибич.

- язовир "Станянци" - обем 428 000 куб.м. - застрашен от заливане е пътя Шумен-Върбица.

- язовир "Преслав" /Дервиша/ - обем 400 000 куб.м. - застрашен от заливане е гр.Преслав.

- язовир "Златар-3"- обем 363 000 куб.м. застрашено от заливане е с.Златар.

- язовир "Каравелово" - обем 324 000 куб.м. - застрашено от заливане е с.Каравелово.

- язовир "Белокопитово"- обем 438 000 куб.м. - застрашено от заливане е с.Белокопитово, кв.Макак на гр.Шумен, път Шумен – Силистра и с.Мадара.

- язовир "Драгоево" - обем 740 000 куб.м. - застрашено от заливане е с.Драгоево.

- язовир "Салманово" -обем 300 000 куб.м.- застрашено от заливане е с.Салманово.

Източен на „мъртъв обем”.

- язовир "Тръница" - обем 180 000 куб.м. - застрашено от заливане е с.Тръница.

- язовир "Развигорово" - обем 360 000 куб.м. - застрашен от заливане е пътя

Шумен-Разград.

-язовир „Каолиново”-обем 650 000 куб.м.- застрашен от заливане е кв. Боймир.

-язовир„Тервел”-обем 288 000куб.м.-застрашен от заливане ДС с ПС за 7 села

- язовир "Шумен" - обем 6400000 куб.м. - застрашени от заливане са: ЖП линия

София - Варна, с.Дибич, с.Р.Димитриево, ЖП линия Шумен - Комунари.

- язовир "Кълново" - обем 850 000 куб.м. - застрашени от заливане ЖП линия

Шумен - Комунари, шосе Шумен - Айтос.

- язовир "Н.пазар-1" - обем 1 983 000 куб.м. - застрашени от заливане Нови пазар, магистрала "Хемус", ЖП линия София – Варна и главен път София – Варна.

- язовир "Н.пазар-2" - обем 998 000 куб.м. - застрашени от заливане Н.пазар , магистрала "Хемус", ЖП линия София – Варна и главен път София – Варна. Демонтиран кран на основния изпускател и се държи сух.

- язовир "Фисека" - обем 8 925 000 куб.м. - застрашени от заливане с.Кочово, с.Хан Крум, ЖП линия София - Варна.

- язовир „Енево” – обем 558 000 куб.м. – застрашени от заливане с.Енево, АМ „Хемус”, главен път София – Варна. Демонтиран кран на основния изпускател и се държи сух.

- хвостохранилище "Каолиново" - обем 2 200 000 куб.м. - застрашени от заливане е ниската част кв.Боймир.

- хвостохранилище "Драгоево" - обем 170 000 куб.м. - застрашен от заливане е пътя В.Преслав - Драгоево.

Времето за пристигане на водите от язовирите до застрашените селища е от 5 мин. до 12 часа.

В заливната зона на яз. “Тича”, попадат около 3 000 души, за които е организирано извеждане от заливните зони съгласно плановете на общините. Общо залятата площ възлиза на 72 км2.

В заливната зона попадат следните стопански обекти:

-“Бетонови изделия” АД – с. Хан Крум;

- База на “Водно строителство” АД – с. Хан Крум;

-бетонен възел – гр. В.Преслав;

-съоръжения на „ВиК”: питеен водопровод за Шумен, Търговище и В.Преслав;

Помпени станции: „Жълд”, „Ивански” и „Салманово”; Шахтови кладенци: „Бял бряг” и „Янково”; Водопровод от ПС „Кълново” за гр.Смядово.

-съоръжения на ЕОН:

Разпределителните ел. проводи 20 кV излизаци от ел.подстанция „Преслав” – Винаца, Драгоево, Кариера, Мараш, Миланово, Мокреш ще бъдат завлечени от водата и захранваните от тях обекти ще останат без ел.енергия. Множество трафопостове остават в

заятата зона. /Хан Крум, Ивански, Кълново, Янково, Бял бряг, Ново Янково, Черни връх/. В заливната зона попада и частта от електропровод „Виница” от Омуртагов мост до яз.Тича.

При скъсване стени на язовири, преливане на големи водни маси през преливните съоръжения, придружени с обилен валеж се сформира голям воден отток по реките и деретата след язовирите. По-голямата част от тях пресичат участъци от републиканската и общинска пътна мрежа. Изградените на тези участъци съоръжения /мостове, водостоци, пътна настилка/ ще претърпят сериозни поражения, като голяма част от тях ще бъдат разрушени, което ще наложи промяна в организацията на движението до възстановяването им. Конкретните места с нарушени експлоатационни качества и наложената промяна в движението могат да се уточнят при възникване на ситуация.

-съоръжения на БТК:

Наводненията могат да предизвикат прекъсване на магистрални и вътрешно-районни кабелни линии в направленията:

Шумен – В.Преслав – Иваново, Шумен – Хан Крум – Миланово

Шумен – Р.Димитриево – Смядово, В.Преслав – Кочово

В.Преслав – Драгоево – Златар, Кълново – Янково – Ново Янково

Кабелните колектори, шахти и някои технически съоръжения от приземните етажи на техническите възли и АТЦ ще бъдат залети в районите Драгоево, Хан Крум, Миланово, Салманово и Янково. Електрозахранването ще се наруши на технически възли Иваново, Хан Крум, Салманово, Янково и други райони.

При разрушаване на стените на микроязовирите на територията на областта в заливните зони могат да попаднат около 7740 души, които се извеждат временно на високите места на селищата и в околните такива. При необходимост се организира настаняването им в обществени сгради и частни жилища.

Най-тежко положение ще се създаде при скъсване стената на яз.”Тича”, при което заливната зона ще раздели областта на две в посока запад – изток. Това силно ще затрудни придвижването на силите и средствата за провеждане на СНАВР. Връзката между северната и южната част на областта ще се осъществява по маршрута Шумен – Търговище – Омуртаг – Върбица – Смядово.

При наводнение от р.Врана ще се залее с.Кочово, с.Хан Крум.

При наводнение от р.Камчия ще се залее част от с. Бял бряг с население 115 души, ниските части на с.Янково, питеен водопровод с. Кълново, 1 бр. шахтов кладенец и 4 помпени станции на “ВиК” ООД. Общо залята площ – 27 кв.км.

При разлив на реки ще бъдат засегнати от наводнение прилежащите им ивици с ширина от 100 до 300 м /обработваема и необработваема площ/. Общо залята обработваема площ 38 000 дка.

Съоръжения на ЕОН, попадащи в заливни зони на други реки и язовири са трафопостове с.Венец – център, с.Сини вир – ПС „ВиК”, с.Стан – ПС ТКЗС, с.Жилино – ПС „ВиК” 2 и с.Салманово – ТП Съвет и ТП център.

Максималното количество водни маси /Q пълен профил/ за р.Камчия в района на с.Бял бряг е 442 куб.м /сек. при скорост 2.04 м /сек., а на р.Врана – 295 куб.м / сек.

2. Цел и задачи :

2.1. Цел на предприетите действия за овладяване на кризи, бедствия и извънредни ситуации:

Целенасочено и последователно въвеждане на сили и средства с цел постепенно ликвидиране на възникналите наводнения.

2.2. Конкретни задачи на структурите при кризи, бедствия и извънредни ситуации:

А/ Определяне на основното и най-важно направление за въвеждане на основните сили и средства за извършване на отводнителни операции като приоритетно се обслужват обекти с регионално и национално значение и такива с концентрация на много хора.

3. Сили и средства, необходими за изпълнение на задачите:

Структурните подразделения на РДПБЗН – Шумен, дислоцирани в 4 РСПБЗН, 2 УПБЗН. В звената дежурят общо 8 екипа с приблизително 21 души личен състав и общо 25 бр. ПА, АСД, АХД, ОА, инженерна техника, бронирана техника и други транспортни МПС.

4. Ред за оповестяване и информиране:

Оповестяване чрез длъжностните лица на група ОЦ до всички структури и ръководителите им за действие при крупни пожари, бедствия и извънредни ситуации, както и в съответствие с настоящият план.

5. Ръководство и управление на действията:

Осъществява се от Директор РДПБЗН, като същият се подпомага от началник на сектор “ПГ и СД” и началник на сектор “ПКД”.

Директор РДПБЗН създава в своя помощ оперативна група в състав:

а/ Началник на група „ОЦ”;

б/ началник сектор „Административен“

в/ старши експерт УС;

г/ главен счетоводител;

д/ други служители от сектор „Административен“;

е/ началници на всички РСПБЗН;

6. Осигуряване на управлението при действията – комуникационно-информационно, материално-техническо, медицинско, психологическо и финансово осигуряване:

Действията се осигуряват от съответните длъжностни лица от членове на Щаба към Директор РДПБЗН. Медицинско обслужване се извършва от Медицинска служба при ОДМВР, а въпроси с психологическо естество – от психолога при ОДМВР – Шумен.

7. Стандартни оперативни процедури за действията на органите за управление и силите за реагиране при кризи, бедствия и извънредни ситуации на РДПБЗН.

Основни действия при наводнения:

При осъществяване на АСД след наводнение, РМ е необходимо да:

а/ изясни обстановката в засегнатия от наводнението район;

б/ уточни местата, в които има застрашени хора, животни или материални ценности и засегнатите обекти от общинско, регионално и национално значение;

в/ определи пътищата, редът, начина и времето за спасяване на застрашените хора, животни и материални ценности;

г/ организира наблюдение нивото на водните басейни в района;

д/ подаване на информация на дежурните в Общинските съвети Кметствата и координира действията с останалите спасителни екипи;

е/ организира издигане или укрепване на диги и др. защитни съоръжения;

ж/ организира отстраняването на възникнали прегради по течението на реките;

з/ организира евакуацията на хора и животни от застрашени райони и сгради;
и/ организира спасяването на хора във водата и оказване на първа помощ на нуждаещите се;

к/ организира отводняването на сгради, като приоритетно се отводняват тези, при които има застрашени хора и животни;

л/ организира извършването на превантивни мероприятия в наводнените и застрашени райони обекти за недопускане на вторични аварийни ситуации

Ръководителят на място:

1. извършва оценка на обстановката, възможностите на наличните сили и необходимостта от привличане на допълнителни сили и средства;

2. определя екипите за наблюдение, връзката с тях и предварително уговорените сигнали за опасност;

3. поставя конкретни задачи на участващите екипи по установения ред;

4. поддържа постоянна връзка с НОЦ, като докладва за обстановката, получава информация за хидрометеорологичните прогнози и осъществява координация с териториалните органи на изпълнителната власт по място на намеса;

5. при пристигане на допълнителни екипи ги въвежда в обстановката и им поставя конкретни задачи;

6. организира извършването на инструктаж на място;

7. при необходимост разделя района за работа на сектори/участъци и определя ръководители на екипите, като им поставя задачи и организира взаимодействието между тях;

8. при подаване от наблюдателите на сигнал за опасност незабавно прекратява операцията и взема мерки за извеждане на екипите на безопасно място;

9. при продължителни операции:

а) организира екипи за смяна и определя времето и реда за извършване на смените;

б) води дневник, в който се записват участващите екипи и техните ръководители, продължителността на смените, смените на ръководителите и др.;

10. при необходимост сформира щаб с представители на участващите екипи от единната спасителна система.

При непосредствена опасност от наводнения се извършват следните дейности по оперативна защита:

1. наблюдение на водното ниво и състоянието на хидротехническите съоръжения, като информацията се събира в НОЦ;

2. аварийни дейности по елементи на хидротехнически съоръжения:

а) отваряне или затваряне на изпускатели, саваци и др.;

б) удълбочаване на преливници;

в) тампониране, прорязване и др.;

3. отстраняване на подприщвания на водни течения;

4. прокопаване на водоотвеждащи канали;

5. координиране и участие в надграждане на съществуващи диги и изграждане на временни диги чрез:

а) използване на модулни елементи;

б) нареждане на чували с инертни материали;

в) натрупване на инертни материали;

6. участва в евакуирането на промишленоотровни вещества, източници на йонизиращи лъчения, потенциални източници на биологично замърсяване и др. под., попадащи в заливните зони, които биха предизвикали поражения върху хората и/или замърсяване на околната среда;

7. при необходимост подпомага устройването на лагери за временно настаняване на застрашеното население.

Дейности по време на наводнение

А. При наводнение ГДПБЗН и териториалните ѝ звена извършват следните дейности:

1. разузнаване района на заливане и местата, където е възможно да се намират застрашени хора, животни и културни ценности;

2. огледи за състоянието на пътищата и подстъпите към наводнения район и за населени места без достъп вследствие на наводнени пътища;

3. откриване местоположението на хора, попаднали в бедствено положение;

4. извеждане на хора, животни и изнасяне на подвижни културни ценности от залетите зони;

5. при данни за наличие на опасни вещества в залятата зона, които могат да нанесат щети или да предизвикат екологично замърсяване, извършват оглед на местата за съхранение и при възможност вземат мерки за ограничаване/предотвратяване на щетата или замърсяването;

6. в зависимост от конкретната обстановка изпълняват и дейности по чл. 12;

7. изпомпване.

Б. Способите за извеждане на населението и животните, както и за изнасяне на подвижни културни ценности по време на наводнение са:

1. извеждане/изнасяне с плавателни средства;

2. извеждане/изнасяне с придружители (при липса на течение или скорост на течението до 0,2 m/s, височина на водния стълб до 1,2 m и възможност за самостоятелно придвижване на пострадалите);

3. извеждане/изнасяне чрез използване на алпийски способности;

4. извеждане/изнасяне чрез използване на високопроходима и/или плаваща техника.

В. Дейностите по извеждане/изнасяне включват:

1. организиране прекъсването на електро- и газозахранването в наводнения район;

2. извеждане на хора, намиращи се в зоната на наводнение, като:

а) първи на извеждане подлежат бременните жени, майките с малки деца, болните на легло, хората в неравностойно положение, хронично болните, чието лечение изисква периодично посещение на болнични заведения (хемодиализа и др.), и възрастните хора по списъци, предоставени от териториалните органи на изпълнителната власт;

б) особено внимание се обръща на извеждането на хора от болнични заведения, от домове за деца, лишени от родителска грижа, и от домове за възрастни хора;

в) извеждането на пациенти от заведения за лечение на психично болни се извършва след съгласуване действията със съответните специалисти и под тяхно наблюдение и указания;

г) при невъзможност да бъдат изведени всички бедстващи ГДПБЗН в кратки срокове транспортира храни, питейна вода, медикаменти, затоплящи напитки, дрехи и/или одеяла, осигурени от териториалните органи на изпълнителната власт;

3. след извеждане на хората се оказва съдействие за изнасяне на промишленоотровни вещества, източници на йонизиращи лъчения, потенциални източници на биологично заразяване и други вещества, които при създалата се ситуация биха могли да предизвикат поражения върху хората или замърсяване на околната среда, като:

а) опасни вещества се изнасят след уточняване със собствениците им на вид, количество, опаковка, местонахождение и състояние към момента на възникване на наводнението;

б) определя се последователността на действията и се уточняват:

- редът и последователността за опаковане и изнасяне;
- местата за доставяне и съхранение след изнасянето;
- екипите, оборудването, апаратурата и техниката, необходими за изнасянето;
- необходимостта от специални мероприятия за тяхното неутрализиране или намаляване на вредното им въздействие;
- необходимостта от специализирани медицински екипи;
- допълнителните мерки за безопасност за всеки отделен случай според вида на опасното вещество;

4. извеждане на животни от зоната на наводнението;

5. изнасяне на движими културни ценности, като подготовката им за целта се извършва от съответни специалисти в тази област;

6. извличане при необходимост на закъсали автомобили или друга техника.

8. Защита при съответните кризи, бедствия и извънредни ситуации.

8.1. Защита на служителите.

Служителите на ПБЗН в зависимост от конкретната обстановка действат с противопожарно, защитно облекло.

За защита се ползват още и пожарникарски каска, ботуши, ръкавици, колан, както и въздушен дихателен апарат.

Личният състав може да работи след задължително преминаване на встъпителен периодичен извънреден инструктаж в съответствие с изискванията на Наредба № РД 07-2/16.12.2009 г. за условията и реда на провеждането на периодично обучени и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на МТСП.

Съответните длъжностни лица от ГДПБЗН, съобразно длъжностните си задължения трябва да вземат всички необходими мерки, както за осигуряване на безопасни условия на труд, така и за осъществяване на контрол за спазване на изискванията за безопасна работа с цел всяка опасност за живота, здравето и трудоспособността на служителите да бъде предотвратена или сведена до минимум.

Началниците на структурни звена са длъжни:

- да вземат всички необходими мерки за предотвратяване на нещастни случаи;
- да информират своевременно служителите за възможни рискове и за всички мерки, имащи отношение към тяхното предотвратяване.

При своите действия, служителите от РДПБЗН са длъжни:

- да ползват служебно осигурените им лични предпазни средства, съобразно характера на извършваната работа;

- да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които могат да пострадат от техните действия или бездействия;

При ликвидиране на произшествието се спазват всички изисквания на Правила Рег. № Из - 1775/05.08.2010 г. за безопасност и здраве при работа на органите за ПБС.

А/ При наводнение се използват технически изправни уреди и съоръжения /лодки, спасителни жилетки, пояси, гребла, въжета, потопяеми помпи и др./;

Б/ До спасителни действия се допускат само служители, обучени да работят и боравят със съответните уреди и съоръжения;

В/ Екипите, извършващи дейности по оперативна защита при наводнение, задължително работят със спасителни жилетки.

Г/ При необходимост се използват водолазни екипи, като се спазват всички изисквания по организацията на водолазната дейност.

8.2. Защита на обекти от критичната инфраструктура, включително и собственост или стопанисване от МВР.

Съгласно посочените в разработената част мерки за защита.

8.3. Защита на населението

- оповестяване, извеждане и настаняване на населението в безопасни райони;

- организиране изхранване на бедстващото население;

- предприемане на мерки за недопускане възникване огнища на епидемии;

- организиране загробване на удавени животни.

- локализиране на аварии по електропреносната и електроразпределителната мрежи, съоръжения на „ВиК”, пътни съоръжения, съоръжения на БТК и др.

- възстановяване на електро- и водоподаването;

- определяне на обходни маршрути за движение на аварийни екипи, техника, храни и стоки от първа необходимост;

- изграждане или надграждане на защитни диги;

- осигуряване проводимост на речните русла с особено внимание на мостове и водостоци;

- аварийно изпускане водите от потенциално опасните язовири.

ЧАСТ СЕДМА

Действие при големи катастрофи /автомобилни, железопътни, авиационни и др./:

1. Конкретни изводи от оценката на риска

Структура на изградената ЖП мрежа на територията на областта е следната:

А. Основни ЖП линии

1. **Варна – Горна Оряховица – София** /сп. Могила – гара Надарево/ №2 дължина 60 км, двойна линия, електрифицирана.

2. **Варна – Русе** /г. Каспичан – г. Самуил/ №9 , дължина 42 км, единична, електрифицирана.

3. **Шумен – Комунари** /г. Шумен – сп. Желъд/ №227 дължина 40 км, единична, електрифицирана.

Б. По-големи гари:

1. По линия № 2

Хан Крум – 7 коловеца; Шумен – 8 коловеца; Мътница – 8 коловеца; Мадара – 5 коловеца; Каспичан – 16 коловеца.

2. По линия № 9

Плиска – 6 коловеца; Велино – 3 коловеца; Хитрино – 4 коловеца; Висока поляна – 3 коловеца.

3. По линия № 227

Смядово – 5 коловеца /+3 на химически завод/

В. Класове ЖП линии

1. Главни – ЖП линии № 2 и № 9

2. Второстепенни – ЖП линии №№ 227

С. Възможни райони за възникване на ЖП катастрофи:

- в районите на гореизброените ЖП гари;

- в отклоненията на линиите;

- на изградените надлези, подлези, мостове, прелези, пресичане и съединяване на ЖП линии.

Превозваните с влакови композиции ОХВ, силно действащи отровни вещества, горива и др. могат при възникване на инцидент /катастрофи, дерайлиране и др./ да създадат сложна обстановка, особено ако инцидента е в населено място или в близост до него.

Възможно е сформирание на огнище на химическо замърсяване, което да обхване сравнително голяма площ, разлив на горива с последващо възникване на пожар.

При катастрофа с пътническа ЖП композиция е възможно регистриране на голям брой жертви и ранени пътници.

Провеждането на спасителните и ликвидационни мероприятия ще бъдат силно затруднени при възникване на инцидента в трудно достъпни места. Теглото и габаритите на ЖП вагоните ще наложи използването на тежка инженерна техника и специализиран ЖП транспорт /авариен противопожарен влак/

През територията на областта преминават и важни пътни артерии::

- Автомагистрала “Хемус”;

- главен път I-2 – Русе – Варна;

- главен път I-4 – Търговище – Белокопитово;

- главен път I-7 – Силистра - Ямбол;
- главен път II-73 – Шумен – Карнобат.

Интензивността на движение на товарни автомобили и автоцистерни по посочените пътища е сравнително висока. Съществува реален риск от катастрофа на превозно средство, транспортиращо ОХВ или други отровни вещества, при което ще се създаде огнище на химическо замърсяване. Допълнително ситуацията може да се усложни при неспазване изискванията на **ADR** за превоз на опасни товари /непопълване или неточно попълване на съпровождащите товара документи/. При такава обстановка началото на СНАВР ще се забави до определяне вида и свойствата на превозвания товар.

2. Цел и задачи

2.1. Цел на предприетите действия за овладяване на извънредната ситуация

Целенасочено и последователно въвеждане на сили и средства с цел постепенно ликвидиране на възникналите катастрофи

2.2. Задачи на структурите при извънредната ситуация:

А/ Основна задача е спасяване на живите и всички пострадали при катастрофата хора.

В/ Определяне на основното и най-важно направление за въвеждане на основните сили и средства за отстраняване на последиците от катастрофата,

3. Сили и средства, необходими за изпълнение на задачите:

Структурните подразделения на РДПБЗН – Шумен, дислоцирани в 4 РСПБЗН, 2 УПБЗН. В звената дежурят общо 8 екипа с приблизително 21 души личен състав и общо 25 бр. ПА, АСД, АХД, ОА, инженерна техника, бронирана техника и други транспортни МПС.

4. Ред за оповестяване и информиране:

Оповестяване чрез длъжностните лица на група ОЦ до всички структури и ръководителите им за действие при крупни пожари, бедствия и извънредни ситуации, както и в съответствие с настоящият план.

5. Ръководство и управление на действията:

Осъществява се от Директор РДПБЗН, като същият се подпомага от началник на сектор “ПГ и СД” и началник на сектор “ПКД”.

Директор РДПБЗН създава в своя помощ оперативна група в състав:

- а/ Началник на група „ОЦ”;
- б/ началник сектор „Административен“
- в/ старши експерт УС;
- г/ главен счетоводител;
- д/ други служители от сектор „Административен“;
- е/ началници на всички РСПБЗН;

6. Осигуряване на управлението при действията – комуникационно-информационно, материално-техническо, медицинско, психологическо и финансово осигуряване:

Действията се осигуряват от съответните длъжностни лица от членове на Щаба към Директор РДПБЗН. Медицинско обслужване се извършва от Медицинска служба при ОДМВР, а въпроси с психологическо естество – от психолога при ОДМВР – Шумен.

7. Стандартни оперативни процедури за действията на органите за управление и силите за реагиране при кризи, бедствия и извънредни ситуации на РДПБЗН.

Действия при транспортни инциденти

(1) При пътнотранспортни инциденти се извършва разузнаване за определяне на:

1. затруднения и нарушения в транспортните комуникации;
2. наличие на ОХВ, радиоактивни източници, опасни товари и/или взривоопасни концентрации;
3. необходимост от привличане на допълнителни сили и средства за разчистване на района на катастрофата след приключване на съответните процесуално-следствени действия;
4. необходимост от уведомяване на собственика на товара и осигуряване на охрана от органите на МВР.

(2) По данните от проведеното разузнаване ръководителят на място извършва оценка на обстановката, поставя задачи на екипите, определя реда за провеждане на НАВР и следи за спазването на безопасните условия на труд.

(3) При извършване на НАВР ръководителят на място:

1. създава необходимата организация за работа;
2. организира обезопасяване на превозните средства за осигуряване безопасна работа;
3. организира чрез ОЦ прекъсването на електрическата мрежа при произшествия с транспортни средства, задвижвани с електрическа енергия (трамваи, тролейбуси, електрически локомотиви и др.);
4. осигурява осветяване в района на инцидента при необходимост;
5. оказва съдействие и помощ при разчистване на пътищата и възстановяване движението по тях.

(4) При жп инцидент преди започване на НАВР се установява съставът и видът на композицията (брой вагони, вид и количество на товарите и наличието на опасни товари), възможностите за достигане с автомобили до мястото на инцидента и се организира взаимодействие с аварийните екипи от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

I. Действие при аварийни ситуации с въздухоплавателни средства и големи железопътни и автомобилни катастрофи.

Основни действия при катастрофи:

A/ При автомобилна катастрофа:

а/ предприемат се мерки за изваждане на пострадалите, оказване на ПМП и организиране транспортирането до болничното заведение;

б/ организират се гасителни действия при възникнали пожари в следствие на ПТ;

A1/ При пътнотранспортни произшествия, РМ и необходимо да:

а/ организира обезопасяването на местопроизшествието;

б/ установи състоянието на пострадалите;

в/ предприеме действие за възстановяване и поддържане дишането и сърдечната дейност на пострадалите;

г/ предприеме действия за освобождаването на пострадалите с опасност за живота, чрез незабавни технически действия – рязане, разкъртване, разглобяване на превозните средства и др.;

д/ организира транспортирането на пострадалите до болнично заведение;

е/ обезопаси района за недопускане на нови произшествия до пристигането на компетентните органи;

ж/ организира сигнализирането и осветяването на мястото на произшествието през нощта с наличните осветителни прибори;

з/ оказва съдействие при освобождаването на пътя от катастрофиралите превозни средства.

А2/ Действие при катастрофи с ОВТ:

При локални произшествия с ОВТ РМ е необходимо да:

а/ организира отцепването на района

Б/ При ж.п.катастрофа:

а/ предприемат се мерки за изваждане на пострадалите оказване на първа долекарска помощ и организиране транспортирането до болничното заведение;

б/ при възникване на пожар в ж.п. електрифициран участък, гасителни действия се предприемат след снемане на напрежението, включително и в съседните коловози. Задължително се заземява контактната мрежа от съответното оторизирано лице;

в/ организира се отделянето на горящите вагони на безопасно разстояние, най-малко на 50 м. Приоритетно се отделят пътнически вагони, вагони с взривоопасни и отровни вещества, вагони с ЛЗТ и ГТ;

г/ за вагони с взривоопасни вещества, минималното разстояние е 150 м.;

д/ ако пожарът е в локомотив се включва гасителната му инсталация и се изключва главният въздушен прекъсвач. За ел.локомотив се източва по възможност маслото на трансформатора, а за дизелов се източва горивото;

Б1/ РМ е необходимо да извърши:

а/ установяване на опасността от възникване на пожар или др.произшествие;

б/ установи състоянието на пострадалите;

в/ установи вида и състоянието на товара;

г/ организира спасяването и транспортирането на пострадалите до болнично заведение;

д/ координира действията на екипите за ПГ и СД и екипите от др. ведомства;

В/ При авиокатастрофа:

а/ специфичното за авиокатастрофите е развитието на голям пожар и разлив на авиационно гориво;

б/ приоритетно силите и средствата се насочват за спасяване на оцелели хора, оказване на ПДП и организиране транспортирането им до болнично заведение;

в/ при гасене се изпълва въздушно механична пяна;

г/ при гасене с вода на корпуса на самолета е характерно отделянето на метални пръски, поради вида на металната сплав. По възможност се гаси изключително с прах;

В1/ При авиокатастрофа РМ е необходимо да:

а/ изпълни мероприятията, залегнали в планове за действие при различни аварийни ситуации;

б/ организира спасяването и извеждането на пътниците и екипажите на въздухоплавателни средства /ВС/;

в/ организира транспортирането на пострадалите до болнично заведение;

г/ организира евакуацията на застрашените ВС;

д/ организира гасенето на пожари и оказването на помощ в обектите на летището;

е/ осигури осветяване мястото на произшествието;

ж/ организира превантивни мероприятия за недопускане на вторични аварии и усложняване на обстановката на територията на летището;

II. Гасене на пожар в транспортните средства.

Гасене на пожар в подвижния железопътен състав

При пожар в подвижния железопътен състав е възможно:

1. бързо разпространение на пожара в пътническите и товарните вагони и обхващане на цялата композиция;
2. изтичане на леснозапалими и горими течности, киселини и газове от вагон-цистерните;
3. възникване на опасност за хората, които се намират в горящите и съседните вагони, и паника сред пътниците;
4. поразяване на състава и пътниците от електрически ток (при електрифицирана ж.п. линия), или от експлозии в ж.п. цистерни и резервоарите на дизел-локомотивите;
5. недостиг на пътища за придвижване;
6. наличие на препятствия по пътищата и подстъпите към горящите вагони, които затрудняват построяването на шланговите линии;
7. отдалеченост на водоизточниците.

При гасене на пожар в подвижния железопътен състав РМ е необходимо да:

1. поддържа връзка с диспечера на гарата;
2. изиска изключване на напрежението в електрифицираните участъци и заземяване на контактната мрежа;
3. осигури прокарване на шланговите линии под релсите, когато е наложително;
4. установи има ли опасност за вагоните с хора и съседните влакови композиции;
5. изясни възможността за изтегляне на влаковата композиция или отделни горящи вагони в свободна линия;
6. изиска изтеглянето на безопасно разстояние от пожара на съседните влакови композиции;
7. организира при необходимост, съвместно с ж.п. специалисти, изтеглянето на негорящите вагони от композицията извън застрашената зона, като по правило най-напред се изтеглят пътническите вагони, взривоопасните и отровните товари и цистерните с леснозапалими и горими течности;
8. уточни вида на горящите товари и гасителните средства (вода, пяна и др.);
9. организира едновременно с гасенето и разузнаване във всички купета в пътническите вагони за издирване и оказване помощ на пострадали хора;
10. организира направата на валове или канавки за отвеждане на безопасно място на изтеклите леснозапалими и горими течности;
11. разпореди използването на всички средства за гасене на пожара, каквито има на гарата (водопровод, локомотиви, пожарни влакове и др.);
12. вземе мерки за безопасността на личния състав при наличие на взривоопасни и токсични вещества, киселини, основи и др.;
13. разпореди използването на главни и малки струйници в зависимост от вида на товара;
14. разпореди подаването на струйници за защита;

15. разпореди гасене в електрифицирани участъци след писмено потвърждение за изключване на напрежението, съгласно приложение №1.

Гасене на пожар в самолет и вертолет на територията на летището и в хангар

При пожар в самолет и вертолет на територията на летището и в хангар е възможно:

1. бързо разпространение на пожара по горивната система и обхващане на горимите материали от вътрешното обзавеждане на пътническите салони;
2. опасност за хората и затрудняване на евакуацията вследствие деформация на вратите и отворите;
3. горене на възли и детайли, изработени от алуминиеви, магнезиеви и други сплави;
4. трудно отиване до мястото на пожара и недостиг на вода за пожарогасене.
5. възникване на взрив в резервоарите за гориво и/или в бутилките със сгъстени газове, намиращи се в пътническите салони;
6. разлив на гориво на голяма площ около въздухоплавателното средство.

При гасене на пожар в самолет и вертолет на територията на летището и в хангар РМ, необходимо да:

1. организира съвместно със специалисти от летището евакуация на пътниците и екипажа от самолета или вертолета;
2. разпореди ликвидиране на горенето на разлято гориво под фюзелажа, като използва въздушно-механична пяна, огнегасителен прах, инертни газове;
3. организира отварянето на основните врати и аварийните люкове за евакуация;
4. разпореди подаването на въздушно-механична пяна върху двигателите и гондолите им, в кабината на пилотите, по фюзелажа, крилата, а също и в участъците, където са възможни експлозии на бутилки със сгъстени газове;
5. изиска от специалистите на летището да завъртят самолета (вертолета) с помощта на влекачи, така че да се ограничи разпространението на горенето по посока на вятъра;
6. разпореди ликвидиране на горенето на леснозапалимата течност под самолета (вертолета);
7. разпореди охлаждане на съседните самолети (вертолети) и да организира евакуацията им;
8. разпореди гасене на шасито с прах и нискократна въздушно-механична пяна;
9. разположи струящите на разстояние 8-10 метра от местата на горене;
10. разпореди ликвидиране на горенето в двигателя с използване на въглероден диоксид, инертни газове, прахове и др.;
11. разпореди подаване на гасителното средство през входния отвор и соплото на двигателя;
11. разпореди подаването на водни струи за защита на носещите конструкции на хангара при наличие на горящ самолет (вертолет) в него;
12. вземе мерки за евакуация или разсредоточаване на самолетите и вертолетите от хангара, като използва влекачи и друга буксирна техника под ръководството на специалисти от летището.

Гасене на пожар в кораб

При пожар в кораб е възможно:

1. наличие на голям брой пътници и обслужващ персонал;
2. наличие на голямо количество горими материали (товари и обзавеждане на помещенията), тръбопроводи, кабели, климатични и вентилационни инсталации и др.;
3. трудно проникване до огнището на пожара;
4. силно задимяване на помещенията и бързо разпространение на горенето по конструкциите, надстройката и товарите на кораба.
5. наклоняване на кораба.

При гасене на пожар в кораб, РМ е необходимо да:

1. съгласува всички свои действия с представители на Дирекция “Морска администрация”, капитана на кораба или дежурния помощник-капитан;
2. установи има ли пътници на кораба и необходимостта от спасяването им;
3. изясни с капитана на кораба и пристанищното ръководство наличността и възможностите за използване на товарните устройства на кораба и пристанищните кранове за гасене на пожара, спасяване на хора и евакуация на товарите;
4. използва стабилните инсталации и средствата за гасене, като изисква от капитана на кораба включването им;
5. прецени съвместно с капитана на кораба и специалисти от Дирекция “Морска администрация” необходимо ли е отшвартоване на горящия кораб или на другите кораби;
6. използва за гасене високократна пяна, въглероден диоксид, пара от горящия или съседен кораб при пожар в трюма, машинно-котелното отделение и в други помещения;
7. организира съвместно с капитана на кораба при необходимост евакуация на товарите;
8. изисква от капитана задействане на всички устройства на кораба, които могат да спрат разпространението на горенето и дима;
9. поиска от специалистите от Дирекция “Морска администрация” завъртане на кораба така, че вятърът да отклонява пламъка от него, и да не допуска разпространение на пожара в трюмовете или танковете при горене в надпалубната надстройка;
10. изисква наблюдение за устойчивостта на кораба и недопускане крен и деферент при подаване на вода в трюмовете;
11. изисква да се работи с дихателни апарати и топлозащитни облекла в помещенията на кораба;
12. използва плавателни съдове (кораби, плаващи кранове, катери, лодки, баражи и др.) за пожарогасене и за транспортиране на сили и средства;
13. уточни вида на нефтопродуктите и степента на запълване на танковете;
14. изисква спиране на пълненето или източването на нефтопродукта;
15. изисква разшланговане на танкера и затваряне на люковете на негорящите танкове, палубата и бордовете на танкера;
17. изисква при необходимост от капитана на танкера да се запълнят празните танкове с вода или с инертни газове;
18. недопуска разливане на нефтопродукти във водата и изиска поставянето на негорими бонови заграждения около танкера при необходимост;
19. разпореди подаването на мощни пенни струи в случай на деформации по стените на танковете и разливане на горяща течност от тях.

Гасене на пожар в гараж, тролейбусно и трамвайно депо

При пожар в гараж, тролейбусно и трамвайно депо е възможно:

1. наличност на бензин или газьол в резервоарите на автомобилите;
2. наличие на тролейбуси и трамвайни вагони, електрически инсталации и мрежи под високо напрежение;
3. бързо разпространение на пожар по транспортните средства и по горимите покрития;
4. задимяване в многоетажните и подземните гаражи.

При гасене на пожар в гараж, тролейбусно и трамвайно депо, РМ е необходимо да:

1. разпреди евакуиране на незасегнатите от пожара транспортни средства;
2. разпреди разгръщане на силите и средствата, без да се пречи на евакуацията на транспортните средства;
3. разпреди изключване на напрежението;
4. взема мерки за недопускане на експлозия в резервоарите за гориво;
5. разпреди отдимяване на гаражите;
6. разпреди охлаждане на транспортните средства при пожар в конструкциите на гаражите;
7. разпреди използването на разпръсната вода или високократна пяна, огнегасителен прах и др.

Гасене на пожар в автомобилни и железопътни тунели

При пожар в автомобилни и железопътни тунели е възможно:

1. бързо разпространение на пожара в автомобилите, пътническите и товарните вагони, обхващане на цялата композиция;
2. изтичане на леснозапалими и горими течности, киселини и газове от автомобилните и вагонните цистерни;
3. създаване на опасност за хората, които се намират в горящите автомобили и вагони, и възникване на паника сред тях;
4. поразяване на състава и пътниците от електрически ток (при електрифицирана ж.п. линия), или от експлозии в ж.п. цистерни и резервоарите на дизел-локомотивите;
5. верижни катастрофи и струпване на много автомобили за кратко време;
6. силно задимяване, намалена видимост и висока температура;
7. недостиг на пътища за придвижване;
8. наличие на препятствия по пътищата и подстъпите към горящите автомобили и вагони, които затрудняват построяването на шланговите линии;
9. отдалеченост на водоизточниците.

При гасене на пожар в автомобилни и железопътни тунели РМ е необходимо да:

1. изиска изключване на напрежението, отбиване на движението и изпращане на сили и средства от други служби и ведомства при необходимост;
2. разпреди евакуиране на хора и транспортни средства и разгръщане на силите и средствата без да се пречи на евакуацията;
3. изясни възможността за изтегляне на автомобили или отделни вагони;
4. организира при необходимост изтеглянето на негорящите автомобили и вагони от композицията извън застрашената зона, като по правило най-напред се изтеглят

пътническите вагони, взривоопасните и отровните товари и цистерните с леснозапалими и горими течности;

5. уточни вида на горящите товари и гасителните средства;

6. организира едновременно с гасенето и разузнаване за издирване и оказване помощ на пострадали хора;

7. организира ограничаване на разливите чрез направата на валове или канавки за отвеждане на безопасно място на изтеклите леснозапалими и горими течности;

8. вземе мерки за безопасността на личния състав при наличие на взривоопасни и токсични вещества, киселини, основи и др. и разпорежи използването на защитни средства и светоотражателни жилетки ;

9. разпорежи използването на главни и малки струйници и гасене с разпръснати водни струи, високократна пяна и огнегасителен прах в зависимост от вида на товара;

10. разпорежи подаването на струйници за защита и вземе мерки за недопускане на експлозии;

8. Защита при съответните кризи, бедствия и извънредни ситуации.

Защита, изисквания и правила за безопасност при произшествие с транспортни средства, превозващи опасни вещества и товари /ОВТ/.

А/ При ликвидиране на инциденти с ОВТ да се спазват изискванията, актовете на МС, регламентиращи режима по вноса и транзитния превоз на отпадъци и опасни вещества на и през територията на Р България;

Б/ За осигуряване на безопасни условия на труд при ликвидиране на инциденти, свързани със събиране, превозване, съхраняване и обезвреждане на ОВТ на територията на Р България да се спазват изискванията на актовете на МС, регламентиращи този въпрос;

В/ Всички транспортни единици, превозващи ОВТ са обозначени със сигнални табели за опасност, за които има изисквания да запазват информацията си в продължение на 15 мин. непрекъснато въздействие на пламък;

Г/ За бързо определяне на опасностите при произшествия с ОВТ, както и бързо вземане на правилни решения и действия, служители от звената за ПБЗН да използват всички справочници за опасните вещества, издадени от Института за ПБЗН;

Д/ При инциденти с ОВТ се извършват следните мероприятия:

а/ с помощта на компетентните органи мястото на произшествието се отцепва;

б/ вземат се мерки за защита на ЛС;

в/ събира се всичката достъпна информация за ОВТ при инцидента, заедно с др. компетентни органи;

г/ предприемат се всички възможни мерки за предотвратяване отделянето на ОВТ и ограничаване или прекратяване на изпускането, ако вече е настъпило такова;

д/ допълнителните сили и резерва от ЛС и техника се разполагат на безопасно разстояние. При това се взема под внимание характера на терена, типът на застрояването, посоката на вятъра, климатичните условия и др. специфични особености;

е/ когато при разузнаването се получи сведение за изтичане на газ и опасност от загазоване на атмосферата, РМ предприема мерки за защита на ЛС и техниката, вкл. и евакуация при необходимост;

ж/ след приключване на инцидента се вземат мерки за дегазация и дезактивация на техниката и ЛС. Тези действия се извършват в рамките на отцепената зона, като се прецени мястото за сваляне на личните предпазни средства;

з/ когато не може да се определи вида на превозваното вещество, районът се отцепва и се търсят специалисти;

и/ участвалите в ликвидирането на произшествие с ОВТ, задължително минават на мед. преглед.

8.1. Защита на служителите.

Служителите на ПБЗН в зависимост от конкретната обстановка действат с противопожарно защитно облекло.

За защита се ползват още и пожарникарски каска, ботуши, ръкавици, колан, както и въздушен дихателен апарат.

Личният състав може да работи след задължително преминаване на встъпителен периодичен извънреден инструктаж в съответствие с изискванията на Наредба № РД 07-2/16.12.2009 г. за условията и реда на провеждането на периодично обучени и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на МТСП.

Съответните длъжностни лица от ГДПБЗН, съобразно длъжностните си задължения трябва да вземат всички необходими мерки, както за осигуряване на безопасни условия на труд, така и за осъществяване на контрол за спазване на изискванията за безопасна работа с цел всяка опасност за живота, здравето и трудоспособността на служителите да бъде предотвратена или сведена до минимум.

Началниците на структурни звена са длъжни:

- да вземат всички необходими мерки за предотвратяване на нещастни случаи;
- да информират своевременно служителите за възможни рискове и за всички мерки, имащи отношение към тяхното предотвратяване.

При своите действия, служителите от РДПБЗН са длъжни:

- да ползват служебно осигурените им лични предпазни средства, съобразно характера на извършваната работа;
- да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които могат да пострадат от техните действия или бездействия;

При ликвидиране на произшествието се спазват всички изисквания на Правила Рег. № Из - 1775/05.08.2010 г. за безопасност и здраве при работа на органите за ПБС.

8.2. Защита на обекти от критичната инфраструктура, включително и собственост или стопанисване от МВР.

Съгласно посочените в разработената част мерки за защита.

8.3. Защита на населението

- извеждане на населението от застрашените райони при катастрофа с автомобилен или ж.п.транспорт, превозващ ОХВ;
- извеждане на населението от застрашените райони при катастрофа с автомобилен или ж.п.транспорт, превозващ радиоактивни продукти;
- пренасочване движението през обходни маршрути.

ЧАСТ ОСМА

Действие при обилни снеговалежи, снежни бури и заледявания

1. Конкретни изводи от оценката на риска

Честотата на проявление на снежни бури и създаване на сложна обстановка по републиканската и общинска пътна мрежа е 2 години, а в определени периоди и ежегодно. Снеговалежите обикновено са съпроводени с бури, а в определени моменти и ураганни ветрове, което създава сложна обстановка. Нарушава се електро- и водозахранването на голяма част от населените места /особено в северната част на областта/. Затруднява се медицинското обслужване на населението и снабдяването му със стоки от първа необходимост. По пътищата се образуват преспи с височина 2-3 метра и дължина 100-150 м. Достъпът до редица населени места на практика става невъзможен без използването на верижни машини.

Непроходими в резултат на обилен снеговалеж и навявания при зимни условия стават пътните участъци:

РЕПУБЛИКАНСКА ПЪТНА МРЕЖА

I-2 /Русе – Варна/

93+500 до 96+550	гр.Разград – р-н Развигорово /община Хитрино/
98+000 до 102+000	/Кочаджика/
112+000 до 114+000	р-н Силистра – 5-ти километър /община Шумен/
124+000 до 130+000	кв.Мътница – р-н Калугерица /община Шумен и Каспичан/
144+000 до 146+770	р-н 3.Ореше – гр.Варна /община Нови пазар/

I-4 /София – Белокопитово/

257+500 до 259+500	р-н Градище – с.Белокопитово /община Шумен/
--------------------	---

I-7 /Силистра – Шумен – Ямбол/

58+500 до 59+500	с.Загориче – с.Браничево /община Каолиново/
63+500 до 65+500	с.Пристое – с.Климент /община Каолиново/
71+500 до 73+500	с.Климент – с.Изгрев /общини Каолиново, Венец/
75+000 до 77+000	с.Изгрев – с.Венец /община Венец/
94+000 до 100+000	р-н Сливак – р-н Тимарево /община Хитрино/
125+000 до 127+000	р-н Дивдядово – с.Хан Крум /общини Шумен, Велики Преслав/ /Белия баир/
157+000 до 162+000	с.Иваново – с.Конево /община Върбица/

През зимния сезон се затваря „Върбишки проход” от км 175+000.

II-27 /Нови пазар – Памукчи – гр.Добрич/

12+000 до 17+000	с.Памукчи – с.Преселка /община Нови пазар/
20+000 до 22+000	с.Преселка – с.Тръница /община Нови пазар/

II-73 /Шумен – Карнобат/

0+000 до 2+000	гр.Шумен – с.Дибич /община Шумен/
14+000 до 18+000	р-н Ивански – местн.Райковец /община Шумен/
23+000 до 31+000	гр.Смядово – с.Веселиново /община Смядово/
39+000 до 43+500	„Ришки проход” /община Смядово/

II-74 /Велики Преслав – Търговище/

3+000 до 5+000 гр. Велики Преслав – с. Имренчево /община В. Преслав/
III-701 /гр. Силистра – Т. Икономово – Н. Козлево – Ст. Михайловски – Нови пазар/

22+000 до 25+000 с. Т. Икономово – с. Вълнари /общини Каолиново,
 Никола Козлево/

26+000 до 28+000 с. Вълнари – Н. Козлево /община Н. Козлево/

30+500 до 36+000 Н. Козлево – Хърсово /община Н. Козлево/

37+000 до 43+000 с. Хърсово – р-н Крива река /община Н. Козлево/
III-702 /Пристое – гр. Исперих/

0+000 до 2+000 с. Пристое – гр. Разград /община Каолиново/
III-731 /Р. Димитриево – Друмево – гр. Варна/

7+000 до 14+000 с. Вехтово – Друмево /община Шумен/
III-2006 /Мътница – Мадара – Каспичан – Нови пазар/

0+000 до 3+500 Мътница – Мадара /община Шумен/

5+500 до 9+000 Мадара – кв. Калугерица /общини Шумен, Каспичан/
III-2007 /Каспичан – Плиска – Златна нива/

1+000 до 5+000 р-н Плиска – гр. Плиска /община Каспичан/
III-2073 /Векилски – Пет могили – Никола Козлево/

4+000 до 12+000 с. Пет могили – Н. Козлево /община Н. Козлево/
III-2075 /гр. Добрич – Ц. Гинчево – Н. Козлево/

11+000 до 16+000 Ц. Гинчево – Н. Козлево /община Н. Козлево/
III-2082 /гр. Варна – Марково – Мадара/

20+878 до 29+500 гр. Варна – Горска барака /община Каспичан/

33+000 до 34+500 Горска барака – Кюлевча /община Каспичан/
III-7002 /Венец – Ясенково – гр. Разград/

4+000 до 7+000 Борци – Ясенково /община Венец/
III-7003 /Пристое – Каолиново – Долина – Ц. брод – Шумен/

1+000 до 4+500 Пристое – Каолиново /община Каолиново/

16+500 до 20+000 Долина – р-н Лиси връх /община Каолиново/

30+000 до 34+000 Избул – Върбяне /общини Н. пазар, Каспичан/

37+000 до 39+000 Златна нива – Царев брод /общини Каспичан, Шумен/

41+000 до 43+000 Златна нива – Царев брод /общини Каспичан, Шумен/

44+500 до 46+500 Царев брод – главен път I-2 /община Шумен/

47+500 до 49+140
III-7004 /Хитрино – Тимарево – Струйно/

8+000 до 10+000 Тимарево – Струйно /общини Хитрино, Шумен/
III-7005 /Изгрев – Тъкач – Т. Икономово/

3+000 до 4+500 Изгрев – Тъкач /община Каолиново/

5+500 до 7+500 Тъкач – Каолиново /община Каолиново/

12+500 до 15+500 Каолиново – Т. Икономово /община Каолиново/
III-7301 /Ивански – Янково – Жълъд – гр. Варна/

3+500 до 6+000 Ивански – Кълново /общини Шумен, Смядово/
III-7302 /Смядово – Златар – Драгоево – В. Преслав/

13+500 до 17+500 Златар – Драгоево /община В. Преслав/

19+500 до 23+000 Драгоево – В. Преслав /община В. Преслав/
III-7304 /Риш – Тушовица – Върбица/

20+000 до 21+000 Бяла река – Нова бяла река /община Върбица/

ОБЩИНСКА ПЪТНА МРЕЖА

ОБЩИНА ВЕНЕЦ

Р-н „Кулата,, – с.Капитан Петко – 3 км /от главен път I-7/

С.Капитан Петко – Деница – 1,5 км

С.Венец – с.Черноглавци – с.Сини вир – 10 км

С.Черноглавци – с.Габрица – с.Близнаци – 10 км

С.Осеновец – с.Буйновица – 1,5 км

ОБЩИНА ХИТРИНО

С.Близнаци – с.Калино – 3 км

С.Развигорово – с.Единаковци – 5 км

С.Студеница – с.Висока поляна – 2,5 км

С.Трем – с.Висока поляна – 3,5 км

ОБЩИНА ШУМЕН

С.Царев брод – с.Велино – 5 км

Гр.Шумен – с.Новосел – в участъка от Климатично училище до с.Новосел /Заб. Участъка не се поддържа през зимата/.

7-ми километър – с.Лозево – 3 км

Р-н Черенча – с.Черенча – 3 км /от главен път I-4/

Р-н Васил Друмев – с.Васил Друмев – 2 км /от главен път I-7/

С.Дибич – с.Ил.Р.Блъсков – 1 км

С.Овчарово – с.Друмево – 6 км

Кв.Дивдядово – с.Мараш – 2 км

ОБЩИНА НОВИ ПАЗАР

С.Тръница – с.Писарево – 3 км

С.Писарево – разклон Красен дол – 3 км

Р-н Преселка – с. Мировци – 2 км

Р-н Войвода – с.Избул – с.Правенци – 8 км

ОБЩИНА ВЕЛИКИ ПРЕСЛАВ

С.Златар – с.Суха река – 2 км

С.Кочово – гр.Велики Преслав – 1 км

С.Кочово – с.Осмар – 2 км

С.Осмар – с.Троица – 0,5 км

ОБЩИНА КАСПИЧАН

Гр.Плиска – с.Върбяне – 0,75 км

Гр.Каспичан – с.Каспичан – 1 км

ОБЩИНА СМЯДОВО

Р-н Черни връх – с.Черни връх – 3 км

Р-н Кълново – с.Кълново – 2 км

ОБЩИНА ВЪРБИЦА

С.Станянци – с.Крайгорци – 4 участъка – общо 5 км

С.Иваново – с.Методиево – 2 км

С.Конево – с.Сушина – р-н Иваново – 2 участъка – общо 2 км

Р-н Маломир – с.Маломир – 1 км

ОБЩИНА КАОЛИНОВО

С.Пристое – с.Гусла – с.Средковец – 3 участъка – общо 1,5 км

С.Климент – с.Наум – с.Изгрев – 2 участъка – общо 1 км

С.Наум – с.Тъкач – 1 км

С.Тъкач – с.Сини вир – с.Становец – 4 участъка – общо 3 км

С.Сини вир – с.Лятно – с.Черноглавци – 3 участъка – общо 1,5 км

Възможно е образуване на снегонавяване и по други участъци от пътната мрежа, особено по общинската в северните части на областта.

Обледявания се образуват по въздушните електропроводни мрежи в общините Хитрино, Венец, Каолиново, Никола Козлево, Нови пазар, което причинява скъсване на проводници и пречупване на носещи стълбове, водещо до нарушаване на нормалното електрозахранване на населените места, обектите, животновъдните ферми и други.

Честотата на проявление на обледяванията е 2-6 години, като мащабът на бедствието обхваща около 50% от електропреносната мрежа в областта. Най-засегнати при такава ситуация са мрежите ниско напрежение и тези в населените места.

При зимни условия след прекъсване на ел.захранването и нарушаване проходимостта на пътищата най-тежка се очертава обстановката в общините от северната част на областта.

2. Цел и задачи

2.1. Цел на предприетите действия за овладяване на кризи, бедствия и извънредни ситуации

Основна цел е бързина, адекватност и приоритет на реагиране при извършваните действия за спасяване на хора, овладяване на извънредните ситуации и преодоляване в максимална степен последиците от негативните явления.

2.2. Конкретни задачи на структурите при кризи, бедствия и извънредни ситуации:

А/ Основна задача е спасяване на хора попаднали в снежна блокада по пътищата на областта, както и оказали се в снежни бури и заледени участъци.

Б/ Закарване или осигуряване на транспорт до МБАЛ на родилки, болни нуждаещи се от хемодиализа и други спешни случаи.

В/ Транспортиране на медицински екипи с наша високопроходима техника до пациенти, намиращи се в селища с непроходими пътни участъци.

Г/ Доставка на храна и лекарства на хора от населено място с блокиран достъп от обилни снеговалежи и снежни бури

Д/ Извършване на техническа помощ при неотложни аварийни ситуации

3. Сили и средства, необходими за изпълнение на задачите:

Структурните подразделения на РДПБЗН – Шумен, дислоцирани в 4 РСРБЗН, 2 УПБЗН. В звената дежурят общо 8 екипа с приблизително 21 души личен състав и общо 25 бр. ПА, АСД, АХД, ОА, инженерна техника, бронирана техника и други транспортни МПС.

4. Ред за оповестяване и информироване:

Оповестяване чрез длъжностните лица на група ОЦ до всички структури и ръководителите им за действие при крупни пожари, бедствия и извънредни ситуации, както и в съответствие с настоящият план.

5. Ръководство и управление на действията:

Осъществява се от Директор РДПБЗН, като същият се подпомага от началник на сектор “ПГ и СД” и началник на сектор “ПКД”.

Директор РДПБЗН създава в своя помощ оперативна група в състав:

а/ Началник на група „ОЦ”;

б/ началник сектор „Административен“

в/ старши експерт УС;

г/ главен счетоводител;

д/ други служители от сектор „Административен“;

е/ началници на всички РСПБЗН;

6. Осигуряване на управлението при действията – комуникационно-информационно, материално-техническо, медицинско, психологическо и финансово осигуряване:

Действията се осигуряват от съответните длъжностни лица от членове на Щаба към Директор РДПБЗН. Медицинско обслужване се извършва от Медицинска служба при ОДМВР, а въпроси с психологическо естество – от психолога при ОДМВР – Шумен.

7. Стандартни оперативни процедури за действията на органите за управление и силите за реагиране при кризи, бедствия и извънредни ситуации на РДПБЗН.

Действия при обилни снеговалежи

А. При обилни снеговалежи се извършва разузнаване за определяне на:

1. затрудненията и нарушенията в транспортните комуникации;
2. прекъснатото електрозахранване;
3. нарушаването на водоснабдяването;
4. нарушаването на комуникационните връзки;
5. блокираните населени места в резултат на натрупаните преспи;
6. нарушено снабдяване на населението с храна и продукти от първа необходимост;
7. затруднение при доставки на твърди и течни горива за отопление;
8. затруднения при придвижване на медицинските екипи до блокирани от снега населени места и необходимостта от транспортирането на болни, родилки, нуждаещи се от хемодиализа до лечебни заведения;
9. образуване на преспи и лавинни участъци и блокиране на хора в планината.

Б. По данните от проведеното разузнаване ръководителят на място извършва оценка на обстановката, поставя задачи на екипите, определя реда за провеждане на НАВР и следи за спазването на безопасните условия на труд.

В. Извършването на НАВР при обилни снеговалежи се насочва към провеждане на дейности и оказване съдействие на аварийните екипи от структурите от ЕСС с цел ограничаване на щетите и осигуряване на условия за възстановяване нормалния ритъм на живот.

Действия при снежни бури

А. При снежни бури се извършва разузнаване за установяване на:

1. размера и границите на засегнатия район;
2. степента и характера на разрушенията;
3. затруднения и нарушения в транспортните комуникации;

4. състоянието на мрежите и съоръженията от техническата инфраструктура в района;

5. затруднения в снабдяването на населението в засегнатите райони със стоки от първа необходимост, медицинско и друго осигуряване;

6. необходимост от привличане на сили и средства за провеждане на НАВР в засегнатия район;

7. местата за осигуряване на подслон на засегнатото население и за раздаване на храна, вода, медикаменти и др.

Б. По данните от проведеното разузнаване ръководителят на място извършва оценка на обстановката, поставя задачи на екипите, определя реда за провеждане на НАВР и следи за спазването на безопасните условия на труд.

В. При провеждането на НАВР ръководителят на място определя:

1. мерките, които следва да се предприемат в зависимост от конкретната обстановка;

2. екипите, оборудването и техниката, необходими за провеждане на НАВР;

3. необходимостта от привличането на специализирани екипи за оказване на медицинска и психологическа помощ.

8. Защита при съответните кризи, бедствия и извънредни ситуации.

8.1. Защита на служителите.

Служителите на ПБЗН в зависимост от конкретната обстановка действат с противопожарно, защитно облекло.

За защита се ползват още и пожарникарски каска, ботуши, ръкавици, колан, както и въздушен дихателен апарат.

Личният състав може да работи след задължително преминаване на встъпителен периодичен извънреден инструктаж в съответствие с изискванията на Наредба № РД 07-2/16.12.2009 г. за условията и реда на провеждането на периодично обучени и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на МТСП.

Съответните длъжностни лица от ГДПБЗН, съобразно длъжностните си задължения трябва да вземат всички необходими мерки, както за осигуряване на безопасни условия на труд, така и за осъществяване на контрол за спазване на изискванията за безопасна работа с цел всяка опасност за живота, здравето и трудоспособността на служителите да бъде предотвратена или сведена до минимум.

Началниците на структурни звена са длъжни:

- да вземат всички необходими мерки за предотвратяване на нещастни случаи;
- да информират своевременно служителите за възможни рискове и за всички мерки, имащи отношение към тяхното предотвратяване.

При своите действия, служителите от РДПБЗН са длъжни:

- да ползват служебно осигурените им лични предпазни средства, съобразно характера на извършваната работа;

- да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които могат да пострадат от техните действия или бездействия;

При ликвидирание на произшествието се спазват всички изисквания на Правила Рег. № Из - 1775/05.08.2010 г. за безопасност и здраве при работа на органите за ПБС.

8.2. Защита на обекти от критичната инфраструктура, включително и собственост или стопанисване от МВР.

Съгласно посочените в разработената част мерки

8.3. Защита на населението

- организиране приоритетно почистване на пътната мрежа;
- ограничаване движението на МПС в най-конфликтните участъци;
- при необходимост затваряне за движение на участъци от пътната мрежа;
- налагане на ограничения за движение;
- организиране снабдяване със стоки от първа необходимост;
- организиране транспортиране на болни до лечебните заведения;
- информирание на населението за възникналата обстановка;
- осигуряване на електрозахранване и водоподаване на засегнати населени места;

ЧАСТ ДЕСЕТА

Действие при масово навлизане в страната на чужди граждани / бежански потоци/, търсеци закрила или при повишен миграционен натиск.

1. Определяне на място за развърщане на бежански лагер с Област Шумен.
2. Транспортиране на имущество от складовете и оборудване на лагера.
3. Съгласуване с ОДМВР охраната на лагера и пропускателния режим.
4. Съвместно с РЗЦ организиране на медицински пункт на територията на лагера.
5. Участие при осигуряването на изхранване, отопление и оборудване на лагера съгласно спуснатите указания.

Изпълняват се заповедите на висшия ръководен състав на МВР, Директора на ГДПБЗН, Директора на ОДМВР.

ЧАСТ ЕДИНАДЕСЕТА

Действие при групово нарушаване на обществения ред /масови безредици, протести, гражданско неподчинение и други прояви, съпроводени с насилие, включително въоръжено/.

Изпълняват се заповедите на висшия ръководен състав на МВР, Директора на ГДПБЗН, Директора на ОДМВР.

ЧАСТ ДВАНДЕСЕТА

Действие при други възможни кризисни, бедствени и извънредни ситуации /спасителни операции по море, свлачища, мъгла, силни ветрове, гръмотевични бури, градушки, невзривени боеприпаси, икономически кризи и т.н./.

1. Конкретни изводи от оценката на риска.

При евентуалното възникване на горепосочените извънредни ситуации последиците за населението като цяло се очаква да бъдат силно негативни. Възможни са срутвания на пътища и сгради намиращи се в местности със свлачищни процеси. Мъглите са изключително силна предпоставка за възникване на тежки верижни катастрофи по основните пътища от републиканската пътна мрежа. При силни ветрове и гръмотевични бури са възможни срутвания на леки постройки, изкореняване на дървета, нанасяне на значителни вреди на МПС, повреждане на материални стопански ценности и домашно имущество. Падането на градушки ще донесе на населението и стопанствата значителни вреди. Реколтата, овощни дръвчета, лозя, зеленчукови насаждения и друг вид култури могат да бъдат унищожени в значителна степен, като икономическите загуби от това биха били в много големи размери. При складове с боеприпаси, както и при невзривени боеприпаси намиращи се в земята ще възникнат непредвидими последици в материално отношение и най-вече застрашаващи живота на хората. Даването човешки жертви в тези случаи са непредвидими и реални.

2. Цел и задачи

2.1. Цел на предприетите действия за овладяване на кризи, бедствия и извънредни ситуации

Основна цел е бързина, адекватност и приоритет на реагиране при извършваните действия за спасяване на хора, овладяване на извънредните ситуации и преодоляване в максимална степен последиците от негативните явления.

2.2. Конкретни задачи на структурите при кризи, бедствия и извънредни ситуации:

А/ Основна задача е спасяване на хора попаднали в някоя от гореописаните ситуации.

Б/ Транспортиране на медицински екипи с наша високопроходима техника до пациенти, намиращи се в селища с непроходими пътни участъци.

В/ Доставка на храна и лекарства на хора от населено място с блокиран достъп поради свлачища и др.

Г/ Извършване на техническа помощ при неотложни аварийни ситуации

3. Сили и средства, необходими за изпълнение на задачите:

Структурните подразделения на РДПБЗН – Шумен, дислоцирани в 4 РСПБЗН, 2 УПБЗН. В звената дежурят общо 8 екипа с приблизително 21 души личен състав и общо 25 бр. ПА, АСД, АХД, ОА, инженерна техника, бронирана техника и други транспортни МПС.

4. Ред за оповестяване и информиране:

Оповестяване чрез длъжностните лица на група ОЦ до всички структури и ръководителите им за действие при крупни пожари, бедствия и извънредни ситуации, както и в съответствие с настоящият план.

5. Ръководство и управление на действията:

Осъществява се от Директор РДПБЗН, като същият се подпомага от началник на сектор “ПГ и СД” и началник на сектор “ПКД”.

Директор РДПБЗН създава в своя помощ оперативна група в състав:

а/ Началник на група „ОЦ”;

б/ началник сектор „Административен“

в/ старши експерт УС;

г/ главен счетоводител;

д/ други служители от сектор „Административен“;

е/ началници на всички РСПБЗН;

6. Осигуряване на управлението при действията – комуникационно-информационно, материално-техническо, медицинско, психологическо и финансово осигуряване:

Действията се осигуряват от съответните длъжностни лица от членове на Щаба към Директор РДПБЗН. Медицинско обслужване се извършва от Медицинска служба при ОДМВР, а въпроси с психологическо естество – от психолога при ОДМВР – Шумен.

7. Стандартни оперативни процедури за действията на органите за управление и силите за реагиране при кризи, бедствия и извънредни ситуации на РДПБЗН.

А (1) При активизирани свлачища се извършва разузнаване за установяване на:

1. размера и границите на засегнатия участък;
2. състоянието на изградените отводнителни съоръжения: канавки, канали, водостоци, отводнителни шахти, открити дренажи и др.;
3. техногенните фактори, причинили свлачищния процес - авария по В и К мрежите, изкопни и строителни дейности и др.;
4. състоянието на елементите на техническата инфраструктура в района на свлачището;
5. състоянието на сградния фонд в района, опасности за живота на живеещите.

(2) По данните от разузнаването ръководителят на място извършва оценка на обстановката, уточнява възможностите на наличните сили и необходимостта от привличане на допълнителни сили и средства, поставя задачи на екипите и определя реда за провеждане на НАВР.

(3) При провеждането на НАВР РМ съобразно проявения свлачищен процес – начален стадий или пълна активизация, предприема следните мерки:

1. означаване и сигнализиране на опасния участък
2. изменение на реда на движение в района на свлачището до пристигане на компетентните органи;
3. организиране на временна охрана на района и недопускане преминаването на хора;
4. недопускане в района на дейности, създаващи вибрации в почвата (от тежка механизация и транспорт);
5. изземване на малки количества от свлечените земни маси за разчистване на улици и пътища, за да се избегне внезапно свличане на масива; при използването на специализирана техника се допускат само водачи на машини с необходимата квалификация;

б. недопускане депониране на земни маси, строителни и други отпадъци над главния свлачищен откос;

7. недопускане извършването на изкопни работи, подкопаващи основата на склона в активирания свлачищен участък;

8. при наличие на скъсан водопровод в района на свлачището - уведомяване чрез ОЦ на съответния оператор за прекъсване на водоподаването в района на свлачището;

9. при наличие на стълбове от въздушни ел. проводи - уведомяване чрез ОЦ на съответния оператор за прекъсване на електроснабдяването в района;

10. при разкрити трасета на подземни проводи - уведомяване чрез ОЦ на съответния оператор за предприемане на укрепване или изместване на проводите по безопасни трасета;

11. временно извеждане на хора от застрашените сгради при необходимост;

12. организиране наблюдение на активирания свлачищен масив чрез поставяне на маркери, изграждане на реперни мрежи и предаване на информацията на органите на местното самоуправление и на структурите на "Геозащита" - ЕООД.

(4) По указания/предписания, дадени от експерти, посочени в плановете за защита при бедствия, се извършва:

1. отвеждане на повърхностни и други скатни води от тялото на свлачищния масив чрез:

а) изграждане на временни обходно-отводнителни канавки над главния свлачищен откос за отвеждане извършва разузнаване за установяване на нерегулирания повърхностен отток и на други скатни води извън района на свлачищното тяло;

б) отбиване на речни течения;

в) понижаване нивото на подпочвените води чрез аварийно водочерпене през съществуващите или новоизградени сондажни кладенци;

г) източване при необходимост на съществуващите водоеми в тялото на свлачищния масив или в близост чрез изкопаване на отводнителни канали и канавки;

2. изпълнение на най-неотложни укрепителни работи на подпорни стени, заскаляване на участъци, подреждане на бетонови блокове и др.;

3. механично отнемане на почвени слоеве за облекчаване товара върху свличащите се земни маси;

4. други мероприятия съобразно конкретната обстановка.

Б. (1) При силни ветрове, бури и смерчове се извършва разузнаване за установяване на:

1. размера и границите на засегнатия район;

2. степента и характера на разрушенията;

3. затруднения и нарушения в транспортните комуникации;

4. състоянието на мрежите и съоръженията от техническата инфраструктура в района;

5. затруднения в снабдяването на населението в засегнатите райони със стоки от първа необходимост, медицинско и друго осигуряване;

6. необходимост от привличане на сили и средства за провеждане на НАВР в засегнатия район;

7. местата за осигуряване на подслон на засегнатото население и за раздаване на храна, вода, медикаменти и др.

(2) По данните от проведеното разузнаване ръководителят на място извършва оценка на обстановката, поставя задачи на екипите, определя реда за провеждане на НАВР и следи за спазването на безопасните условия на труд.

(3) При провеждането на НАВР ръководителят на място определя:

1. мерките, които следва да се предприемат в зависимост от конкретната обстановка;
2. екипите, оборудването и техниката, необходими за провеждане на НАВР;
3. необходимостта от привличането на специализирани екипи за оказване на медицинска и психологическа помощ.

В. При пожар при силен вятър, РМ предприема необходимите действия предвид възможността за:

1. възникване на нови огнища на горене на голямо разстояние от основното огнище на пожара, причинени от падащи искри и въглени;
2. срутване на горящи или прегорели конструкции;
3. бързо и неравномерно разпространение на горенето, обкръжаване на служителите и техниката и преграждане пътя за оттегляне.

- При гасене на пожар при силен вятър, РМ е необходимо да:

1. осигури покриването на целия периметър на пожара с водни струи, като подаването им започне от фланговете;
2. разпореда гасене с плътни (сбити) струи;
3. осигури защита на обектите, разположени по посока на вятъра, чрез поставяне на постове за наблюдение, съоръжени с гасителни уреди и средства, като за целта привлича сили и средства от единната спасителна система, местно население, работници, войкови подразделения и др.;
4. организира резерв от сили и средства за гасене на евентуално възникнал нов пожар;
5. създаде безопасна зона срещу основния път на разпространение на горенето, чрез поливане с вода и водни разтвори, разглобяване на конструкции и събаряне на отделни постройки и съоръжения;
6. следи за мерките за защита и безопасна работа на служителите;
7. осигури дежурство след изгасяване на пожара.

Г. При извършване на аварийно-спасителни действия при бури, урагани, снеговалежи и снегонавявания, РМ е необходимо да:

1. уточни обстановката в засегнатия район;
2. предприеме мерки за спасяване на пострадали и застрашени хора, животни и имущество;
3. организира оказването на първа медицинска помощ и транспортиране на пострадалите до лечебни заведения;
4. предприеме мерки за отстраняване на опасностите от разрушени покриви, комини, паднали дървета, електрически стълбове, скъсани проводници, от аварии в инсталации, съоръжения и други;
5. организира изграждането на защитни съоръжения;

6. организира изтеглянето на автомобили и други превозни средства, като приоритетно се изтеглят тези, с пострадали хора и животни;

7. осигури осветяване на произшествието с наличните осветителни прибори;

8. следи за мерките за защита и безопасна работа на служителите;

9. организира превантивни мероприятия в пожароопасните обекти;

10. координира действията на спасителните екипи за ПБС с останалите участници в спасителната операция.

Д. При пожар в обект с взривни вещества, РМ предприема необходимите действия предвид възможността за:

1. възникване на експлозия и поразяване на служителите от ударната вълна, от разрушени конструкции, от обгаряне и отравяне с токсични продукти;

2. бързо разпространение на пожара;

3. разрушаване на отделни конструкции или на цели сгради, затрупване на пътищата и подстъпите, разрушаване или повреждане на водопроводи и стабилните инсталации за гасене;

4. разпръскване на горящи материали и конструкции и възникване на нови огнища на пожари.

- При гасене на пожар в обект с взривни вещества, РМ е необходимо да:

1. организира отцепване мястото на произшествието с помощта на компетентните органи;

2. степенува предприетите действията, в следната последователност:

а) евакуация на хората извън опасната зона;

б) изясняване на обстановката на мястото на произшествието за наличието, вида и количеството на взривните вещества съвместно със специалисти от обекта;

в) въвежда силите и средствата за гасене на пожара, след получено разрешение от компетентните органи.

3. разпорежи евакуация на намиращите се в обекта хора, след получено разрешение от компетентните органи и вземане на превантивни мерки за защита на служителите, участващи в групите за евакуация;

4. не допуска ненужно съсредоточаване на сили и средства в опасната зона;

5. вземе мерки за защита на служителите от звената за ПБЗН, участващи в ликвидиране на произшествието;

6. предвиди резерв от сили и средства, които да бъдат разположени извън зоната на поражения;

7. следи обстановката на мястото на взрива и при опасност от вторични взривове да разпорежи евакуация на силите и средствата от зоната на поражения;

8. осигури защита на силите и средствата от взривната вълна, като използва различни видове естествени и изкуствени укрития, вземе под внимание характера на терена, посоката на вятъра, климатичните условия и други специфични особености;

9. разпорежи използване на главни и лафетни струйници при нормално горене на взривните вещества, а когато са в разтопено състояние да употребява за гасене високократна пяна, разпръснатата вода с мокрител и др.;

10. разпорежи подаване на гасителното средство най-напред в местата, където горенето може да предизвика експлозия;

11. разпреди охлаждане и оказване на съдействие на специалистите при евакуацията на взривните вещества;
12. предвиди възможност за бързо прегрупиране или изтегляне на силите и средствата в случай на опасност от експлозия;
13. взема мерки съвместно със специалистите за недопускане експлозия на взривните вещества при разкъртване и разглобяване на конструкциите;
14. организира разузнаване и наблюдение на съседните складове, сгради и съоръжения;
15. осигури постове с гасителни средства за ликвидиране на нови огнища, предизвикани от експлозии;
16. предава в ОЦ на РПБЗН за хода и предприетите действия от органите за ПБЗН;
17. след ликвидиране на произшествието да вземе мерки за деконтаминация на силите и средствата, при отчетени замърсявания в района.

Е. При биологична опасност, РМ е необходимо да:

1. уточни задачите на екипите за ПБЗН, съгласно плановете за действие при биологична опасност и взаимодействието им с основните съставни части от единната спасителна система;
2. уточни сборните райони, от които ще бъдат въвеждани силите и средствата за извършване на аварийно-спасителните действия в зони на биологично заразяване;
3. организира с екипите за ПБЗН отцепване на района, до пристигане на основните съставни части от единната спасителна система;
4. ръководи разузнаването на обстановката и прави оценка на ситуацията;
5. разпреди да се извърши проверка на личната екипировка и оборудването на екипите за ПБЗН, преди влизането им в района на биологично заразяване;
6. определи начина на спасяване на пострадали и вида на използваните технически средства за ограничаване и ликвидиране на произшествието;
7. организира въвеждането на силите и средствата за ПБЗН и взаимодействието им с основните съставни части от единната спасителна система;
8. организира и ръководи действията на екипите за ПБЗН в района на произшествието;
9. контролира изпълнението на поставените задачи в хода на спасителната операция;
10. осигури непрекъснатата връзка с екипите, работещи в района на биологичното заразяване;
11. подава получената информация по съответния ред на компетентните органи;
12. следи за мерките за защита и безопасна работа на служителите;
13. организира подмяната на състава при продължителна работа в опасната зона;
14. организира реда и начина за подаване на допълнителни съоръжения и гасителни средства в района на биологично заразяване;
15. организира превантивни мероприятия за недопускане на вторични пожари, аварии и експлозии в района на произшествието.

Ж. При оказване на помощ във водна среда, РМ е необходимо да:

1. организира съдействието на лице, запознато с особеностите на водоема;
2. организира съдействието на специалист по корабоплаване при извършване на подводни работи във водоеми разрешени за корабоплаване;

3. не допуска преместване на лодката и отклоняване на водолазния екип за други дейности, по време на подводни работи;

4. осигури ползването на подходящ плавателен съд, а при липса на такъв се действа от брега;

5. определи времето за престой под водата и да контролира спазването му при извършване на оперативните действия;

6. допуска до работа само служители преминали курсове и програми за оказване на спасителни действия във водна среда;

7. следи за мерките за защита и безопасна работа на служителите.

3. При аварии в асансьорни съоръжения, РМ е необходимо да:

1. определи местоположението на асансьорната кабина;

2. определи наличието, броя и състоянието на пътниците в кабината;

3. организира съдействието на асансьорен техник;

4. разпореди изключването на електрозахранването на асансьора от главния прекъсвач в машинното отделение;

5. ръководи освобождаването на спирачката на асансьора и спускането на кабината до най- близката етажна площадка;

6. ръководи отварянето при необходимост на вратата под кабината и избиването на клиновете при невъзможност за спускане на кабината, поради задействан заклинващ механизъм;

7. прецени възможността за използването на ръчни стълби при работа в асансьорни шахти, като предварително осигури блокировката на асансьорната кабина.

8. следи за мерките за защита и безопасна работа на служителите.

II. За оказване на първа помощ на пострадали хора, РМ е необходимо да:

1. прецени съществуващата опасност за пострадалите и спасителите;

2. осигури обезопасяването на мястото на произшествието;

3. изиска допълнителна информация, свързана с произшествието;

4. организира при необходимост поставянето на кръвоспиращи превръзки и/ или обездвижването на местата с фрактури, като съблюдава да се запазят основните жизнени функции - дишане и сърдечна дейност;

5. организира обездвижване на пострадали със счупени крайници и/ или прешлени, преди евакуирането им, ако не съществува опасност за живота им;

6. организира подбор на пострадалите, в зависимост от състоянието им и необходимостта от транспортирането им до лечебни заведения;

7. организира предаването на пострадалите на специализираните медицински екипи, като ги информира за състоянието им и за извършените до момента действия;

8. организира оказването на първа помощ на пострадали хора от служители, преминали специализиран курс за оказване на първа медицинска помощ.

8.Защита при съответните кризи, бедствия и извънредни ситуации.

8.1.Защита на служителите.

Служителите на ПБЗН в зависимост от конкретната обстановка действат с противопожарно, защитно облекло.

За защита се ползват още и пожарникарски каска, ботуши, ръкавици, колан, както и въздушен дихателен апарат.

Личният състав може да работи след задължително преминаване на встъпителен периодичен извънреден инструктаж в съответствие с изискванията на Наредба № РД 07-2/16.12.2009 г. за условията и реда на провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на МТСП.

Съответните длъжностни лица от ГДПБЗН, съобразно длъжностните си задължения трябва да вземат всички необходими мерки, както за осигуряване на безопасни условия на труд, така и за осъществяване на контрол за спазване на изискванията за безопасна работа с цел всяка опасност за живота, здравето и трудоспособността на служителите да бъде предотвратена или сведена до минимум.

Началниците на структурни звена са длъжни:

- да вземат всички необходими мерки за предотвратяване на нещастни случаи;
- да информират своевременно служителите за възможни рискове и за всички мерки, имащи отношение към тяхното предотвратяване.

При своите действия, служителите от РДПБЗН са длъжни:

- да ползват служебно осигурените им лични предпазни средства, съобразно характера на извършваната работа;
- да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които могат да пострадат от техните действия или бездействия;

При ликвидиране на произшествието се спазват всички изисквания на Правила Рег. № Из - 1775/05.08.2010 г. за безопасност и здраве при работа на органите за ПБС.

8.2. Защита на обекти от критичната инфраструктура, включително и собственост или стопанисване от МВР.

Съгласно посочените в разработената част мерки за защита.

ИЗГОТВИЛ:
НАЧАЛНИК НА СЕКТОР "ПГ и СД"
главен инспектор Мирослав Желязков